

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI

WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

ZA ROK 2012

Analizę działalności Wigierskiego Parku Narodowego za rok 2012, na podstawie materiałów uzyskanych od kierowników komórek organizacyjnych i stanowisk WPN-u, opracowała Aleksandra Mackiewicz – specjalista ds. ochrony przyrody
zatwierdził Jacek Łoziński – dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego

Egzemplarz nr .....

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	5
1.1	POWIERZCHNIA PARKU	5
1.1.1	Stan prawny gruntów	6
1.2	WYKUPY GRUNTÓW I BUDYNKÓW	8
1.3	PRZEJMOWANIE NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA	8
1.4	NATURA 2000	8
1.5	PLAN OCHRONY I PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH	9
1.6	ŁĄCZNOŚĆ	11
2	ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	13
3	ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	18
3.1	OCHRONA EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH	18
3.1.1	Ochrona lasu	18
3.1.2	Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej	19
3.1.3	Hodowla lasu	21
3.1.3.1	Realizacja zadań ochronnych	21
3.1.3.2	Ocena udatności upraw	22
3.1.4	Pozyskanie i sprzedaż drewna	22
3.1.4.1	Użytki przygodne	22
3.1.4.2	Cięcia pielęgnacyjne	24
3.1.4.3	Drzewa pozostawione do naturalnego rozkładu	24
3.1.4.4	Struktura sortymentowa pozyskania	25
3.1.4.5	Sprzedaż drewna	25
3.1.5	Ochrona przeciwpożarowa	25
3.1.5.1	Analiza zagrożenia pożarowego w lasach	25
3.1.5.2	Realizacja zadań bieżących z ochrony przeciwpożarowej:	27
3.1.5.3	Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat	27
3.1.5.4	Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku	27
3.1.5.5	Wyposażenie przeciwpożarowe w dyspozycji Służby Parku	28
3.1.5.6	Szkolenia, warsztaty i akcje propagandowe	29
3.1.5.7	Kontrole i zalecenia	29
3.1.5.8	Inne	29
3.2	OCHRONA LĄDOWYCH EKOSYSTEMÓW NIELEŚNYCH	29
3.2.1	Zabiegi w ekosystemach	29
3.2.2	Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie	30
3.3	OCHRONA EKOSYSTEMÓW WODNYCH	30
3.3.1	Zarybienia	31
3.3.2	Odłowy	31
3.3.3	Stan zdrowotny ryb, śnięcia, zagrożenia	32
3.3.4	Pozostała działalność	32
3.4	OCHRONA GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT	33
3.4.1	Czynna ochrona roślin	33
3.4.2	Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginięciem	34
3.4.3	Monitoring liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim	34
3.4.4	Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2011 r.	35
3.4.5	Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami	36
3.5	DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA	38
3.5.1	Zajęcia edukacyjne:	39
3.5.2	Imprezy, akcje:	39
3.5.3	Konkursy	40

3.5.4	Warsztaty, spotkania, szkolenia	41
3.5.5	Imprezy zewnętrzne, wystawy	41
3.5.6	Wydawnictwa i materiały promocyjne:	41
3.5.7	Dotacje na działalność edukacyjną – przygotowanie wniosków, realizacja	42
3.6	MUZEUM WIGIER	43
3.6.1	Programy edukacyjne	43
3.6.2	Imprezy i akcje organizowane w Muzeum Wigier.	44
3.6.3	Wystawy	44
3.6.4	Udostępnienie muzeum	44
3.6.5	Promocja	45
3.7	UDOSTĘPNIANIE PARKU	46
3.7.1	Analiza liczbowa ruchu turystycznego na terenie WPN	46
3.7.2	Ważniejsze wydarzenia turystyczne	56
3.7.3	Infrastruktura turystyczna i edukacyjna	58
3.8	DZIAŁANIA PRACOWNI NAUKOWO-EDUKACYJNEJ	60
3.8.1	Działalność naukowa	60
3.8.2	Udział w sympozjach, seminariach, konferencjach i szkołach	63
3.8.3	Monitoring środowiska i przyrody	64
3.8.4	Inne działania	69
3.9	OCHRONA KRAJOBRAZU	70
3.9.1	Zagospodarowanie przestrzenne	70
3.9.2	Zadrzewienia	73
3.10	OCHRONA PRZED SZKODNICTWEM	74
4	<u>FINANSE</u>	<u>76</u>
4.1	PLAN PRZYCHODÓW I KOSZTÓW	76
4.2	ŚRODKI BEZZWROTNE POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ KRAJOWYCH	86
5	<u>ZAMÓWIENIA PUBLICZNE</u>	<u>87</u>
6	<u>INWESTYCJE I REMONTY</u>	<u>88</u>
7	<u>INFORMATYKA</u>	<u>89</u>
8	<u>SYSTEM INFORMACJI PRZESTRZENNEJ</u>	<u>90</u>
9	<u>ANALIZA STANU BHP</u>	<u>91</u>
10	<u>RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO</u>	<u>93</u>
11	<u>ZATRUDNIENIE, WYNAGRODZENIE I SZKOLENIA</u>	<u>95</u>
12	<u>DZIAŁALNOŚĆ SOCJALNA</u>	<u>96</u>
13	<u>ZAGADNIENIA OBRONNE I OCHRONA INFORMACJI NIEJAWNYCH</u>	<u>97</u>
14	<u>WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW W TEKŚCIE</u>	<u>98</u>
15	<u>ZAŁĄCZNIKI</u>	<u>99</u>

1 WSTĘP

1.1 Powierzchnia parku

Dorota Zaborowska

W 2012 roku powierzchnia całkowita parku wynosiła 15 079,6 ha (według stanu na 31.12.2012 r.). W stosunku do roku poprzedniego uległa zwiększeniu o 26 ha. Zmiany powierzchni spowodowane były:

- modernizacją operatów ewidencji gruntów obrębów: Sobolewo, Leszczewo, Czerwony Folwark, Tartak, Magdalenowo i Wigry, w wyniku których pow. gruntów WPN zwiększyła się o 26,1876 ha, z tego o 23,6327 ha w obrębie Magdalenowo (jez. Wigry),
- zasiedzenie działki nr 20/2 w obrębie Magdalenowo – ubyło 0,0263 ha,
- przejęcie z mocy prawa przez Gminę Suwałki części działek w obrębie Sobolewo nr 423/3, 555/1, 557/1 o pow. 0,1305 ha na przebudowę i rozbudowę drogi gminnej w Sobolewie. WPN otrzymał od Gminy odszkodowanie w wysokości 44 566 zł.

Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa w granicach parku obejmuje 12 469,3 ha i jest o 30,4 ha większa niż w zeszłym roku (12 438,9 ha) z powodów podanych powyżej oraz ze względu na prowadzone wykupy gruntów (4,40 ha).

Wokół parku utworzona jest strefa ochronna, zwana otuliną, o powierzchni 11.283,81 ha.

Park wykonuje swoje zadania statutowe w oparciu o podział organizacyjny wprowadzony w 1996 roku, według którego dzieli się na dwa leśne obręby ochronne:

- 1) Obręb Ochronny Wigry o powierzchni 4660,47 ha,
  - 2) Obręb Ochronny Maćkowa Ruda o powierzchni 4969,30 ha,
- oraz Wodny Obwód Ochronny o pow. 2804,63 ha.

W Obrębie Ochronnym Wigry funkcjonuje 5 obwodów ochronnych:

- 1) Obwód Ochronny Lipniak - o pow. 923,33 ha;
- 2) Obwód Ochronny Krzywe - o pow. 976,68 ha;
- 3) Obwód Ochronny Leszczewek - o pow. 874,29 ha;
- 4) Obwód Ochronny Gawarzec - o pow. 906,17 ha;
- 5) Obwód Ochronny Słupie - o pow. 980,00 ha;

Obręb Ochronny Maćkowa Ruda składa się także z 5 obwodów ochronnych:

- 1) Obwód Ochronny Powały - o pow. 598,82 ha;
- 2) Obwód Ochronny Krusznik - o pow. 1108,60 ha;
- 3) Obwód Ochronny Lipowe - o pow. 1011,72 ha;
- 4) Obwód Ochronny Mikołajewo - o pow. 1127,58 ha;
- 5) Obwód Ochronny Wysoki Most - o pow. 1122,58 ha.

Powierzchnie obrębów leśnych i obwodów ochronnych podano na podstawie danych BULiGL z uwzględnieniem gruntów wykupionych i przejętych od 1996 r. Nie są one identyczne z powierzchnią ewidencyjną Parku.

Powierzchnia Wodnego Obwodu Ochronnego została podana zgodnie z ewidencją gruntów, w jej skład wchodzi następujące jeziora:

- (1) Wigry - 2202,0347 ha;
- (2) Pierty - 236,3351 ha;
- (3) Białe - 101,8871 ha;
- (4) Długie - 80,3845 ha;
- (5) Krusznik - 26,7100 ha;
- (6) Muliczne - 25,6708 ha;

(7) Leszczewek	- 22,0224 ha;
(8) Mulaczysko	- 18,1900 ha;
(9) Omułówek	- 17,7702 ha;
(10) Postaw	- 15,6678 ha;
(11) Okrągłe	- 14,3906 ha;
(12) Suchar Wielki	- 11,5957 ha;
(13) Królówek	- 10,3528 ha;
(14) Czarne k. Bryzgia	- 7,6398 ha;
(15) Białe k. Piert	- 6,1663 ha;
(16) Klonek	- 5,0200 ha;
(17) Czarne k/ Gawrych Rudy	- 2,7969 ha.

1.1.1 Stan prawny gruntów

Z dniem 1.01.2012 r. na podstawie ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2011.224.1337) Wigierski Park Narodowy nabył z mocy prawa prawo użytkowania wieczystego nieruchomości oddanych dotychczas w trwały zarząd oraz własność położonych na tych nieruchomościach budynków i innych urządzeń oraz lokali. Zgodnie z ustawą nabycie tych praw ma potwierdzić Wojewoda w drodze decyzji administracyjnych wydanych w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (do 31.12.2012 r.). WPN złożył wnioski do Wojewody o wydanie w/w decyzji, dotyczące wszystkich nieruchomości tj.: 52 wnioski na 24 obręby ewidencyjne – 1134 działki o pow. 12 473 ha. Do końca roku otrzymaliśmy 20 decyzji Wojewody na 599 działek o pow. 4 666 ha co stanowi 37 % powierzchni.

Dyrektorzy parków narodowych są obowiązani do złożenia wniosków o wpis w księgach wieczystych prawa użytkowania wieczystego na rzecz parków narodowych, w terminie 6 miesięcy od dnia doręczenia ostatecznej decyzji.

Aktualnie w WPN występują następujące **formy prawne władania nieruchomościami:**

- własność Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym WPN (grunty, które do 01.01.2012 r. były w trwałym zarządzie) – 12 455,2 ha,
- własność budynków, budowli i innych urządzeń znajdujących się na w/w gruntach,
- własność gruntów, które są i będą nabywane w drodze wykupów po 01.01.2012 r. – 4,40 ha
- współwłasność WPN z osobami fizycznymi (21 działek: 19 w obrębie Nowa Wieś i 3 w obrębie Wysoki Most) - 9,7205 ha pow. wynikająca z udziałów w tych nieruchomościach. Ta forma na razie nie jest prawnie uregulowana, ponieważ trwały zarząd WPN wygasł w stosunku do udziałów w tych nieruchomościach, a ustanowienie użytkowania wieczystego na gruntach, których Skarb Państwa jest współwłaścicielem z osobą fizyczną nie jest możliwe zgodnie z art. 232 kodeksu cywilnego. Wnioski złożone w tej sprawie do Wojewody oczekują na decyzję.

Wg stanu na 25.02.2012 r. WPN nabył własność 99 budynków, w tym: 31 mieszkalnych, 49 gospodarczych, budynki: Muzeum, siedziby WPN, Ośrodka Edukacji Środowiskowej, wylęgarni ryb oraz budynki obsługi ruchu turystycznego, garażowe, magazynowe i sanitarne. Do KW zostaną wpisane również budowle i inne urządzenia – 57 obiektów w tym: 1 most dla pieszych, 8 kładek, 20 pomostów, 4 pomosty widokowe, 4 platformy widokowe, wieża widokowa, wiata ogniskowa, stacja meteorologiczna, parkingi, linie energetyczne, studnie, oczyszczalnie ścieków, maszty.

Zgodnie z nowymi przepisami nabyliśmy również z mocy prawa własność obiektów wzniesionych przez osoby trzecie na gruntach WPN:

- Budynek mieszkalny i domek letniskowy w Czerwonym Krzyżu - po otrzymaniu decyzji od Wojewody podlaskiego w październiku nastąpiło protokolarnie przejęcie obiektu od Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego, a następnie został on wydierzawiony PUW,
- część zabudowań Młodzieżowego Ośrodka Wypoczynkowego w Gawrych Rudzie wybudowanych na gruntach dzierżawionych od WPN – tj. 23 obiekty, w tym: budynek recepcji, budynek biurowy, dwa pawilony, 12 domków letniskowych, 3 budynki gospodarcze, budynek świetlicy, hydrofornia, studnia głębinowa i schody terenowe. W tym przypadku nie nastąpiło jeszcze formalne przekazanie, ponieważ nie została wydana decyzja Wojewody. Obecnie teren jest dzierżawiony przez MOW na podstawie umowy zawartej z Miastem Stołecznym Warszawa w dniu 19.12.2008r. do 2018 r.

Księgi wieczyste

Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa wynosi 12 469,3 ha, z tego 12 142,26 ha (97,4 %) posiada założone księgi wieczyste w Sądach Rejonowych w:

Suwałkach	– KW SU1S/00039920/0	– 6710,15 ha;
	– KW SU1S/00033148/2	– 2,54 ha;
	– KW SU1S/00026678/4	– 0,65 ha; (współwłasności)
	– KW SU1S/00022106/6	– 1,28 ha; (współwłasności)
Sejnach	– KW SU1N/00001060/4	– 4154,21 ha;
Augustowie	– KW SU1A/00019875/6	– 1269,05 ha;
	– KW SU1A/00031343/8	– 4,40 ha.

W powiecie augustowskim wszystkie nieruchomości Skarbu Państwa zostały wpisane do ksiąg wieczystych, w suwalskim - nie założono ksiąg dla współwłasności w dwóch nieruchomościach położonych w obrębie Nowa Wieś o pow. 0,1359 ha i 1,1904 ha (udział WPN- 1/2). W powiecie sejneńskim dotychczas wpisano do ksiąg wieczystych 92,7% powierzchni wszystkich nieruchomości. Założonych ksiąg nie mają jeszcze grunty o pow. 319,28 ha , w tym 296,49 ha to nieruchomości położone w obrębie Czerwony Krzyż oraz 3 działki w Mikołajewie o pow. 22,79 ha.

W 2012 r. został uregulowany stan prawny nieruchomości położonych w obrębie Czerwony Krzyż o pow. 138,1485 ha. Nieruchomości (76 działek) zostały przeniesione z KW SU1N/00002866/1, prowadzonej dla Skarbu Państwa od 1959 r., do księgi WPN. Operacja ta była możliwa dzięki modernizacji operatu obrębu Czerwony Krzyż wykonanej na zlecenie WPN w ramach realizacji zadania „*Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska*” finansowanego z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Jednym z elementów było również wykonanie wykazów synchronizacyjnych do w/w księgi wieczystej

Nie posiadamy założonych ksiąg wieczystych dla 319,28 ha (22 działki z obrębu Czerwony Krzyż i 3 działki w Mikołajewie). Termin założenia ksiąg wieczystych przesunął się najpierw z powodu modernizacji obrębu Czerwony Krzyż a następnie się z powodu nowej sytuacji prawnej WPN od 1.01.2012 r. i braku decyzji Wojewody o potwierdzeniu nabycia prawa użytkowania wieczystego.

Wg stanu na 31 grudnia 2012 w istniejących księgach wieczystych ujawniony był trwały zarząd i własność WPN. Po otrzymaniu wszystkich decyzji wojewody zostaną złożone wnioski o dokonanie wpisów prawa użytkowania wieczystego.

1.2 Wykupy gruntów i budynków

Dorota Zaborowska

W 2012 roku WPN zakupił 4,40 ha gruntów w wyniku realizacji zadania „Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych Wigierskiego Parku Narodowego – wykup gruntów” sfinansowanego w 100 % przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Łączny koszt przedsięwzięcia wyniósł 291 895,16 zł (kwota przyznana – 300.000 zł)

Tabela 1 Wykaz nieruchomości zakupionych w 2012 roku

Lp.	Nr działki	Pow. ha	Obręb, gmina	Nr aktu not. data	Pkt./nazwa obszaru w „Wykazie gruntów prywatnych cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym proponowanych do wykupu przez Wigierski Park Narodowy”
1.	76/3	2,2000	Krusznik Nowinka	5840/2012 18.09.2012 r.	Pkt. 20 – „Jurkowy Róg”
2.	92 123	1,1700 0,4600	Krusznik Nowinka	7196/2012 21.11.2012 r.	Pkt. 20 – „Jurkowy Róg” Pkt. 26 – „Brzegi jezior”
3.	132	0,5700	Krusznik Nowinka	7203/2012 21.11.2012 r.	Pkt. 26 – „Brzegi jezior”
Razem:		4,4000			

Zgodnie z przysługującym Parkowi prawem pierwokupu nieruchomości położonych w granicach parku (art. 10 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody) do WPN wpłynęło 12 zawiadomień z kancelarii notarialnych dotyczących zawarcia warunkowych umów sprzedaży nieruchomości na terenie Parku, położonych w obrębach: Burdeniszki (jedna o pow. 0,4300 ha), Leszczewek (cztery o pow. 0,6786 ha), Tartak (jedna o pow. 0,3200 ha), Gawrych Ruda (dwie o pow. 0,8383 ha), Krusznik (jedna o pow. 3,5400 ha), Bryzgiel (dwie o pow. 0,3459 ha), Rosochaty Róg (jedna o pow. 0,10 ha). Dwie ze sprzedawanych nieruchomości położonych w Gawrych Rudzie ujęte były w wykazie gruntów planowanych do wykupu. WPN nie skorzystał z prawa pierwokupu z powodu braku własnych środków finansowych, a także możliwości ich pozyskania z NFOŚiGW, który od 2011 roku nie finansuje pierwokupów.

1.3 Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Dorota Zaborowska

W 2012 roku nie przejmowano nieruchomości Skarbu Państwa.

1.4 Natura 2000

Jarosław Borejszo

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 stycznia 2004 roku, w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. nr 229, poz. 2313), Wigierski Park Narodowy w całości znalazł się w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków (w skrócie OSO) „Puszcza Augustowska” (kod obszaru PLB 200002). W listopadzie 2007 r., decyzją

Komisji Europejskiej obszar naszego parku stał się częścią specjalnego obszaru ochrony siedlisk (w skrócie SOO) „Ostoja Wigierska” (kod PLH 200004). Do czasu wydania przez Ministra Środowiska stosownego rozporządzenia Ostoja Wigierska ma status „obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty”, w którym obowiązują wszystkie przepisy ochronne dotyczące Natury 2000.

Zgodnie ze znowelizowaną w 2011 roku ustawą o ochronie przyrody, nadzór dyrektora parku narodowego nad obszarami Natura 2000 został ograniczony do granic parku. Zatem w 2012 roku dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego sprawował nadzór nad OSO „Puszcza Augustowska” i SOO „Ostoja Wigierska” w części znajdującej się w granicach parku.

Podstawowym dokumentem zawierającym dane o obszarze Natura 2000 jest Standardowy Formularz Danych (w skrócie SDF, od Standard Data Form). Na stronie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <http://natura2000.gdos.gov.pl/> znajdują się aktualne SDF-y wszystkich polskich obszarów Natura 2000. Standardowy Formularz Danych dla Ostoi Wigierskiej ma datę aktualizacji 2009-10 i datę wygenerowania 2012-12-11. Treść obecnego SDF-u nie była konsultowana z Wigierskim Parkiem Narodowym i nie można jej traktować jako źródła rzetelnej informacji o „Ostoi Wigierskiej”. Zaktualizowany SDF Ostoi Wigierskiej będzie efektem trwających właśnie prac nad planem ochrony, które mają być zrealizowane z końcem 2013 roku.

1.5 Plan ochrony i plan zadań ochronnych

Jarosław Borejszo

Dnia 2 lutego 2012 roku minęło już 10 lat utraty ważności przez pierwszy plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Obecnie, w związku z brakiem planu ochrony Park funkcjonuje na podstawie zadań ochronnych, corocznie zatwierdzanych przez Ministra Środowiska. W 2012 roku podstawę działalności statutowej parku stanowiło zarządzenie nr 7 Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2012 roku, w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego.

W 2012 roku trwała realizacja projektu „Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska”. Projekt jest finansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (nr POIS.05.03.00-00-275/10), w ramach działania 5.3 priorytetu V i w 15% współfinansowany z budżetu państwa. Okres realizacji to lata 2011 – 2014.

Przedmiotem projektu jest wykonanie:

I. Projektów planów ochrony:

1. Wigierskiego Parku Narodowego, położonego w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Wigierska, uwzględniającego zakres dla parku narodowego i obszaru Natura 2000.

2. Specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Wigierska, w części znajdującej się poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego.

II. Projektu planu zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Puszcza Augustowska, z wyłączeniem obszaru WPN i obszaru wspólnego z Ostoją Wigierską.

Na wybór tak szerokiego zakresu prac miał wpływ fakt, że w momencie podpisywania umowy o dofinansowanie dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego sprawował nadzór nad całymi obszarami Natura 2000 Ostoja Wigierska i Puszcza Augustowska.

W 2012 roku zakończono prace nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Puszcza Augustowska. Dokumentacja planu została przekazana Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

W 2012 roku trwały prace nad projektami planów ochrony Wigierskiego Parku

Narodowego i Ostoi Wigierskiej, w części znajdującej się poza granicami WPN-u.
Obszary objęte planowaniem przedstawiają mapy zamieszczone poniżej.

Obszar objęty planami ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska

Obszar objęty planem zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Puszcza Augustowska

Stan zaawansowania prac nad projektem „Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska” przedstawia się następująco:

I. Zadania zakończone w 2012 roku

1. Opracowania kartograficzne do fizjografii obszaru parku o otuliny.
2. Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 "Puszcza Augustowska".

II. Zadania w trakcie realizacji o wysokim stopniu zaawansowania

1. Operat ochrony ekosystemów leśnych.
2. Operat ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych, torfowiskowych i bagiennych.
3. Operat ochrony zasobów i ekosystemów wodnych.
4. Operat ochrony roślin.
5. Operat ochrony grzybów.
6. Operat ochrony zwierząt.
7. Bazy danych opisowych i geometrycznych zawartych w starych operatach: Ochrony walorów i zasobów przyrody nieożywionej i gleb, Ochrony zasobów i walorów krajobrazowych i Ochrony wartości kulturowych.
8. Bibliografia Wigierskiego Parku Narodowego.

III. Zadania rozpoczęte w 2012 roku w fazie początkowej

1. Zagospodarowanie przestrzenne Wigierskiego Parku Narodowego i jego otuliny.
2. Zagrożenia, uwarunkowania społeczne i gospodarcze oraz analiza skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony.

Na realizację projektu w 2012 roku wydano kwotę 945293,52 tys. zł, z której 85% sfinansował Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i 15% budżet Państwa.

Na stronie internetowej Wigierskiego Parku Narodowego znajdują się na bieżąco aktualizowane informacje o postępach prac nad planami ochrony. Pod adresem www.wigry.win.pl/inf_i_rozw/plany/po_index.htm każdy zainteresowany może przesłać za pomocą odpowiedniego formularza komentarze, uwagi i wnioski do zamieszczonych informacji. Nie wyklucza to możliwości składania uwag i wniosków w formie pisemnej, ustnie do protokołu lub za pomocą poczty elektronicznej.

Dnia 28 listopada 2012 roku w miejscowości Gawrych Ruda odbyło się pierwsze spotkanie dyskusyjne – warsztaty w ramach konsultacji społecznych dotyczących prac nad projektem planów ochrony dla Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska. Spotkanie poświęcone było ekosystemom leśnym Wigierskiego Parku Narodowego. W 2013 roku odbędą się jeszcze cztery tego typu publiczne dyskusje o zasadniczych problemach ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Harmonogram warsztatów jest następujący:

- I kwartał 2013 – ekosystemy wodne;
- II kwartał 2013 – flora, fauna, grzyby;
- III kwartał 2013 – ekosystemy nieleśne, krajobraz, zagospodarowanie przestrzenne;
- IV kwartał 2013 – dyskusja nad zapisami projektów planów ochrony.

1.6 Łączność

Piotr Pieczyński, Stefan Mackiewicz

Łączność bezprzewodowa, alarmowa w dyspozycji WPN w roku 2012:

- a) stacje radiowe:
  - główna stacja bazowa (GSB - Dyrekcja WPN),
  - stacje przekaźnikowe (Krzywe, Królówek, Lipowe),
  - lokalne stacje bazowe (LSB) - 17 sztuk,
  - radiotelefony przewoźne – 19 sztuk,
  - radiotelefony nasobne – 32 sztuki;
  - sprzęt radiokomunikacyjny:
    - radiotelefony Motorola P200, GP340 – nasobne
    - M216, Yaesu FTL-1011 – bazowe i przewoźne.
- b) kanały radiowe:
  - kanał 1 – roboczy: łączność bezpośrednia dla wszystkich radiotelefonów w sieci pozostających w zasięgu
  - kanał 2 i 3 – łączność z GSB poprzez stacje przekaźnikowe w sytuacji braku łączności na kanale 1,
  - kanał 3, 4, 5 – łączność ze strażą pożarną, kanały wykorzystywane wyłącznie przez Punkt Alarmowo Dyspozycyjny WPN i Służbę Ochrony Przeciwpożarowej Parku;
- c) wykorzystywana częstotliwość:
  - 48,3000 MHz,
  - 160,5500 MHz.

Pozwolenie radiowe ważne jest do 29 grudnia 2015 r.
Na bieżąco wykonywano konserwacje i naprawy.

W sierpniu 2012 roku park zmienił operatora telefonicznej sieci komórkowej z Orange na Plus. Obecnie w sieci Plus funkcjonuje 38 telefonów komórkowych.

Do dyspozycji leśniczych zostało zakupionych 10 kart SIM przeznaczonych do przesyłu danych. Ponadto 1 karta zainstalowana jest w instalacji alarmowej w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu.

WPN posiada telefonię stacjonarną do obsługi siedziby parku, wylęgarni ryb w Tartaku, Muzeum Wigier w Starym Folwarku oraz OEŚ na Słupiu.

2 ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

Jarosław Borejszo

Tabele poniżej przedstawiają zidentyfikowane w 2012 roku zagrożenia wypełniania podstawowych funkcji parku. W ostatniej kolumnie przedstawiono potencjalne, możliwe do zastosowania sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków, które częściowo stosowano w 2012 roku.

Tabela 2 Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Urbanizacja Parku - degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kontynuacja działań zmierzających do opracowania planu ochrony i uzyskania dla niego społecznej akceptacji. 2) Wprowadzenie do planu ochrony, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających zabudowę terenu Parku, w szczególności obszarów położonych poza granicami skupionej zabudowy miejscowości, oraz innych zasad i wytycznych dotyczących gospodarowania przestrzenią i budownictwa na terenie Parku. 3) Prowadzenie postępowań w sprawie decyzji o warunkach zabudowy z uwzględnieniem zasady ostrożności. 4) Wykupy gruntów
2	Zanieczyszczenie środowiska, w szczególności powietrza i powierzchni gleby	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych (zadanie samorządów lokalnych). 2) Likwidacja starych składowisk odpadów i rekultywacja terenu. 3) Termomodernizacja budynków i modernizacja systemów ich ogrzewania. 4) Wprowadzanie i popularyzacja technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 5) Monitoring jakości powietrza i gleby
3	Zanieczyszczenie wód	<ol style="list-style-type: none"> 1) Popieranie i propagowanie systemu rozbudowy oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi, a także systemu wprowadzania oczyszczania ścieków burzowych. 2) Ograniczanie zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych odciekami z przyzmu obornika - budowa płyt obornikowych. 3) Utrzymanie i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód. 4) Zachowanie nieużytków i innych gruntów z trwałą pokrywą roślinną, położonych w zlewniach bezpośrednich wód. 5) Wpływanie na ograniczanie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w zlewniach bezpośrednich jezior. 6) Wykupy gruntów położonych w zlewniach bezpośrednich. 7) Prowadzenie badań naukowych i monitoringu jakości wód. 8) Ograniczanie skutków eutrofizacji jezior poprzez sterowanie strukturą i liczebnością zespołów ryb. 9) Zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do uczestnictwa w programach rolno-środowiskowych
4	Zmiany stosunków wodnych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymanie właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych i gruntowych. 2) Zapobieganie osuszaniu terenów podmokłych i likwidacji drobnych zbiorników wodnych. 3) Odtwarzanie śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych. 4) Ochrona małej retencji. 5) Utrzymanie naturalnej zmienności przepływów w ciekach. 6) Prowadzenie monitoringu hydrologicznego
5	Wysychanie i murszenie torfowisk	Utrzymanie w stanie naturalnym lub renaturalizacja terenów torfowiskowych, również dzięki ich wykupom

6	<p>1. Obniżenie naturalnej odporności ekosystemów leśnych na działanie czynników wewnętrznych i zewnętrznych.</p> <p>2. Degradacja siedlisk w lasach przekształconych antropogenicznie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Renaturalizacja drzewostanów poprzez regulację struktury przestrzennej, gatunkowej i wiekowej. 2) Przebudowa drzewostanów - dolesianie wybranych luk i przerzedzeń. 3) Porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia w drodze: - samosiewu, siewu, sadzenia. 4) Zalesienia - poprawki i uzupełnienia. 5) Pielęgnacja upraw. 6) Kształtowanie stabilnej struktury zbiorowiska leśnego. 7) Cięcia pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne. 8) Przerzedzanie wyznaczonych partii drzewostanów: <ul style="list-style-type: none"> - wzmaganie naturalnej odporności drzewostanów, - inicjowanie odnowień naturalnych. 9) Prowadzenie działań renaturalizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków chronionych w ramach sieci Natura 2000
7	Zagrożenia drzewostanów przez masowe pojawienie się niektórych gatunków owadów	<ol style="list-style-type: none"> 1) Prognozowanie występowania owadów. 2) Wykładanie pułapek. 3) Wyszukiwanie i usuwanie części drzew zasiedlonych. 4) Usuwanie części drzew iglastych przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych. 5) Korowanie drewna. 6) Mechaniczne rozdrabnianie pozostających części drzew, które mogą się stać bazą rozmnożeniową dla kambiofagów, z pozostawieniem ich na powierzchni
8	Zagrożenia drzewostanów przez grzyby pasożytnicze	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ograniczanie występowania huby korzeniowej poprzez zabezpieczanie pni po ściętych drzewach preparatami biologicznymi. 2) Usuwanie części drzew porażonych
9	Szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne	<ol style="list-style-type: none"> 1) Regulacja liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej. 2) Zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem. 3) Zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek z uprawami rolnymi. 4) Okresowe obserwacje uszkodzeń drzewostanów
10	Uszkodzenia w drzewostanach w wyniku działania wiatru, śniegu i lodu	<ol style="list-style-type: none"> (1) Kształtowanie wewnętrznej struktury lasu w celu zwiększania stabilności (odporności) drzewostanów na działanie czynników abiotycznych. (2) Usuwanie części drzew połamanych i wywróconych, których pozostawienie groziłoby zasiedleniem przez owady zagrażające trwałości drzewostanów
11	Deficyt rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pozostawienie zamierających i martwych drzew, które nie niosą ryzyka zasiedlenia przez owady zagrażające trwałości drzewostanów. 2) Pozostawianie zamierających drzew o wymiarach ponadprzeciętnych 3) Dążenie do uzyskania zasobów martwego drewna powyżej 10m³/ha
12	Pożary	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wykonanie i odnawianie pasów przeciwpożarowych. 2) Utrzymanie wyznaczonych dróg w stanie przejezdności. 3) Stała kontrola terenu w okresie zagrożenia pożarowego. 4) Gaszenie pożarów. 5) Oczyszczanie punktów czerpania wody. 6) Usuwanie materiałów łatwopalnych z terenów zagrożonych. 7) Remont i wymiana tablic informacyjnych o zagrożeniach pożarowych
13	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej w nieleśnych ekosystemach łąkowych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Powstrzymywanie (na wybranych obszarach) sukcesji zbiorowisk nieleśnych poprzez eliminowanie drzew i krzewów. 2) Utrzymanie gruntów uprawnych – zespołów upraw. 3) Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk. 4) Wykupy przyrodniczo cennych gruntów nieleśnych

14	Spadek różnorodności gatunkowej, zmiany struktury gatunkowej i liczebności ryb	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zarybienia wybranych wód Parku wylęgiem i narybkiem gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wykazujących niską liczebność. 2) Restytucja gatunków, które wyginęły w wyniku antropopresji (sum, troć jeziorowa). 3) Odłowy regulacyjne i kontrolne. 4) Badania naukowe i monitoring zmian zachodzących w strukturze i liczebności zespołów ichtiofauny. 5) Zwalczanie kłusownictwa rybackiego, dostosowanie zasad wędkowania do potrzeb ochrony ekosystemów wodnych. 6) Pozyskanie ikry siei, sielawy i szczupaka, hodowla wylęgu w warunkach kontrolowanych
15	Wzrastająca presja kormorana czarnego na zespoły ryb	<ol style="list-style-type: none"> (1) Uwzględnianie wzrastającej presji kormorana na zespoły ryb przy ustalaniu wielkości odłowów regulacyjnych. (2) Kompensacja presji na rybostan poprzez zarybienia
16	Pogorszenie warunków sanitarnych i tlenowych w strefie trzcinowisk jezior	Zimowe koszenie części trzcinowisk i częściowe usuwanie skoszonej roślinności wynurzonej z wybranych akwenów
17	Zmniejszanie się liczebności (bogactwa) rodzimych gatunków roślin	<ol style="list-style-type: none"> 1) Aktywna ochrona stanowisk cennych gatunków i restytucja siedlisk, inwentaryzacja i eliminacja inwazyjnych gatunków obcych, zachowanie gospodarki ekstensywnej i tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów rolnych. 2) Restytucja tradycyjnych odmian roślin uprawnych. 3) Zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do korzystania z programów rolno-środowiskowych. 4) Wykupy gruntów z cennymi gatunkami roślin
18	Ekspansja obcych gatunków roślin	<ol style="list-style-type: none"> 1) Usuwanie obcych (inwazyjnych) gatunków roślin. 2) Monitoring gatunków inwazyjnych
19	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt. 2) Sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną wybranych populacji zwierząt. 3) Tworzenie siedlisk zastępczych
20	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków pierwotnie niewystępujących, a stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych
21	Spadek różnorodności gatunkowej i biologicznej zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1) Restytucja i reintrodukcja gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku. 2) Zasilanie populacji gatunków rzadkich i zagrożonych nowymi osobnikami. 3) Odtwarzanie siedlisk. 4) Restytucja rodzimych ras zwierząt gospodarskich
22	Utrudnienia w przemieszczaniu się zwierząt przez drogi	Budowa bezkolizyjnych przejść dla zwierząt przez ciągi komunikacyjne
23	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Okresowe przetrzymywanie i leczenie zwierząt wymagających opieki w celu ich powrotu do naturalnego środowiska
24	Zużycie techniczne obiektów kultury materialnej	<ol style="list-style-type: none"> 1) Konserwacja i rewaloryzacja obiektów znajdujących się w użytkowaniu wieczystym Parku. 2) Wspieranie ochrony zabytków i obiektów zabytkowych stanowiących własność innych podmiotów niż Skarb Państwa poprzez pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych. 3) Wykupy obiektów kultury materialnej

25	Niekontrolowana penetracja terenu Parku przez ludzi	<ol style="list-style-type: none"> 1) Egzekwowanie zakazu wstępu do stref wyłączonych z turystyki. Budowa i utrzymanie urządzeń służących kanalizowaniu ruchu turystycznego. 2) Utrzymanie oznakowania szlaków turystycznych. 3) Ustawianie szlabanów w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów na drogi dla nich nieudostępnione. 4) Prowadzenie działalności edukacyjnej
26	Wykroczenia przeciwko przyrodzie i środowisku Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zwalczenie przestępstw i wykroczeń. 2) Prowadzenie powszechnej, wielokierunkowej i różnorodnej edukacji środowiskowej. 3) Rozwój polityki informacyjnej Parku oraz rozwijanie form komunikacji społecznej. 4) Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi. 5) Utrzymanie ośrodków edukacji przyrodniczej i kulturowej
27	Niewystarczający zakres inwentaryzacji zasobów, tworów i składników przyrody	<ol style="list-style-type: none"> 1) Prowadzenie inwentaryzacji, badań naukowych i monitoringu. 2) Uwzględnienie niedostatecznych obszarów wiedzy podczas prac nad planem ochrony Parku

Tabela 3 Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Zanieczyszczenie środowiska spowodowane intensyfikacją rolnictwa.	Popularyzacja i wdrażanie programów rolno-środowiskowych.
2.	Erozja gleb (wodna i wietrzna) związana z intensyfikacją rolnictwa.	Dążenie do: <ol style="list-style-type: none"> 1) utrzymania i odtwarzania trwałej pokrywy roślinnej na stokach i powierzchniach otwartych, 2) prowadzenia zabiegów agrotechnicznych w poprzek stoku, 3) wpływania na minimalizowanie czasu, w którym uprawiana gleba pozostaje pozbawiona roślinności, 4) zmiany kierunków produkcji rolnej w stronę "zdrowej żywności" i upraw specjalnych, 5) zachowania obecnej mozaikowej struktury użytków rolnych, 6) zabezpieczenia mechanicznego stoków, 7) realizacji programów rolno-środowiskowych, 8) wykupów gruntów zagrożonych erozją
3.	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku, a w wyniku tego doprowadzenie do degeneracji (zubożenia gatunkowego) flory i fauny Parku.	Dążenie do: <ol style="list-style-type: none"> 1) utrzymania obecnych klas dróg wojewódzkich i powiatowych przecinających Park. Dotyczy to zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 563 Suwałki – Sejny, 2) oznakowania i ograniczenia szybkości na drogach przecinających
4.	Obniżenie poziomu wód gruntowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Budowa, odnawianie i konserwacja infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód. 2) Monitorowanie stanu wód Budowa, odnawianie i konserwacja infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód, monitorowanie stanu wód.

Tabela 4 Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i minimalizacji zagrożeń i ich skutków
-----	--------------------------------	--

1.	Urbanizacja niektórych obszarów otuliny Parku mająca wpływ na przyrodę i krajobraz terenów wewnątrz Parku.	Wprowadzenie do powstającego planu ochrony Parku, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów ograniczających zabudowę w wybranych miejscach w pobliżu granic Parku
2.	Zmiany stosunków wodnych w otulinie Parku.	Dążenie do: 1. utrzymania właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych w otulinie Parku, 2. zabezpieczenia przed osuszeniem terenów podmokłych hydrograficznie powiązanych z terenem Parku, 3. niedopuszczenia do lokalizacji kopalni kruszyw, które może spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych wewnątrz Parku
3.	Zanieczyszczenie wód w otulinie Parku.	Popieranie rozbudowy systemu oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi wokół Parku
4.	Zanieczyszczenie powietrza.	Zachęcanie do: 1. modernizacji systemów ogrzewania poprzez wprowadzanie i popularyzację technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii, 2. termomodernizacji budynków
5.	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków roślin i zwierząt.	Dążenie do wykupienia i objęcia ochroną gruntów przylegających do granic Parku, z cennymi siedliskami roślin i zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza gruntów hydrogenicznych położonych m.in. w następujących miejscach: 1. przy północno-wschodnim brzegu jeziora Pierty, 2. na cyplu pomiędzy jeziorami Czarne i Krzywe, 3. przylegających do jezior Długie i Okrągłe wzdłuż zachodniej granicy Parku, 4. przy południowo-wschodniej granicy Parku we wsi Sarnetki
6.	Ekspansja obcych gatunków roślin i zwierząt.	1. Zachęcanie do uprawy i hodowli rodzimych roślin i zwierząt w otulinie Parku. 2. Usuwanie ekspansywnych obcych gatunków roślin. 3. Ograniczanie liczebności gatunków zwierząt stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych

Tabela 5 Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanieczyszczenie środowiska powodowane przez: 1) nowe obiekty przemysłowe, 2) inwestycje drogowe	Starania o wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających budowę w otulinie Parku obiektów przemysłowych lub inwestycji drogowych mogących negatywnie wpływać na środowisko wewnątrz Parku.

3 ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

3.1 Ochrona ekosystemów leśnych

3.1.1 Ochrona lasu

Lukasz Skiendziul

W celu zabezpieczenia ekosystemów leśnych przed czynnikami abiotycznymi i biotycznymi, w 2012 roku wykonano następujące zabiegi.,

1. Prognozowanie wystąpienia zagrożenia ze strony owadów liściożernych polegające na:

- a) próbnych odłowach samców brudnicy mniszki do 50 pułapek feromonowych, w których zastosowano feromon o nazwie Lymodor;
- b) obserwacjach intensywności lotów samic brudnicy mniszki wykonanych metodą transektu (10 drzew). Samice zaobserwowano w obwodach ochronnych: Powały (2 szt.), Lipniak i Wysoki Most (po 1 szt.) ;
- c) jesiennych poszukiwaniach owadów zimujących w ściółce na powierzchniach podkapowych. Zebrano i oznaczono materiał z 57 partii kontrolnych, wyznaczonych w 2007 roku metodą „10 ramek”.

2. Ograniczanie występowania owadów kambiofagicznych polegające na:

- (1)wykładaniu drzew pułapkowych, tzw. pułapek klasycznych (11 sztuk). Wykorzystano w tym celu głównie wiatrolomy i wywroty oraz drzewa uszkodzone. Pułapki służyły obserwacji stadiów rozwojowych korników świerkowych, po wykorzystaniu zostały terminowo korowane lub wywożone z lasu;
- (2)odłowach kambiofagów świerka (kornik drukarz i chrząszcze towarzyszące) w pułapki feromonowe (209 sztuk). Zastosowano pułapki Theysohna. Do zwabienia chrząszczy wykorzystano feromon Ipsodor;
- (3)wyszukiwaniu od początku maja do końca sierpnia drzew zasiedlonych przez kornika drukarza, przyplaszczka granatka i inne owady. W wyniku tych czynności usunięto 3292 m³ (w 2011 r. - 3145 m³) drewna świerkowego i 688 m³ (w 2011 r. -1146 m³) drewna sosnowego zasiedlonego przez owady. Prowadzono także systematyczną kontrolę i czyszczenie wyłożonych pułapek feromonowych. Zajmowało się tym 10 osób, które przepracowały łącznie 6680 godzin;
- (4)rozdrabnianiu gałęzi po usuniętych świerkach (920 rbh).

3. Ograniczanie szkód wyrządzanych w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne polegające na:

- a) zabezpieczaniu upraw repelentem Wam Extra na powierzchni 72,39 ha. Ochronę stosowano tylko na części sadzonek, zapewniając utrzymanie bazy żerowej zwierząt. Na jednym hektarze powierzchni smarowano ok. 1,5-2 tys. sadzonek;
- b) mechanicznym zabezpieczaniu upraw poprzez osłonięcie 600 sztuk młodych drzewek dębu za pomocą czubów i gałęzi świerkowych. Zostały zdjęte osłony indywidualne z 2,7 tys. sadzonek, ponieważ spełniły już one swoją rolę ochronną, a drzewa wyrosły i już są mniej narażone na zgryzanie przez zwierzynę pędów głównych.
- c) wykonaniu nowych ogrodzeń z użyciem siatki o wys. 2 m (200 mb), w celu ochrony 0,20 ha upraw. Naprawiano także stare grodzienia (110 rbh);
- d) wyłożeniu na terenie Obwodu Ochronnego Leszczewek 10 sztuk drzew osikowych do zgryzania przez zwierzynę.

e) uprawie 8,66 ha poletek zaporowych (owies, żyto, kukurydza). Poletka wykorzystano w celu zatrzymania zwierzyny w lesie w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych.

Zakres i rozmiar wymienionych czynności od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2009 roku zaprzestano zabezpieczania sadzonek osłonami indywidualnymi, podczas gdy w latach poprzednich co roku stosowano tę metodę (1500-4000 szt.). Od 2010 roku rozpoczęto zdejmowanie osłon indywidualnych zakładanych kilka lat temu i również w tym roku kontynuowano te działania.

W zakresie oceny zagrożenia lasów WPN kontynuowana była ścisła współpraca z Zespołem Ochrony Lasu w Olsztynie, gdzie zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu przesłano następujące materiały :

- wykazy posuszu, złomów i wywrotów pozyskanych – stan na 30.09.2012 r.;
- karty wyników i materiały z jesiennych poszukiwań szkodników sosny;
- kwestionariusz występowania i ograniczania chorób drzew leśnych spowodowanych przez czynniki abiotyczne i antropogeniczne oraz grzyby patogeniczne.

Na podstawie powyższych materiałów ZOL nie stwierdził zagrożenia drzewostanów na 2013 rok.

We wrześniu 2012 r. Zakład Ochrony Lasu w Olsztynie na naszą prośbę dokonał lustracji wybranych drzewostanów WPN (obwody ochronne: Gawarzec, Słupie, Powały, Krusznik, Lipowe i Wysoki Most). Uczestniczyli w niej przedstawiciele Zakładu Ochrony Lasu w Olsztynie, Naczelnik Wydziału Ochrony Lasu RDLP Białystok oraz dyrektorzy i nadleśniczy z WPN. Należy wspomnieć o dwóch najważniejszych wnioskach sformułowanych w trakcie wizyty. Pierwszy dotyczy planowanego otwarcia zwirowni we wsi Sobolewo, bezpośrednio przy granicy lasu. Potwierdzono duże prawdopodobieństwo negatywnego wpływu inwestycji na stan zdrowotny drzewostanów WPN. Druga sprawa dotyczy wskazań do opracowywanego aktualnie planu ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Komisja zaproponowała, aby zrezygnować z obejmowania ochroną zerową (bez jakichkolwiek działań) wydzieleń, w których występują świerki, a które znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie lasów Nadleśnictw Suwałki i Głębokki Bród. Uzasadnieniem powyższego postulatu jest wystąpienie potencjalnego zagrożenia gradacją kornika.

W 2012 r., podobnie jak w latach poprzednich, zakup materiałów oraz koszty usług z zakresu ochrony lasu w całości były sfinansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

3.1.2 Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej

Dorota Zaborowska

Redukcję zwierząt łownych na terenie Parku wykonuje się w związku z potrzebą ochrony upraw, młodników i naturalnych odnowień przed zgryzaniem oraz ograniczeniem szkód w uprawach rolnych wyrządzanych przez zwierzynę, na podstawie Zarządzenia nr 1/2006 Dyrektora Parku z dnia 16 stycznia 2006 roku w sprawie redukcji niektórych gatunków fauny na terenie Wigierskiego Parku Narodowego oraz zgodnie z Zasadami selekcji osobniczej i populacyjnej zwierząt łownych na terenie Puszczy Augustowskiej.

Ustalanie rocznych planów redukcji odbywa się na podstawie corocznych inwentaryzacji zwierzyny. W 2012 r. liczenie zwierzyny przeprowadzono 16 lutego metodą pędzeń próbnych. W tym samym czasie odbyło się ono również w sąsiednich nadleśnictwach Puszczy Augustowskiej. Na terenie WPN pędzenia odbyły się w 3 miotach o łącznej pow. 755 ha, w obwodach ochronnych: Lipowe, Mikołajewo i Słupie. Wyniki pędzeń zostały porównane ze stanami zwierzyny ustalonymi na podstawie obserwacji prowadzonych przez służby terenowe. Ostatecznie przyjęto, że liczebność zwierząt łownych na początku 2012 wynosi: 45 łosi, 240 jeleni, 280 saren i 100 dzików.

Tabela 6 Liczebność zwierzyny w latach 2002 – 2012

Rok /metoda inwent.	Liczebność zwierzyny				
	Łoś	Jeleń	Sarna	Dzik	Wilk
2002/transekty	14	128	149	102	0
2003/transekty	31	113	250	88	4
2004/pędzenia	14	152	275	80	0
2005/transekty	32	152	185	98	6
2006/transekty	37	165	239	123	10
2007/transekty	30	174	205	116	7
2008/obserwacje	31	139	199	120	4
2009/obserwacje	30	215	285	190	4
2010/obserwacje	37	160	193	133	4
2011/obserwacje	43	180	198	115	7
2012/pędzenia	45	240	280	100	5

Redukcję populacji zwierzyny grubej zaplanowano w liczbie 97 osobników, w tym 27 jeleni, 20 saren i 50 dzików. Wykonano redukcję 44 osobników (45,4 % założonego planu ,w zeszłym roku 44,4 %), w tym:

16 jeleni (59 % planu redukcji), w liczbie tej ujęto również 3 upadki: 2 łanie, 1 cielę (kolizja drogowe, zagryzienie przez psy lub wilki),

4 sarny (15 % planu redukcji), w tym 1 upadek: 1 koza (kolizja drogowa),

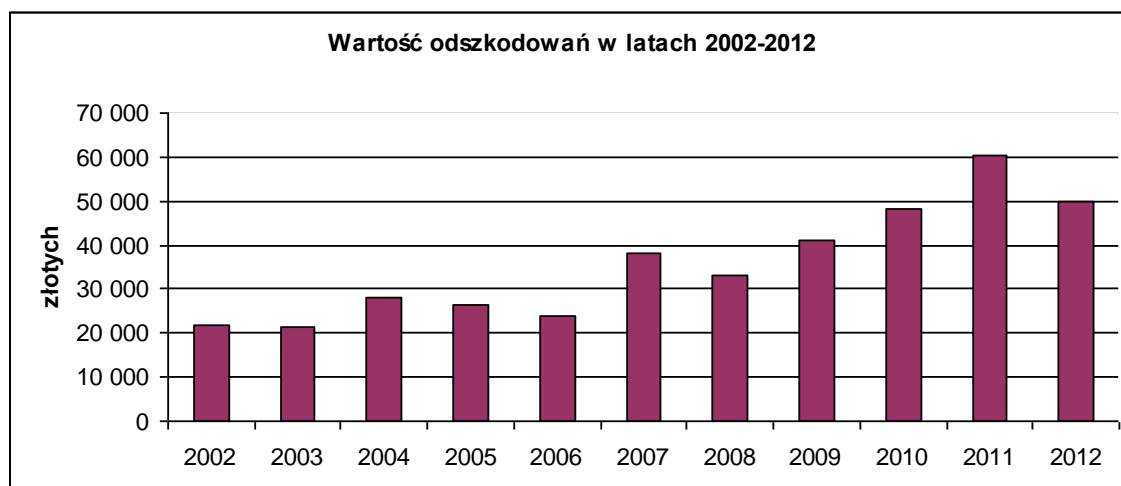
24 dziki (48% planu redukcji), w tym 1 upadek (kolizja drogowa).

Ponadto stwierdzono upadek 1 łosia kłępy, która została potrącona przez samochód na szosie Suwałki- Sejny.

W 2012 roku WPN wypłacił rolnikom odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę w wysokości 49 869,81 zł (w 2011 r. – 60 396,09 zł) . Powierzchnia zredukowana szkód wyniosła 29,19 ha (w 2011 r. 34,92 ha). W porównaniu do lat ubiegłych odnotowano wyraźny spadek szkód na łąkach i pastwiskach.

Wartość wypłaconych odszkodowań w latach 2002-2012 przedstawia wykres:

Rysunek 1 Wartość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w latach 2002-2012

3.1.3 Hodowla lasu

Łukasz Skiendziul

3.1.3.1 Realizacja zadań ochronnych

W roku 2012 wykonano następujące zadania z zakresu hodowli lasu:
 poprawki i uzupełnienia, na powierzchni 0,13 ha;
 pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach na powierzchni 14,25 ha;
 czyszczenia wczesne na powierzchni 11,93 ha;
 czyszczenia późne na powierzchni 8,09 ha;
 jesienne przygotowanie powierzchni pod odnowienia w 2012 r. na powierzchni 0,45 ha.

Zabiegi ochronne finansowane były ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w ramach przedsięwzięcia p.t: „Ochrona ekosystemów lądowych i wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”.

Rysunek 2 Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 2008 – 2012 [ha]

Tabela 7 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2012 r.

Gatunek	Liczba w tys. sztuk
Św 2/0	0,2
Db 2/0	0,3
Lp 2/0	0,1
Razem	0,6

Tabela 8 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 2002 – 2012 r.

Rok	Odnowienia, poprawki i uzupełnienia, dolesienia [ha]	Liczba sadzonek [tys. sztuk]
2002	10,4	57

2003	9,7	63
2004	9,1	61
2005	5,5	34
2006	9,6	53
2007	6,7	40
2008	5,0	32
2009	3,9	24
2010	1,63	8,79
2011	2,09	12,72
2012	0,13	0,6

3.1.3.2 Ocena udatności upraw

W 2012 roku ocenie udatności podlegały uprawy z roku 2008 (ocena w piątym roku istnienia uprawy – ocena końcowa) i z 2011 (ocena w drugim roku istnienia uprawy – ocena wstępna). Przy ocenie brano pod uwagę następujące elementy: stopień pokrycia powierzchni przez uprawę, oznaki chorobowe i uszkodzenia wywołane przez czynniki przyrody żywej i nieożywionej, formę mieszania gatunków, skład gatunkowy uprawy. Udatność każdej ocenianej uprawy oceniono w czterostopniowej skali: uprawa bardzo dobra, dobra, zadowalająca i przepadła.

Wyniki oceny są następujące:
uprawy z roku 2008, ocena końcowa:

Obręb Ochronny	Ilość upraw ocenianych	Pow. upraw ocenianych ogółem	Ocena: powierzchnia upraw/ilość upraw			
			bardzo dobra	dobra	zadowalająca	przepadła
WIGRY	14	3,41	2,81/12	0,6/2	-	-
M.RUDA	4	1,09	1,09/4	-	-	-
WPN razem	18	4,5	3,90/16	0,6/2	-	-

uprawy z roku 2011, ocena wstępna:

Obręb Ochronny	Ilość upraw ocenianych	Pow. upraw ocenianych ogółem	Ocena: powierzchnia upraw/ilość upraw			
			bardzo dobra	dobra	Zadowalająca	przepadła
WIGRY	3	1,56	1,56/3	-	-	-
M.RUDA	2	0,31	0,06/1	0,25/1	-	-
WPN razem	5	1,87	1,62/4	0,25/1	-	-

3.1.4 Pozyskanie i sprzedaż drewna

Wojciech Kamiński

3.1.4.1 Użytki przygodne

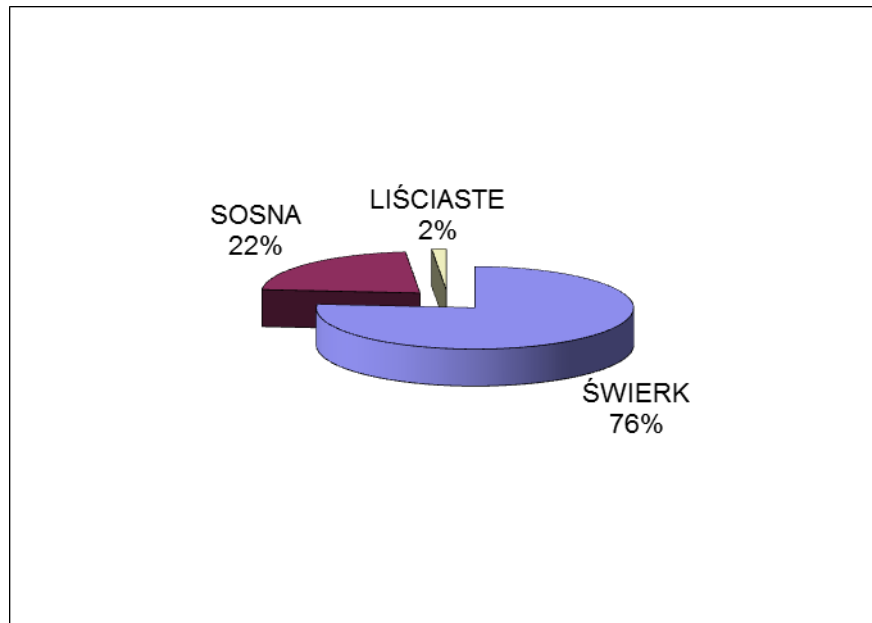
W ramach przeprowadzonych w 2012 roku cięć pielęgnacyjnych i przygodnych pozyskano drewno o łącznej masie 11,99 tys.m³, w tym 11,65 tys.m³ grubizny, tj. przeciętnie ok. 1,15m³ z 1ha powierzchni leśnej Parku. Ogólna masa pozyskanego drewna była taka sama jak w 2011 roku (12,0 tys.m³).

W cięciach przygodnych pozyskanie grubizny na 2012 rok zaplanowano w rozmiarze 5,09tys.m³, natomiast wykonano 5,45tys. m³ i była to masa o 15% niższa niż w 2011 roku.

W 2012 roku, podobnie jak w ubiegłych latach, usunięciu podlegały przede wszystkim gatunki iglaste (rys.3) – złomy, wywroty, drzewa zasiedlone przez owady i opanowane przez

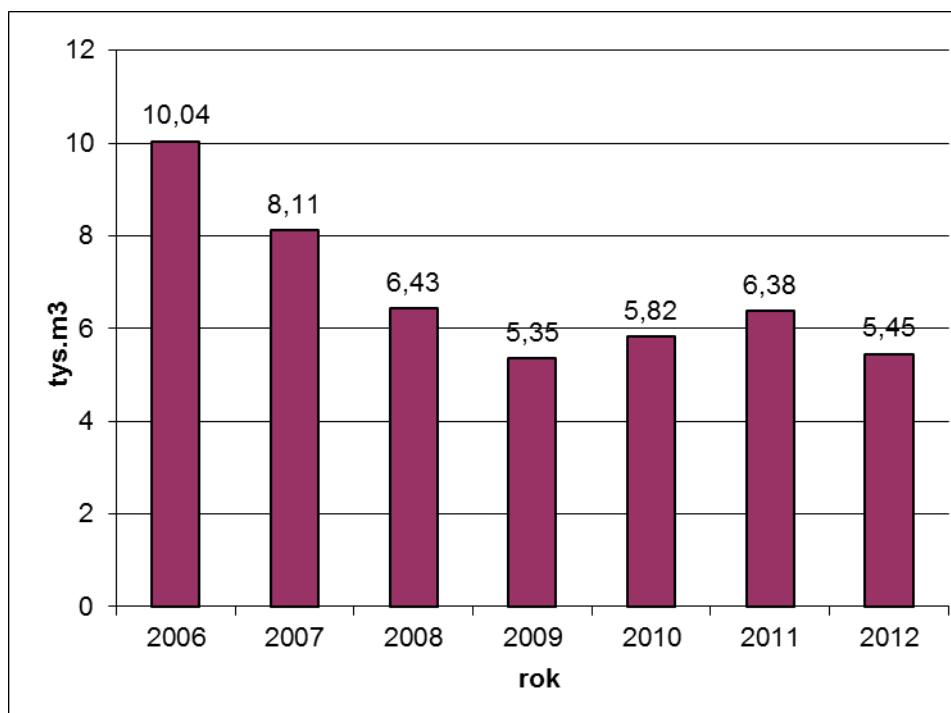
grzyby. Drewno gatunków liściastych w większości przypadków pozostawiano w lesie do naturalnego rozkładu. Usuwano je głównie w razie konieczności zapewnienia przejezdności szlaków komunikacyjnych.

Rysunek 3 Struktura gatunkowa drewna pozyskanego w 2012 r. w cięciach przygodnych

W trakcie realizacji planu nie stwierdzono istotnych zagrożeń dla stabilności drzewostanów WPN, co potwierdza, że zabiegi związane z utrzymaniem odpowiedniego stanu sanitarnego lasu były dotychczas przeprowadzane prawidłowo. Porównanie rozmiaru pozyskania drewna w ramach cięć przygodnych na przestrzeni ostatnich kilku lat przedstawia rys.4.

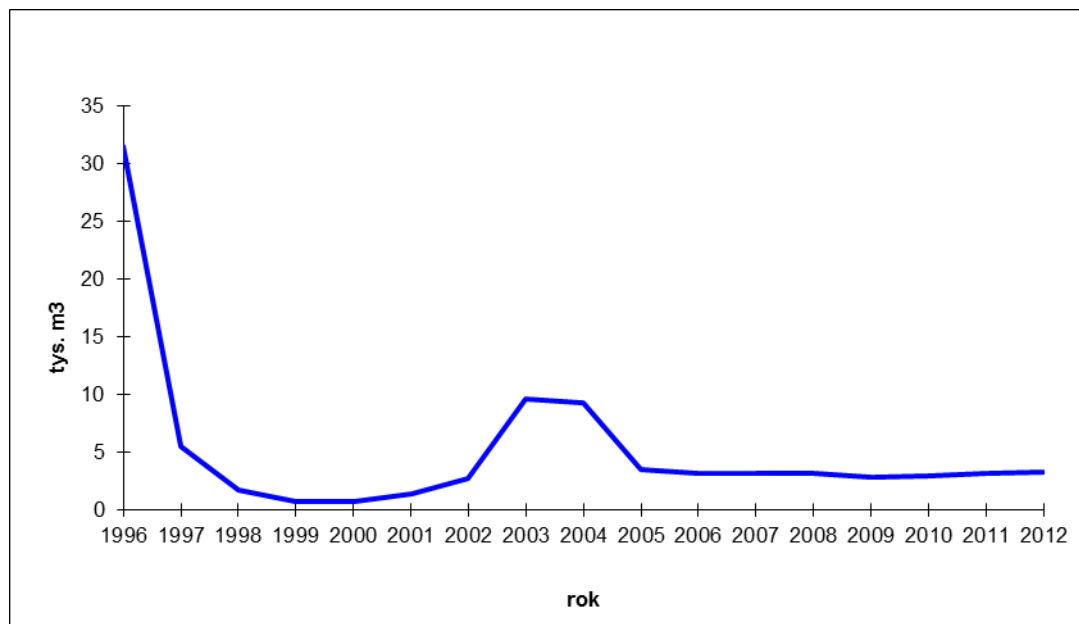
Rysunek 4. Masa drewna pozyskanego w ramach cięć przygodnych w latach 2006-2012

Nieznacznie wzrosła masa zasiedlonych stojących drzew świerkowych (o ok. 500m³), ale łączna masa zasiedlonego drewna, włącznie ze złomami i wywrotami wyniosła 3,29tys.m³ i

była prawie taka sama jak w 2011 roku (rys.5).

Rysunek 5. Zasiedlone drewno świerkowe usunięte w latach 1996-2012

Największym, potencjalnym zagrożeniem dla drzewostanów Parku są szkody powodowane zmianami warunków meteorologicznych. Niebezpieczeństwo powstania szkód na skutek silnie wiejących wiatrów jest szczególnie duże w okresie letnim i jesiennym.

3.1.4.2 Cięcia pielęgnacyjne

Zabiegami pielęgnacyjnymi w 2012 roku objęto powierzchnię 196,49ha, w tym trzebieżami wczesnymi – 26,70ha i trzebieżami późnymi – 169,79ha. Plan powierzchniowy i masowy zabiegów został wykonany w pełnym zakresie.

Tabela 9 Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w 2012 r.

Rodzaj cięć	Plan [tys.m ³]	Wykonanie [tys. m ³]	Procent wykonania planu
Ogółem	196,49/6,06	196,49/6,21	100/102
<i>W tym:</i>			
trzebieże wczesne	26,70/0,59	26,70/0,61	100/103
trzebieże późne	169,79/5,47	169,79/5,56	100/102

3.1.4.3 Drzewa pozostawione do naturalnego rozkładu

W 2012 roku zarejestrowano i pozostawiono w lesie 992 sztuk drzew martwych, nie zagrażających stanowi sanitarnemu ekosystemów leśnych (wzrost o 19% w stosunku do 2011 roku).

Łącznie w latach 1997 - 2012 wyznaczono i pozostawiono do naturalnego rozkładu 11 731 drzew stanowiących posusz jałowcy.

3.1.4.4 Struktura sortymentowa pozyskania

W strukturze pozyskania w 2012 roku, podobnie jak w latach ubiegłych przeważały sortymenty średniowymiarowe - 64% (które w 2011 roku stanowiły 68%). Jest to wynikiem specyfiki prowadzenia zabiegów ochronnych w parkach narodowych. Wykonywane są głównie zabiegi pielęgnacyjne w drzewostanach II i III klasy wieku, w których głównym sortymentem jest drewno klasy S2. Nie zakłada się powierzchni zrębowych, a drewno wielkowymiarowe pochodzi przede wszystkim z cięć przygodnych. W ramach tych cięć usunięciu podlegają wyłącznie drzewa chore i uszkodzone, co nie pozostaje bez wpływu na jakość uzyskiwanego surowca. Drewno wielkowymiarowe pozyskane w ramach takich cięć jest klasyfikowane jako WC0 i WD czyli w średniej i niskiej klasie jakości. W Wigierskim Parku Narodowym nie pozyskuje się sortymentów tzw. „cennych”. Strukturę sortymentową pozyskania drewna w 2012 roku przedstawia tabela nr 10.

Tabela 10 Struktura sortymentowa pozyskania w 2012 roku

Sortyment	Masa ogółem [m ³]
Drewno wielkowymiarowe (W)	4157
Drewno średniowymiarowe użytkowe (S1, S2, S3)	5032
Drewno średniowymiarowe opałowe (S4)	2465
Drewno małowymiarowe (M)	335
Razem	12000

3.1.4.5 Sprzedaż drewna

W 2012 roku rozchodowi podlegało ogółem 11,95 tys.m³ drewna pochodzącego z bieżącego pozyskania i zapasu z roku 2011. Szczegółowo strukturę sprzedaży według sortymentów przedstawia tabela „Sprzedaż drewna” – załącznik nr 10a do analizy. W analizowanym okresie zauważalny był spadek koniunktury na rynku drzewnym. Znacznie zmniejszył się popyt, co skutkowało powolnym spadkiem cen drewna. Przewiduje się, że taka tendencja (spadkowa) będzie utrzymywała się w roku 2013.

Na dzień 31.12.2012 roku, na gruncie pozostał zapas niesprzedanego drewna o łącznej masie 72m³, w tym:

- drewno wielkowymiarowe – 11m³,
- drewno średniowymiarowe (użytkowe) – 60m³,
- opałowe – 1m³.

Planowany dochód (netto) ze sprzedaży drewna wyniósł 1955 tys. zł i wzrósł o 9% w stosunku do roku ubiegłego. Średnia cena drewna sprzedawanego w Wigierskim Parku Narodowym (grubizny) w 2012 roku wyniosła 166zł/m³ i pomimo pogarszającej się sytuacji na rynku, była wyższa o 4zł od średniej ceny uzyskanej w 2011 roku.

3.1.5 Ochrona przeciwpożarowa

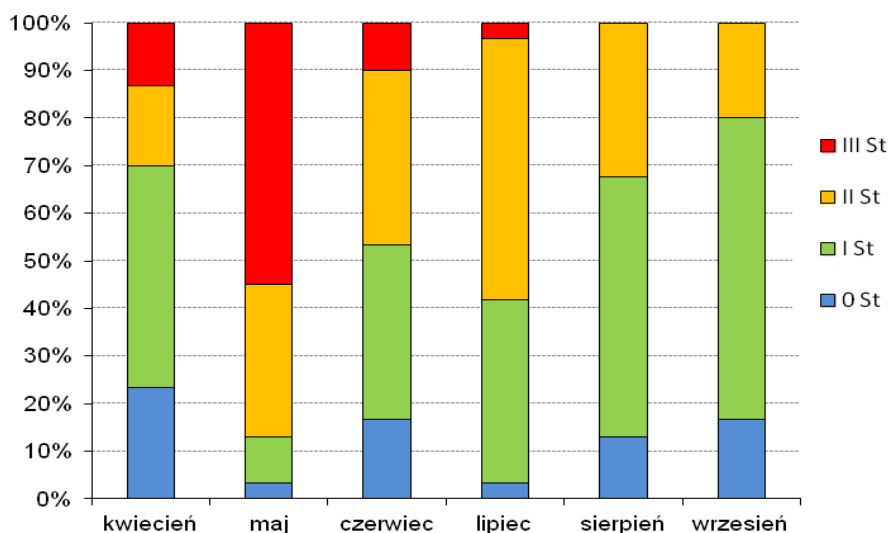
Piotr Pieczyński

3.1.5.1 Analiza zagrożenia pożarowego w lasach

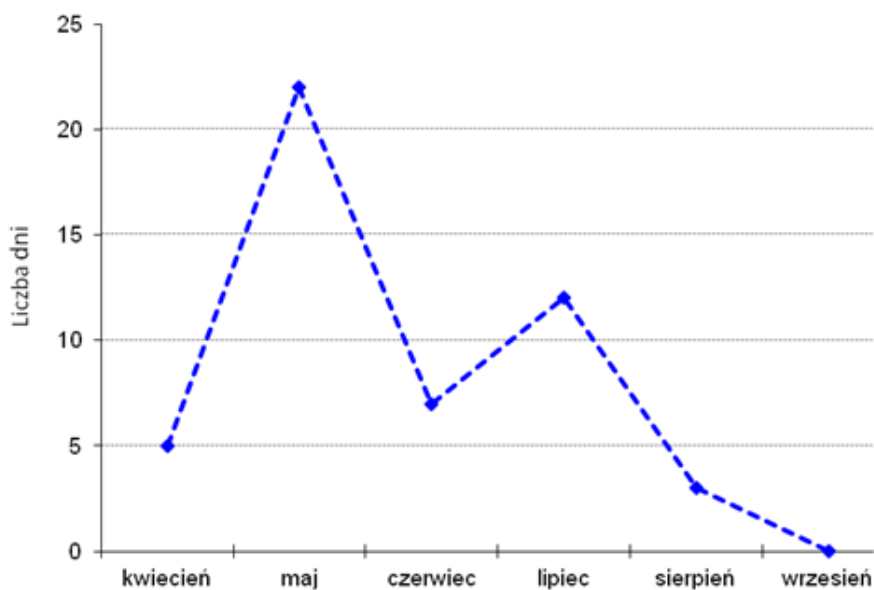
W roku 2012 odnotowano 84 dni z II i III stopniem zagrożenia pożarowego, w tym 25 dni o najwyższym III stopniu zagrożenia (identyczna sytuacja była w roku poprzednim). Wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9.00 spadała poniżej 28% 49 razy, natomiast poniżej

10% ani razu. Najniebezpieczniejszym pożarowo miesiącem był maj. W tym miesiącu odnotowano 27 dni w II i III stopniu zagrożenia pożarowego i 22 dni z utrzymującą się wilgotnością ściółki poniżej 28%.

Rysunek 6. Udział % liczby dni w stopniach zagrożenia pożarowego od kwietnia do września 2012 r.

Rysunek 7. Liczba dni poniżej 28% wilgotności ściółki mierzonej o godz. 9 w okresie 1.04–31.09.2012 r.

3.1.5.2 Realizacja zadań bieżących z ochrony przeciwpożarowej:

- a) Ochrona przeciwpożarowa obszarów leśnych:
- Powiększanie prześwitów dróg – 22,70 km
  - Konserwacja dróg pożarowych – 0,90 km
  - Przecięcie linii oddziałowych na cele ppoż. – 5,10 km
  - Konserwacja punktów czerpania wody – 6 szt.
  - Porządkowanie poboczy dróg – 211,20 ha
  - Mineralizacja istniejących pasów ppoż. – 0,12 km
  - Konserwacja tablic ppoż. – 4 szt.
  - Bieżące przeglądy gaśnic i agregatów w bazach ppoż. – 40 szt.
  - Przeglądy gaśnic i agregatów po 5 latach eksploatacji i naprawy – 2 szt.
  - Bieżące przeglądy sieci rrl.
- b) Ochrona przeciwpożarowa obiektów budowlanych:
- Bieżące przeglądy gaśnic w budynkach WPN – 46 szt.
  - Przeglądy gaśnic po 5 latach eksploatacji i naprawy – 12 szt.
  - Bieżące konserwacje hydrantów – 7 szt.,
  - Przeglądy węży hydrantów po 5 latach eksploatacji – 4 szt. (Muzeum Wigier),
  - Opracowanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla OeŚ
  - Oznakowanie znakami ppoż. i wyposażenie w gaśnice OeŚ.

3.1.5.3 Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat

Tabela 11 Pożary na terenie WPN w latach 2008-2012 odnotowane przez Służby Parku

Lp.	Rok	Charakter pożaru	Pow. [ha]	Przyczyna	Wielkość strat skarbu państwa [zł]
1	2008	Podpowierzchniowy, obszar leśny	Zasięg punktowy	Zaproszenie ognia	-
2	2009	Powierzchniowy, obszar leśny, wł. prywatna	0,50 ha	Zaproszenie ognia	-
3	2009	Pożar traw, wł. prywatna	1	Zaproszenie ognia	
4	2010	Powierzchniowy, obszar leśny, całkowite spalenie uprawy i wieży widokowej nad Dolną Wiatrołuzą w O.O. Lipniak	0,38	Prawdopodobnie podpalenie	15 568
5	2011	Pożar trawy, oddz. 49i, O.O. Krzywe	0,01	Podpalenie	-
6	2011	Pożar słomy na skraju lasu, zagrożony oddz. 178g	-	Podpalenie	-
7	2012	Pożar drzewa, obszar leśny	Zasięg punktowy	Podpalenie	-

3.1.5.4 Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku

Na terenie WPN od 2002 r. działa Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku: patroluje teren, zabezpiecza miejsca zdarzenia do działań ratowniczych, pomaga jednostkom ochrony przeciwpożarowej w prowadzeniu akcji, uczestniczy w działaniach edukacyjnych parku. W okresie zagrożenia pożarowego służba prowadzi dyżury w oparciu o samochód patrolowo - gaśniczy wyposażony w wysokociśnieniowy moduł gaśniczy.

Działania w 2012 r:

- prowadzenie dyżurów w Punkcie Alarmowo – Dyspozycyjnym Parku (28.04.2012 – 30.09.2012),
- prowadzenie dyżurów alarmowych na telefon (10.04.2012 – 30.09.2012),
- prowadzenie patroli przeciwpożarowych przy utrzymującym się dużym zagrożeniu pożarowym lasu.

Tabela 12 Akcje SOPP w 2012 roku

Data	Godzina rozpoczęcia	Godzina zakończenia	Miejsce działania	Opis działania
15.04	18:30	19:30	O.O. Krzywe, Oddz. 49b	Lokalizacja i gaszenie pożaru drzewa na ścieżce edukacyjnej „Las”
22.06	11:00	13:30	O.O. Krzywe, miejsce ogniskowe	Zajęcia edukacyjne dla dzieci z użyciem samochodu rozpoznawczo – gaśniczego SOPP
27.07	8:45	13:30	OES Słupie	Akcja edukacyjna „Świadomi zagrożenia” z użyciem samochodu rozpoznawczo – gaśniczego SOPP
29.08	8:30	9:30	Gawrych Ruda	Lokalizacja i rozpoznanie dymu na skraju lasu (nielegalne spalanie na polu pozostałości roślinnych)
31.08	12:15	13:30	O.O. Mikołajewo, Oddz. 204f	Lokalizacja i zagaszenie nielegalnego ogniska na skraju lasu (spalanie pozostałości roślinnych)

3.1.5.5 Wyposażenie przeciwpożarowe w dyspozycji Służby Parku

Tabela 13 Wyposażenie baz sprzętu przeciwpożarowego

Wyposażenie baz zasadniczych (BZ): Krzywe, Maćkowa Ruda		Wyposażenie baz podstawowych (BP): Krzywe, Gawarzec, Krusznik	
Samochód patrolowo – gaśniczy wyposażony w zbiornik wody o poj. 480 l. (stan BZ Krzywe)	1 szt.	gaśnica pianowa GP-9z	6 szt.
motopompa pływająca (stan BZ Krzywe)	1 szt.	przyczepka typ 2.34	1 szt.
przyczepka typ 1.92	1 szt.	łopaty, szpadle	5 szt.
agregat gaśniczy, pianowy AGP-25 (stan BZ Krzywe)	2 szt.	siekiery	5 szt.
gaśnica pianowa GP-9z	10 szt.	piła łańcuchowa	1 szt.
łopaty, szpadle	10 szt.		
siekiery	5 szt.		
tłumice metalowe (8 szt. BZ Krzywe, 7 szt. BZ M.Ruda)	15 szt.		
piła łańcuchowa	1 szt.		
hydronetki plecakowe (szybki zbiornik) (stan BZ Krzywe)	2 szt.		
wiadra (stan BZ Krzywe)	5 szt.		
węże strażackie (stan BZ Krzywe)	10 szt.		
prądownice gaśnicze (stan BZ Krzywe)	4 szt.		
rozdzielacze wody (stan BZ Krzywe)	2 szt.		
plug leśny (baza w Cz. Folwarku)	1 szt.		

Podręczny (indywidualny) sprzęt przeciwpożarowy:

- Hydronetki plecakowe wodne: wyposażenie każdego leśniczego – 1 szt. (Łącznie w WPN – 10 szt.),
- Hydronetki plecakowe wodno – pianowe: wyposażenie nadleśniczego – 1 szt., Straż Parku - 1 szt., SOPP – 2 szt. (Łącznie w WPN – 4 szt.),
- Tłumice gumowe: wyposażenie każdego leśniczego – 1 szt., nadleśniczego – 1 szt., Straż Parku – 1 szt., SOPP – 2 szt. (Łącznie w WPN – 14 szt.).

3.1.5.6 Szkolenia, warsztaty i akcje propagandowe

- Narada szkoleniowa (odprawa) zorganizowana dla Służby Parku na początku okresu zagrożenia pożarowego w lasach (03.04.2012),
- Akcja edukacyjna „Świadomi zagrożenia” w ramach Letniej Akademii Przyrody (27.07.2012), współpraca SOPP i Działu Edukacji WPN z udziałem przedstawiciela Regionalnej Dyrekcji LP w Białymstoku.
- Udział w warsztatach dotyczących Krajowego Systemu Informacji o pożarach Lasów, Instytut Badawczy Leśnictwa (30.10.2012)

3.1.5.7 Kontrole i zalecenia

- Kontrola Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach (26.04.2012) - bez zaleceń pokontrolnych;
- Kontrola Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach (26.04.2012) - bez zaleceń pokontrolnych;
- Kontrola Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sejnach (30.04.2012) - zalecono poprawienie przejezdności drogi dojazdu do stanowiska czerpania wody przy Zatoce Krzyżańskiej nad jez. Wigry, zalecenie wykonano 01.08.2012 r.

3.1.5.8 Inne

Przygotowano i złożono wnioski do Funduszu Leśnego na zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej w 2013 r. na łączną kwotę 321 812,27 zł. Główny koszt projektu to konserwacja nawierzchni dróg dojazdowych – 5,19 km, koszt 230 962,27 zł. Wniosek łączony z ochroną przed szkodnictwem – razem na kwotę 458 729,77 zł.

3.2 Ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych

3.2.1 Zabiegi w ekosystemach

Łukasz Skiendziul

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. powierzchnia gruntów nieleśnych w zarządzie Parku wynosiła 528,3 ha. W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się o 7,5 ha pomimo wykupu gruntów (4,40 ha). Powodem różnicy był bilans zmian wynikający z modernizacji 5 obrębów ewidencyjnych w gminie Suwałki, przejęcia gruntów WPN pod drogę gminną w Sobolewie, wykup gruntów przez WPN i zasiedzenie gruntów WPN we wsi Magdalenowo.

Podział gruntów nieleśnych według kategorii użytkowania przedstawia się następująco:

grunty orne	- 211,2 ha
łąki i pastwiska	- 132,5 ha
nieużytki	- 184,6 ha

W ramach ochrony czynnej w 2012 roku wykonano zabiegi polegające na:

- usuwaniu zakrzaczeń i koszeniu podmokłych łąk na pow. 21,64 ha wraz z usuwaniem biomasy poza powierzchnię. Zabieg wykonuje się w celu przeciwdziałania zarastaniu ekosystemów i utrzymania obecnie istniejących zbiorowisk roślinnych;
- dwukrotnym koszeniu zarośli trojeści amerykańskiej *Asclepias syriaca* oraz róży pomarszczonej *Rosa rugosa* (gatunków obcego pochodzenia) na łącznej powierzchni 1,3 ha, w celu osłabienia siły życiowej i w konsekwencji wyeliminowania z flory WPN-u.

Zabiegi te zostały sfinansowane przez NFOŚiGW .

Grunty rolne o pow. 127,76 ha (37,2%) były użytkowane rolniczo:
przez pracowników WPN-u w formie dzierżawy – 52,10 ha,
przez miejscowych rolników na podstawie umów dzierżawnych – 43,40 ha,
na potrzeby parku – 32,26 ha.

WPN uprawiał owies, żyto, grykę i łubin. Zabiegi te prowadzi się w celu utrzymania gruntów w odpowiedniej kulturze, zachowania różnorodności biologicznej, zapewnienia materiału siewnego na poletka zaporowe oraz zapobiegania zarastaniu gruntów rolnych przez roślinność drzewiastą i krzewy.

W maju 2012 r. WPN złożył kolejny wniosek do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o przyznanie płatności obszarowej, uzupełniającej oraz z tytułu ONW (obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania) do gruntów rolnych o powierzchni 32,26 ha i otrzymał decyzję w sprawie przyznania tych płatności w kwocie 29455,94 zł.

Dodatkowo po raz pierwszy przystąpiliśmy do programów rolnośrodowiskowych - w ramach pakietu 2 - „Rolnictwo ekologiczne”, tym samym zobowiązując się przez kolejne 5 lat min. do:

- używania nawozów organicznych lub naturalnych, wytworzonych we własnym gospodarstwie lub pozyskanych z innych gospodarstw ekologicznych;
- stosowania ekologicznego materiału siewnego;
- przyjęcia właściwego płodozmianu, pozwalającego na jak najdłuższe przykrycie gleby roślinnością;
- wykonywania mechanicznego odchwaszczania, bez chemicznych środków ochrony roślin;
- stosowania preparatów biologicznych i wyciągów roślinnych.

Dzięki temu oprócz dotychczasowych dopłat bezpośrednich oraz ONW otrzymaliśmy wsparcie finansowe w wysokości 27 098,40 zł. Łączna powierzchnia zgłoszona do programu wynosi 32,26 ha. Również w związku z uczestnictwem zobowiązani jesteśmy do poddawania się corocznej kontroli naszych upraw. Będą one przeprowadzane jednorazowo w okresie od czerwca do sierpnia przez firmę BIOCERT z Krakowa.

3.2.2 Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie

Joanna Górecka

W 2012 roku zakończony został projekt pod nazwą „Rodzime rasy zwierząt gospodarskich pomagają zwiększyć dochód rolników z Wigierskiego Parku Narodowego”, finansowany przez Fundację Heifer Project International, koordynowany przez Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski, przy współpracy parku. W 2012 roku w ramach tego projektu kontynuowane było przekazywanie zwierząt rasy konik polski i krowa polska czerwona urodzonych w gospodarstwach na terenie parku i w otulinie do kolejnych gospodarstw. Prowadzono wylęg piskląt kur rasy zielononózka kuropatwiana i przekazywano pisklęta do kolejnych gospodarstw rolnych. Po zakończeniu projektu jego kontynuacja spoczywa na rolnikach – uczestnikach projektu.

3.3 Ochrona ekosystemów wodnych

Michał Osewski

W 2012 r. w wybranych ekosystemach wodnych parku kontynuowano program ochrony zespołów ryb i raków. Zabiegi ochronne wykonywano w jeziorach Wigry, Pierty, Mulaczysko,

Leszczewek, Omułówek, Krusznik, Białe Wigierskie, Długie Wigierskie, o łącznej powierzchni 2701,92 ha, oraz na rzece Czarnej Hańczy. Polegały one na:

I. zarybieniach wód gatunkami:

- zagrożonymi skutkami eutrofizacji wód (sielawa, sieja),
- drapieżnymi (szczupak), w celu zwiększania ich liczebności i wzmacniania w ten sposób efektów biomanipulacji,
- zagrożonymi spadkiem liczebności (lin, pstrąg potokowy, węgorz)

II. odłowach rybacko-wędkarskich, w tym:

odłowach regulacyjnych:

- ryb o krótkim cyklu życiowym, w celu zapobiegania wtórnemu zanieczyszczeniu jezior przez snące ryby (sielawa),
- ryb karpiowatych (płóć, leszcz), w celu monitorowania ich liczebności,
- ryb migrujących poza obszar WPN (węgorz);

odłowach tarlaków do wychowu materiału zarybieniowego (sielawy, siei, szczupaka),

odłowach wędkarskich,

odłowach kontrolnych raków,

odłowach kontrolnych ryb,

III. lokalnym wykaszaniu trzcinowisk w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie brzegowej;

IV. obserwacji stanu zdrowotnego ryb.

3.3.1 Zarybienia

W 2012 r. dokonano zarybień jezior: Wigry, Pierty, Mulaczysko, Leszczewek, Krusznik, Omułówek, a także fragmentu rzeki Czarnej Hańczy. Łącznie zarybiono 2520,04 ha. jezior oraz 2-kilometrowy odcinek rzeki. Ilości materiału zarybieniowego z podziałem na gatunki i ich sortymenty wielkościowe wprowadzone do wybranych wód parku zawarte są w załączniku nr 13. Jako wydarzenie wymagające podkreślenia należy wskazać zarybienie jez. Wigry węgorzem (25 kg). Jest to drugie zarybienie w dziejach Parku (pierwsze w 1995 r.).

Wpuszczony do jezior parku wylęg sielawy, siei oraz szczupaka w całości pochodził z wylęgarni ryb WPN. Z własnych tarlaków wyhodowano 38 320 000 szt. wylęgu sielawy (z czego 1 650 000 szt. za kwotę 6 840,00 zł. sprzedano rybackim użytkownikom jezior), 36 000 szt. wylęgu siei oraz 1 140 000 szt. wylęgu szczupaka.

W ramach wykonywanych usług wylęgarniczych, z których korzystało w sezonie 2011/2012 jedenastu rybackich użytkowników jezior, uzyskano dodatkowo 4 080 000 szt. wylęgu sielawy oraz 2 894 000 szt. wylęgu szczupaka. Za inkubację ikry sielawy WPN uzyskał kwotę 8 364,00 zł., za inkubację ikry szczupaka przejął 1 447 000 szt. uzyskanego wylęgu, którym zostały zarybione jeziora WPN.

3.3.2 Odłowy

1. **Odłowy regulacyjne** wykonywano w jeziorze Wigry (powierzchnia 2202,035 ha) przy wykorzystaniu rybackiego sprzętu biernego oplatającego (wontony sielawowe, siejowe, okoniowo-płociowe, leszczowe) oraz biernego klatkowego (mierze). Ogółem (odłowy regulacyjne i odłowy tarlaków) odłowiono 23 086 kg ryb. Dane dotyczące struktury odłowów zawarte są w załączniku nr 13.

2. **Odłowy tarlaków.** W kwietniu przeprowadzono na jeziorze Wigry odłowy tarlaków szczupaka, w listopadzie odłowy tarlaków sielawy i siei. Odłowiono i pozyskano następujące ilości tarlaków (w kg) i zapłodnionej ikry (w litrach):

- szczupaka – 958,5 kg / 44,5 l.
- sielawy – 3884 kg / 415,75 l.
- siei – 12 kg / 1,0 l.

Z ikry szczupaka wyhodowano 1 140 000 szt. wylęgu, który wpuszczono do parkowych jezior.

Ikra sielawy i siei jest inkubowana w wylęgarni ryb WPN, a wylęganie narybku nastąpi wiosną 2013 r. W wylęgarni zgromadzono także 73,5 litra zapłodnionej ikry sielawy oraz 0,5 litra ikry siei, którą dostarczyły 4 podmioty rybackie z poza terenu parku.

3. **Odłowy wędkarskie.** Presja wędkarska w roku 2012 była wyższa od tej z roku 2011. W 2012 roku sprzedano **4545** licencji wędkarskich. Liczby sprzedanych licencji z podziałem na poszczególne kategorie przedstawiały się następująco:

roczne - 178 szt.

półroczne - 141 szt.

miesięczne - 15 szt.

dwutygodniowe - 40 szt.

tygodniowe - 11 szt.

dzienne - 4160 szt.

W 2012 r. WPN przygotował ankietę skierowaną do wędkujących w wodach parku. Jej celem było uzyskanie informacji na temat preferowanych metod połowu, najczęściej odwiedzanych akwenów, najchętniej poławianych gatunków oraz ilości odławianych ryb. Ankiety były dostępne we wszystkich punktach sprzedaży licencji wędkarskich.

Z ankiet wynika, iż najchętniej odwiedzanym przez wędkarzy akwenem było jezioro Wigry, najczęściej stosowaną metodą połowu był połów wędką spławikową, najczęściej poławianym gatunkiem była płoć. Średnia masa ryb odłowionych podczas jednej wyprawy zawierała się w przedziale od 1 do 2 kg.

4. **Odłowy kontrolne raków.** W 2012 r. Instytut Rybactwa Śródlądowego przy współpracy z parkiem przeprowadził odłowy kontrolne raków w następujących jeziorach: Wigry, Białe Wigierskie, Długie Wigierskie. We wszystkich zbiornikach zaobserwowano spadek liczebność raka pręgowatego.
5. **Odłowy kontrolne ryb.** W 2012 r. Instytut Rybactwa Śródlądowego kontynuował odłowy kontrolne ryb w jeziorze Długie Wigierskie w ramach tematu badawczego „*Badania ichtiofauny w latach 2010-2012 dla potrzeb oceny stanu ekologicznego wód wraz z udziałem w europejskim ćwiczeniu interkalibracyjnym*”. Wyniki badań zostaną przekazane do biblioteki parku.
6. **Ochrona tarlisk – zimowe koszenie roślinności.** W okresie zlodzenia wykonano na jez. Wigry (zatoka Zadworze oraz płoś Północne) koszenie roślinności wynurzanej (trzciniowisk), w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie przybrzeżnej. Wykoszono łącznie 22,12 ha. trzciniowisk stosując zasadę naprzemiennego koszenia i pozostawiania brzegu w stanie nienaruszonym na podobnej długości co odcinki wykoszone.

3.3.3 Stan zdrowotny ryb, śnięcia, zagrożenia

W 2012 r. nie wystąpiły w żadnym z jezior WPN-u zjawiska wywołujące masową śmiertelność ryb (przyduchy, epizoocje). Podobnie jak w latach ubiegłych obserwowano silnie negatywny wpływ kormorana czarnego na liczebność ichtiofauny.

3.3.4 Pozostała działalność

W 2012 roku WPN przy finansowym wsparciu NFOŚiGW realizował następujące projekty:

1. „Ochrona ekosystemów lądowych i wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”. W ramach projektu sfinansowano następujące zakupy wspomagające czynną ochronę zespołów ryb:

- narybek podchowany węgorza europejskiego – 20 kg./2500 szt.
- zakup narybku jesiennego pstrąga potokowego – 4000 szt.
- zakup narybku troci jeziorowej – 1000 szt.
- zakup narybku lina – 690 kg.

Koszt dotacji wyniósł 32 570,00 zł.

2. W 2012 r. podpisano umowę z NFOŚiGW na finansowanie przedsięwzięcia pt. "Remont wylęgarni ryb Wigierskiego Parku Narodowego w m. Tartak". W 2012 r. wykonano prace remontowe na kwotę 30 tys. zł. Zadanie będzie kontynuowane w roku 2013. Łączna kwota dotacji wynosi 112 000 zł.

3.4 Ochrona gatunków roślin i zwierząt

3.4.1 Czynna ochrona roślin

Maciej Romański

W 2012 roku znaleziono 2 nowe dla Parku gatunki roślin naczyniowych: zanokcicę skalną (*Asplenium trichomanes*) oraz przytulię okrągłolistną (*Galium rotundifolium*). Pierwszy z tych gatunków znaleziony został na 2 stanowiskach. Gatunek ten, niezbyt często pojawia się w Polsce północno-wschodniej, wyłącznie na siedliskach antropogenicznych, jednak na terenie WPN były to stanowiska naturalne. Z kolei przytulia okrągłolistna jest gatunkiem nie podawanym wcześniej z tego rejonu Polski. Odnalezione zostały również stanowiska trzech gatunków podawanych w przeszłości – dąbrówki piramidalnej (*Ajuga pyramidalis*), arniki górskiej (*Arnica montana*) oraz żurawiny drobnolistkowej (*Oxycoccus microcarpus*).

Odnalezione również nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych: listery sercowatej (*Listera cordata*), rosiczki długolistnej (*Drosera anglica*), turzycy strunowej (*Carex chordorrhiza*), turzycy życicowej (*Carex loliacea*), welnianki delikatnej (*Eriophorum gracile*), wążlika błotnego (*Hammarbya paludosa*), wyblina jednolistnego (*Malaxis monophyllos*) i lipiennika Loesela (*Liparis loeseli*). Jedno z odkrytych stanowisk wążlika błotnego można uznać za wyjątkowe w skali ogólnopolskiej ze względu na niezwykle dużą liczebność, przekraczającą sto kwitnących osobników. Stanowisko turzycy strunowej również można uznać za niezwykle cenne, ze względu na fakt, iż dotychczas gatunek był ten znany wyłącznie z jednego miejsca na terenie WPN, położonego na gruntach prywatnych i podlegającym bardzo silnej antropopresji o bardzo niepewnej przyszłości. Poszukiwania lipiennika Loesela pozwoliły odnaleźć 7 nowych stanowisk tego gatunku. Kontynuowano także obserwacje efektu ekologicznego wykaszania torfowiska na półwyspie Łapa – jedyne stanowiska gnidosza królewskiego (*Pedicularis sceptrum-carolinum*). Podobnie jak w latach poprzednich nie stwierdzono obecności okazów kwitnących, znaleziono jednak okazy wegetatywne. Kontynuowano także monitoring stanowisk wążlika błotnego (*Hammarbya paludosa*) nad Sucharem I i V. Nad Sucharem I znaleziono 10 kwitnących okazów, natomiast nad Sucharem V było ich 11, z czego 4 sztuki znalezione zostały w północno-wschodniej części jeziora, gdzie nigdy wcześniej nie były obserwowane. W 2012 roku przeprowadzono również monitoring stanowisk sasanki otwartej (*Pulsatilla patens*), której ilość zmalała względem lat poprzednich – zarówno ubyło stanowisk, jak i zmniejszyła się liczebność na istniejących stanowiskach. Podobnie jak w latach poprzednich konturowano również inwentaryzację innych gatunków roślin podlegających ochronie prawnej i wymienianych przez czerwone listy.

Z nowych dla WPN gatunków roślin można również wymienić wątrobowce – przyziemkę szwedzką (*Calypogeia suecica*) oraz czubka naciętego (*Lophozia incisa*), przy czym ten ostatni gatunek znaleziony został na 2 stanowiskach. Gatunki te nie były dotychczas wymieniane w literaturze jako występujące w tej części Polski. Udało również się odszukać dwa

gatunki wątrobowców które po raz ostatni na terenie WPN odnalezione były 77 lat temu – zgiętlista nadrzewnego (*Anastrophyllum hellerianum*) oraz szurnika jesiennego (*Jamesoniella autumnalis*). Potwierdzono również występowanie, podawanych w latach 60-tych i 80-tych ubiegłego wieku, gatunków wątrobowców takich jak: główiak dwurogi (*Cephalozia connivens*), główiak buławkowaty (*Cephalozia pleniceps*) oraz płożyk wonny (*Geocalyx graveolens*). Zinventaryzowano również wiele nowych stanowisk gatunków wątrobowców podlegających ochronie, takich jak, bagniczka pływająca (*Cladopodiella fluitans*), nowellia krzywolistna (*Nowellia curvifolia*), natorfek nagi (*Odontoschisma denudatum*), skosatka zanokcicowa (*Plagiochila asplenioides*) i piórkowiec kutnerowaty (*Trichocolea tomentella*). Odnalezione zostało również stanowisko rzadkiego gatunku mchu – drabinkowa mrocznego (*Cinclidium stygium*).

3.4.2 Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginięciem

Marek Jeromin

Na terenie parku wyznaczone są trzy strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Wszystkie dotyczą bielika *Haliaeetus albicilla*. W 2012 roku 2 pary bielików wyprowadziły po jednym młodym. Trzecia para nie wyprowadziła lęgu w tym roku.

3.4.3 Monitoring liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim

Marek Jeromin

Obserwacje mające na celu uzyskanie informacji o liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim prowadzone są od roku 2009. Poniżej zamieszczono tabelę z danymi z poszczególnych obserwacji, które prowadzono przy pomocy lornetki o powiększeniu 7*50.

Tabela 14 Liczebność kormorana nad jeziorem Długim w czasie obserwacji w 2012 roku

Data	godzina	Oddział 150b1	Oddział 150b2	Oddział 150a	Oddział 134f	razem
27.04	7	-	18	-	-	18
12.05	7	-	-	-	73	73
20.05	7	-	12	-	86	98
03.06	6	-	-	-	-	0
03.06	19	33	78	-	-	111
10.06	20	-	-	-	57	57
16.06	6	8	23	7	29	67
28.06	5	16	32	7	-	55
03.07	5	11	123	8	13	155
10.07	5	28	89	15	51	183
19.07	5	65	89	29	123	306
29.07	5	78	124	51	115	368
07.08	20	77	204	63	274	618
12.08	5	76	198	79	328	681
19.08	7	79	286	117	357	839
26.08	20	85	317	137	403	942
28.08	20	101	271	85	328	785

04.09	19	82	282	97	394	855
09.09	19	81	297	115	325	818
18.09	19	83	418	218	156	875
23.09	17	83	394	129	256	862
30.09	17	52	36	108	342	538
07.10	18	80	287	173	318	858
15.10	17	81	227	156	308	772

3.4.4 Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2011 r.

Dorota, Grzegorz i Jerzy Zawadzcy

Wśród obserwowanych na Wigrach ptaków występowały również gatunki rzadkie, albo o niespotykanie wysokich liczebnościach. W porównaniu do lat poprzednich było więcej czapli białych - dotychczas nie zauważono więcej niż 8 ptaków, a w 2012 roku było ich aż 18. Nowym gatunkiem jest mewa białogłowa. Inne obserwowane na Wigrach bardzo rzadkie gatunki (każda obserwacja jest cenna), to podgorzałka, ogorzałka i rybitwa białowąsa. Chyba największą osobliwością było prawie 140 uhli (dotychczas odnotowano pojedyncze obserwacje) oraz 18 mew małych (też pojawiały się pojedyncze ptaki raz na parę lat).

Tabela 15 Monitoring ptaków Wigier w 2012 r.

Gatunek	2.05	9.06	26.07	29.08	28.09	20.10	24.11
Perkoz dwuczuby [<i>Podiceps cristatus</i>]	358	444	686	667	309	101	2
Zausznik [<i>Podiceps nigricollis</i>]	4						
Perkozek [<i>Tachybaptus ruficollis</i>]				1			
Kormoran [<i>Phalacrocorax carbo</i>]	73	173	1391	2216	2766	1033	25
Bąk [<i>Botaurus stellaris</i>]	1						
Czapla siwa [<i>Ardea cinerea</i>]	8	7	6	4	1	1	2
Czapla biała [<i>Egretta alba</i>]	16		3	2			
Łabędź niemy [<i>Cygnus olor</i>]	58	82	87	90	100	141	176
Łabędź krzykliwy [<i>Cygnus cygnus</i>]				1	1	1	
Krzyżówka [<i>Anas platyrhynchos</i>]	40	150	156	183	168	72	75
Krakwa [<i>Anas strepera</i>]	6						
Cyraneczka [<i>Anas crecca</i>]	2				2		
Cyranka [<i>Anas querquedula</i>]					2		
Świstun [<i>Anas penelope</i>]					1	2	
Płaskonos [<i>Anas clypeata</i>]					2		
Głowienka [<i>Aythya ferina</i>]		4	3	3			94
Czernica [<i>Aythya fuligula</i>]	38						453
Ogorzałka [<i>Aythya marila</i>]						4	
Uhla [<i>Melanitta fusca</i>]							138
Gągoł [<i>Bucephala clangula</i>]	155	80	86	86	300	740	1051
Nurogęs [<i>Mergus merganser</i>]	165	30	26	34	155	249	522
Bielik [<i>Haliaeetus albicilla</i>]	3		3	2	4	6	4

Błotniak stawowy [<i>Circus aeruginosus</i>]	11	3	6	1			
Myszołów [<i>Buteo buteo</i>]		2		1	2	12	
Krogulec [<i>Accipiter nisus</i>]		1					
Trzmielojad [<i>Pernis apivorus</i>]				1			
Kobuz [<i>Falco subbuteo</i>]				1			
Łyska [<i>Fulica atra</i>]	251	131	1781	1970	1237	1791	1120
Brodzicz piskliwy [<i>Acitis hypoleucos</i>]	3						
Samotnik [<i>Tringa ochropus</i>]				1			
Śmieszka [<i>Larus ridibundus</i>]	323	112	204	224	119	27	1
Mewa mała [<i>Larus minutus</i>]	18						
Mewa siwa [<i>Larus canus</i>]		1	12	38			
Mewa srebrzysta [<i>Larus argentatus</i>]			10	39	23	20	7
Mewa białogłowa [<i>Larus cachinnans</i>]							2
Rybitwa wielkodzioba [<i>Sterna caspia</i>]		3					
Rybitwa rzeczna [<i>Sterna hirundo</i>]	47	24	52	1			
Rybitwa czarna [<i>Chlidonias Niger</i>]	5		3				
Rybitwa białoskrzydła [<i>Chlidonias leucopterus</i>]	76						
Rybitwa białowąsa [<i>Chlidonias hybrida</i>]			2				
Zimorodek [<i>Alcedo atthis</i>]					1		
Kruk [<i>Corvus corax</i>]	1	3	1			3	4
Razem	1662	1250	4519	5565	5206	4207	3683

3.4.5 Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami

Wojciech Misiukiewicz

Ośrodek rehabilitacji zwierząt został wybudowany w 1999 roku z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wigierski Park Narodowy otrzymał dofinansowanie w ramach wniosku „Ochrona ekosystemów lądowych Wigierskiego Parku Narodowego” (Umowa nr 310/99/Wn50/OPWK z dnia 26.08.1999r.). Ośrodek rehabilitacji zwierząt funkcjonuje w oparciu o decyzję Ministerstwa Środowiska (DOPog4201044S8/04/jr) z dnia 31.08.2004r.

Schronisko zlokalizowane jest w województwie podlaskim, na terenie Gminy Giby, w miejscowości Maćkowa Ruda 57, 16503 Krasnopol. Placówka działa w oparciu o Zarządzenie nr 17/2010 Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego z dnia 15 listopada 2010r. Zabiegi weterynaryjne dokonywane są przez lekarzy weterynarii Lecznicy Weterynaryjnej „VitaWet” z Suwałk. Współpraca WPN z lekarzami weterynarii odbywa się zazwyczaj na zasadzie wolontariatu, jak również część zabiegów finansowana jest z kasy parku.

W 2012 roku w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie przebywało 35 zwierząt, z czego 30 ptaków i 5 ssaków.

Historia zwierząt przebywających w ośrodku:

25 osobników przywrócono do środowiska naturalnego – 71,4%.

10 osobników padło bądź uśpiono – 28,6%.

Historię poszczególnych przypadków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16 Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie w 2012 r

GATUNEK	HISTORIA PRZYJĘCIA	STAN ZWIERZĘCIA	HISTORIA WYPUSZCZENIA
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez Netwo Głęboki Bród 16.11.2011	Młody osobnik, który pozostał w regionie na zimę	Wypuszczony na wolność 21.03.2012
Myszołów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca Łumbie 17.11.2011	Uderzył w linię energetyczną	Wypuszczony na wolność 3.03.2012
Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Zgłoszony przez mieszkankę miejscowości Maćkowa Ruda 30.01.2012	Ptaka przymarzył do lodu na rz. Czarnej Hańczy	Wypuszczony na rz. Czarną Hańczy 06.02.2012
Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>)	Zgłoszony przez mieszkankę miejscowości Maćkowa Ruda 11.02.2012	Ptaka uderzył w okno	Ptaka padł 15.02.2012
Myszołów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)	Zgłoszony przez pracowników Wigierskiego Aeropagu Nowej Ewangelizacji 09.03.2012	Ptaka uderzył w linię energetyczną. Złamane skrzydło i noga	Ptaka uśpiony 10.03.2012
Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Krusznik 29.03.2012	Ptaka uderzył w linię energetyczną.	Wypuszczony na wolność 01.04.2012
Zając szarak 2 osobniki (<i>Lepus europaeus</i>)	Zgłoszony przez leśniczego O.O. Krusznik 30.04.2012	Młode osobniki przyniesione przez psa	Wypuszczone na wolność 28.08.2012
Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>)	Zgłoszony przez mieszkankę miejscowości Sejny 21.05.2012	Dorosły ptak uderzył w linię energetyczną	Ptaka padł 23.05.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez Straż Pożarną Suwałki 32.05.2012	Ptaka z raną skóry pleców. Opatrzony przez lekarzy weterynarii VitaVet w Suwałkach	Ptaka odleciał z woliery 10.06.2012
Jerzyk (<i>Apus apus</i>)	Zgłoszony przez sekretariat WPN 25.05.2012	Młody osobnik wypadł z gniazda	Podłożony do gniazda jerzyków w Maćkowej Rudzie 25.05.2012
Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Zgłoszony przez Straż WPN 30.05.2012	Młody ptak porzucony przez dorosłe	Wypuszczony na wolność na j. Wigry 28.08.2012
Kuna leśna (<i>Martes martes</i>)	Zgłoszona przez mieszkańca Suwałk 31.05.2012	Odłowiona w mieszkaniu	Wypuszczona na wolność O. O. Lipowe 03.06.2012
Zając szarak (<i>Lepus europaeus</i>)	Zgłoszony przez mieszkankę Augustowa 07.06.2012	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 28.08.2012
Sikora bogatka 2 osobniki (<i>Parus major</i>)	Zgłoszone przez mieszkankę Suwałk 12.06.2012	Młode ptaki wypadły z gniazda	Wypuszczone na wolność 01.07.2012
Sikorka bogatka (<i>Parus major</i>)	Zgłoszona przez mieszkankę Suwałk 22.06.2012	Młody ptak odnaleziony na balkonie	Wypuszczona na wolność 21.07.2012

GATUNEK	HISTORIA PRZYJĘCIA	STAN ZWIERZĘCIA	HISTORIA WYPUSZCZENIA
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez lecznicę ul. Utrata w Suwałkach 22.06.2012	Młody ptak, amputowano skrzydło. Podano antybiotyki.	Ptak padł 26.06.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Leszczewek 23.06.2012	Ptak uderzył w budynek	Wypuszczony na wolność 15.07.2012
Myszołów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Sejny 25.06.2012	Młody ptak znaleziony w lesie	Wypuszczony na wolność 15.07.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez lecznicę ul. Utrata w Suwałkach 27.06.2012	Młody ptak wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 29.07.2012
Sierpówka (<i>Streptopelia decaocto</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Bryzgiel 28.06.2012	Młody ptak uderzył w samochód. Złamana noga i skrzydło	Ptak padł 30.06.2012
Jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)	Zgłoszony przez turystkę z Warszawy 30.06.2012	Młody osobnik znaleziony przez turystów w Berżnikach.	Wypuszczony na wolność na terenie O.O. Lipowe 15.08.2012
Myszołów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)	Zgłoszony przez podleśniczego O. O. Gawarzec 02.07.2012	Młody ptak wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 15.08.2012
Jerzyk (<i>Apus apus</i>)	Zgłoszony przez pracowników lecznicy AgroVet w Suwałkach 06.07.2012	Młody ptak potrącony przez samochód	Ptak padł 08.07.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkankę Suwałk 12.07.2012	Młody ptak	Ptak odleciał z woliery 19.07.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca wsi Czarna Buchta 21.07.2012	Młody ptak z uszkodzonym skrzydłem	Ptak uśpiony 22.07.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkankę miejscowości Żubrówka 22.07.2012	Młody ptak wypadł z gniazda	Ptaka umieszczono w gnieździe 22.07.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez Straż Pożarną Suwałki 27.07.2012	Młody ptak z nieprawidłowo zrośniętym złamaniem nogi	Ptak uśpiony 27.07.2012
Jerzyk (<i>Apus apus</i>)	Zgłoszony przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami 30.07.2012	Młody ptak ze złamanym skrzydłem	Ptaka uśpiono 01.08.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez RDOŚ w Suwałkach 01.08.2012	Młody ptak porzucony przez dorosłe ptaki	Wypuszczony na wolność 29.08.2012
Jerzyk (<i>Apus apus</i>)	Zgłoszony przez mieszkankę miejscowości Sejny 02.08.2012	Młody ptak odnaleziony w Sejnach	Ptak padł 02.08.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca Wizajń 03.08.2012	Młody osobnik	Odleciał z woliery 06.08.2012
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez ZGK w Płaskiej 06.08.2012	Młody osobnik	Odleciał z woliery 06.08.2012
Jerzyk (<i>Apus apus</i>)	Zgłoszony mieszkańca Suwałk 07.08.2012	Młody ptak	Wypuszczony na wolność 11.08.2012

3.5 Działalność edukacyjna

Joanna Adamczewska, Katarzyna Łukowska, Wojciech Misiukiewicz, Elżbieta Perkowska

Działalność edukacyjna WPN prowadzona jest w oparciu o obiekty WPN w Krzywem,

Słupiu i Starym Folwarku (Muzeum Wigier). Całość działań Muzeum Wigier jest opisana w odrębnym rozdziale.

3.5.1 Zajęcia edukacyjne:

W zajęciach w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu wzięło udział około 940 osób, najliczniejszą grupą była młodzież szkół średnich oraz gimnazjalna. Zajęcia edukacyjne prowadzono także w bazie dydaktycznej w Krzywem – w Sali konferencyjnej, na sali przyrodniczej oraz na ścieżkach edukacyjnych. W zajęciach przyrodniczych wzięło udział 514 osób, w zajęciach ceramicznych 449 osób.

11 maja miało miejsce uroczyste wznowienie działalności Ośrodka Edukacji Środowiskowej na Słupiu po rocznej przerwie. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego, radni sejmiku województwa podlaskiego, przedstawiciele samorządów – starostw, miasta Suwałk i gmin, lokalne media.

W latach poprzedzających remont ośrodka, średnia liczba uczestników kształtowała się na poziomie między 400 a 600 osób. Po remoncie bazy odnotowano wyraźny wzrost zainteresowania ofertą edukacyjną. Pod koniec roku 2012 otrzymano już zgłoszenia i rezerwacje na zajęcia w czerwcu 2013 roku. Najliczniej szkoły korzystały z oferty ośrodka w maju, czerwcu oraz we wrześniu. Najchętniej wybieranymi tematami zajęć były: „Co żyje w jeziorze” (zajęcia laboratoryjne z badania makrofauny bezkręgowej jeziora Wigry) oraz „Co szumi w lesie” (leśne zajęcia terenowe).

Z pokoiów zaplecza socjalnego Ośrodka korzystali pracownicy naukowcy, w sumie w okresie od 17.07-31.08 skorzystało 9 osób (164 osobo/noclegów).

Z pracowni laboratoryjnej korzystali studenci Wydziału Ochrony Środowiska Uniwersytetu A. Mickiewicza, odbywały się tu zajęcia z hydrobiologii prowadzone przez dr Pawła Owsianego.

Prace modernizacyjne ośrodka, które właśnie zakończono to nie jedyne działania, które podejmuje park mając na celu uporządkowania i udostępniania okolic Zatoki Słupiańskiej jeziora Wigry. Złożony został także wniosek o dofinansowanie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na inwestycje w latach 2013 – 2014, w którym zaplanowano między innymi przygotowanie miejsc postoju pojazdów przy półwyspie Łysocha i przy „pętli” oraz bariery zabezpieczającej Ośrodek i wyznaczenie oraz oznakowanie ścieżki spacerowej.

3.5.2 Imprezy, akcje:

Zimowa Akademia Przyrody

Impreza zorganizowana została w czasie 4 dni ferii zimowych. Program obejmował wykłady, konkursy i zajęcia praktyczne. Uczestnicy przeprawiali się przez zaśnieżone ścieżki i szlaki parku, szukając porostów, czy też skamieniałości, ukrytych wcześniej przez prowadzących pod śniegiem. Dzieci wykonały zadania praktyczne – rozmaite tradycyjne i przestrzenne prace plastyczne – kartka i papierowy bóbr, maski zająca bielaka i wiewiórki, zimowy łoś. Na zakończenie starsi uczestnicy spotkań mieli możliwość wzięcia udziału w szkoleniu na kartę wędkarską.

Dzień Ziemi w WPN

W ramach obchodów Dnia Ziemi 50-osobowa grupa uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 7 w Suwałkach zgłosiła się do sprzątnięcia szlaków i ścieżek edukacyjnych parku. Pod okiem pracowników służb leśnych WPN, uczniowie porządkowali okolice ścieżki edukacyjnej Las i Suchary. Na zakończenie akcji park zorganizował uczestnikom ognisko.

Letnia Akademia Przyrody

W dniach 24-27 lipca zorganizowano po raz piąty Letnią Akademię Przyrody, tym razem pod hasłem „Cztery żywioły”. W zajęciach uczestniczyło około 60 osób - dzieci, młodzieży i dorosłych. Zajęcia prowadzono metodą eksperymentów obrazujących właściwości gazów, cieczy i ciał stałych. Uczestnicy poznawali właściwości wody, rodzaje gleb, obserwowali motyle, życie dżdżownic i podwodny świat za pomocą batyskopów. Atrakcją były rejsy po Zatoce Słupiańskiej łódką Leptodorą. Ostatniego dnia Akademii zorganizowano spotkanie z przedstawicielem RDLP z Białegostoku panem Pawłem Chojnowskim. W programie znalazły się: pokaz filmu „Bezpieczniej cieszymy się lasem” – poświęcony pożarom lasów i ich skutkom, pokaz sprzętu gaśniczego, konkurs z użyciem wodnych hydronetek do dogaszania pożarów. W trakcie Akademii przeprowadzono liczne konkursy z nagrodami ufundowanymi przez Lasy Państwowe, które realizują program "Ogień w lesie a przyroda" współfinansowany przez UE w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ oraz NFOŚiGW. Na zakończenie Akademii wszyscy uczestnicy wzięli udział w biegu terenowym po ścieżkach wokół Ośrodka, odnajdując i rozwiązując liczne zadania ukryte w terenie.

Zielone Kino

Po raz piąty zorganizowano pokazy filmów tzw. Zielone Kino czyli lato z filmem przyrodniczym. W tym roku filmy można było obejrzeć na 4 projekcjach w OeŚ na Słupiu oraz w Parkowym Centrum Wypoczynku WIDOK w Bryzglu. Pokazano następujące filmy: „Skrzydłaci sprzymierzeńcy lasu (21.07), „Wigierski Park Narodowy” (28.07), „Powrót bobra”(11.08), „Stara wiara” i „Sceny z życia stawonogów” (18.08). W projekcji „Starej wiary” uczestniczył współtwórca filmu Hubert Stojanowski, który opowiadał o kulisach tworzenia filmu i odpowiadał na pytania widzów. Filmy obejrzało 125 osób.

Akcja Sprzątania Świata

Tegoroczna Akcja Sprzątania Świata na terenie parku trwała trzy dni (14-16 września). Hasło przewodnie brzmiało „Kocham, lubię, szanuję... nie śmieć”. Główna część imprezy odbyła się 14 września. Sprzątano brzegi jezior, plaże, szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne, parkingi, drogi gminne na terenie Parku, likwidowane były dzikie wysypiska. W dniu 15 września uczniowie z Zespołu Szkół w Starym Folwarku sprząkali okolice Starego Folwarku, Leszczewka oraz brzegi jeziora Wigry, a 16 września w sprzątaniu wzięli udział członkowie PTTK, którzy usuwali śmieci z nad brzegów jeziora Wigry. W akcji tradycyjnie brały udział szkoły z terenu parku, otuliny, miasta Suwałki, osadzeni z Aresztu Śledczego w Suwałkach, a firma HOBBIT użyczyła kajaków do penetrowania brzegów jezior i rzek. W sumie 760 uczestników akcji zebrało 1840 kg śmieci.

3.5.3 Konkursy

Konkurs plastyczny „Przedstaw las i zwierzęta w nim występujące”

WPN wraz z Cinema Lumiere zorganizował konkurs plastyczny pod hasłem „Przedstaw las i zwierzęta w nim występujące” Konkurs rozstrzygnięto 23 kwietnia br. Przez ponad 5 tygodni trwania konkursu uczniowie przysłali ponad 600 prac. Nagrodzono 4 osoby, wyróżnienia przyznano w sumie 50 osobom, we wszystkich 4 kategoriach wiekowych.

Konkurs wojewódzki „Różnorodność biologiczna i formy ochrony przyrody w Polsce”

Wigierski Park Narodowy współpracował z Białowieskim PN przy organizacji III edycji konkursu wojewódzkiego „Różnorodność biologiczna i formy ochrony przyrody w Polsce”. Do etapu szkolnego konkursu zgłosiło się 80 uczestników – uczniów 10 gimnazjów z powiatów:

augustowskiego, sejneńskiego i suwalskiego. Etap powiatowym, który miał miejsce 10 października br. wyłonił siedmioro finalistów, którzy zakwalifikowali się do etapu wojewódzkiego. Nasz park w etapie wojewódzkim, który odbył się w dniu 21 listopada w Białowieskim Parku Narodowym reprezentowały gimnazja: Gimnazjum Nr 5 i Gimnazjum Nr 4 z Suwałk oraz Gimnazjum Nr 3 i Społeczne Gimnazjum STO z Augustowa i Gimnazjum z Przerośli.

3.5.4 Warsztaty, spotkania, szkolenia

W kwietniu zorganizowano 12 godzin zajęć z uczniami szkół: w Krasnopolu, Mikołajewie i Starym Folwarku. Warsztaty miały charakter przyrodniczo-kulturowy, tematyka związana była z tradycjami świąt Wielkanocnych i ornitologią. Uczniowie poznali biologię i ekologię wybranych gatunków nadwigerskiej ornitofauny, uczyli się rozróżniać jaja ptasie po wyglądzie skorupki, wykonywali pisanki i elementy dekoracyjne świątecznych stołów.

W grudniu WPN zorganizował akcję rozwieszania skrzynek lęgowych dla ptaków. Na spotkanie w dniu 7 grudnia przybyło ponad 30 osób, wśród których byli nie tylko dorośli mieszkańcy parku ale również uczniowie szkół z terenu parku i okolicy. Tematem warsztatów była ochrona dziuplaków propagowana głównie poprzez wieszanie im skrzynek lęgowych oraz zimowe dokarmianie. Osobom indywidualnym oraz szkołom przekazano 200 sztuk budek lęgowych (150 sztuk typu A1 i 50 sztuk typu B).

W dniach 11 – 15 grudnia zorganizowano 4 spotkania przyrodniczo-kulturowe pod hasłem „Spotkanie z Wigierkiem” dotyczące Świąt Bożego Narodzenia. Uczestniczyło w nich 139 uczniów ze szkół położonych na terenie WPN-u i jego otuliny (Płociczno-Tartak, Stary Folwark, Mońkinie, Mikołajewo, Nowa Wieś). W trakcie zajęć dzieci wysłuchały opowieści o ssakach i ptakach, które można obserwować zimą oraz o tradycji szopki bożonarodzeniowej. Każdy z uczestników wykonał nadwigerską szopkę, w której sceneria i zwierzęta nawiązywały do najbliższego otoczenia.

15 grudnia zorganizowano zajęcia dotyczące Natury 2000, w ramach projektu *Life Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 200 „Ostoja Wigierska”*. W programie zajęć znalazły się prezentacje, gry, zabawy aktywizujące i konkursy. W spotkaniu wzięło udział 50 uczniów jednej ze szkół z terenu parku (SP w Nowej Wsi).

3.5.5 Imprezy zewnętrzne, wystawy

Piknik Rodzinny – impreza o charakterze okolicznym, Przedszkole Nr 4 w Suwałkach (05.06.2012).

Festyn Ekologiczny w Przedszkolu Nr 7 w Suwałkach. Przygotowano stoiska informacyjno – edukacyjne z grami i zabawami dla najmłodszych uczestników, loterię fantową. (20.09.2012).

Festyn Gminy Suwałki pt. „Święto Wsi” na terenie Ogrodów Papieskich Pokamedulskiego Zespołu Klasztorowego w Wigrach (26.08.2012) przygotowanie i obsługa stoiska wspólnie z Zespołem ds. Udostępniania.

3.5.6 Wydawnictwa i materiały promocyjne:

Dział Edukacji prowadził sprawy związane z publikacjami (postępowanie przetargowe, redakcja, rozliczenie dotacji oraz dystrybucja):

wydano 4 numery kwartalnika Wigry (po 2000 egz. każdy numer, łącznie 8000 egzemplarzy) z wkładką w postaci mapki z przebiegiem ścieżek edukacyjnych Las i Suchary (w ilości 2000 egzemplarzy);

wydano 2 numery dodatku do kwartalnika Wigry pt. Na miedzy (po 2000 egz. każdy numer, łącznie 4000 egzemplarzy);
wydano 2 numery dodatku do kwartalnika Wigry pt. Wigierek (po 2000 egz. każdy, łącznie 4000 egzemplarzy);
wydano kalendarz na 2013 rok (2000 egzemplarzy);
prowadzona była witryna internetowa WPN; w roku bieżącym, sfinansowano ze środków WFOŚiGW podstrony z treścią kwartalnika i dodatków.

3.5.7 Dotacje na działalność edukacyjną – przygotowanie wniosków, realizacja

Zakończono rozliczenie wniosku RPO Podlaskiego „Modernizacja Bazy Edukacyjnej WPN” (techniczna realizacja projektu została zakończona w 2011 roku). Przeprowadzono 2 kontrole postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. W wyniku pierwszej kontroli (prowadzonej w trybie korespondencyjnym) nałożono dwie korekty finansowe 2 i 5 %, łącznie 4952,11 zł pomniejszono dofinansowanie z RPO. Druga kontrola miała miejsce w dniach 26 lipca – 24 sierpnia, na zakończenie realizacji projektu (dwie wizyty zespołów kontrolujących). W wyniku tejże kontroli uznano, że wystąpiły roboty budowlane wykraczające poza zakres ujęty w zgłoszeniu robót budowlanych, w wyniku czego o 10672,88 zł pomniejszono dofinansowanie z RPO. Całkowita wartość inwestycji 705939,83 zł, dofinansowanie z RPO po pomniejszeniach 430279,72 zł.

Zrealizowano projekt „*Nie bójmy się przyrody – edukacja ekologiczna w Wigierskim Parku Narodowym poprzez warsztaty i publikacje*” ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku. Zadanie zakończono w grudniu, kwota dotacji wyniosła ostatecznie 117 341,23 zł. Projekt obejmował działania:

- Zimowa Akademia Przyrody – warsztaty dla dzieci i młodzieży
- Konkurs literacki „Moje wspomnienia z Wigierskiego Parku Narodowego (zadanie prowadzone przez Sekcję ds. Udostępniania WPN)
- wydanie kwartalnika Wigry Nr 1,2,3,4/2012, publikacja wersji elektronicznej
- Spotkania z Wigierkiem – cykl warsztatów dla dzieci i młodzieży
- Spotkanie z Przyrodą - warsztaty dla przedstawicieli organizacji turystycznych i mieszkańców parku świadczących usługi turystyczne na terenie parku i okolic (zadanie prowadzone przez Sekcję ds. Udostępniania WPN)
- Wigierka Nr 1 i 2/2012, Na miedzy Nr 1 i 2/2012, publikacja wersji elektronicznej
- Poznaj Wigierski Park Narodowy na rowerze” – cykl wycieczek rowerowych z przewodnikiem (zadanie prowadzone przez Sekcję ds. Udostępniania WPN)
- Letnia Akademia Przyrody - warsztaty dla dzieci
- Spotkanie z Przyrodą - warsztaty dla rolników - mieszkańców parku i okolic, zakup budek lęgowych
- wydanie kalendarza na 2013 rok, publikacja wersji elektronicznej.

Przygotowano wniosek do Funduszu Leśnego pt. „*Wędrując leśnymi ścieżkami – aktywna edukacja przyrodnicza w Wigierskim Parku Narodowym*” na łączną kwotę 164 700,00 zł. W projekcie przewidziano następujące zadania:

- konkurs plastyczny „Wśród lasów i jezior”
- międzyszkolny konkurs na zbiórkę makulatury „*Makulaturę zbieramy - lasy oszczędzamy*”
- impreza z okazji Dnia Dziecka - „Wędrując leśnymi ścieżkami”
- „Poznaj lasy Wigierskiego Parku Narodowego na rowerze” – cykl wycieczek rowerowych
- „Poznaj las zimą” – cykl wypraw na nartach biegowych

- Akademia Zielonych Rodziców – warsztaty przyrodnicze dla dzieci i rodziców
- Akcja Sprzątania Świata
- zakup leśnych pomocy dydaktycznych
- prace naprawcze w edukacyjnym ogrodzie dydaktycznym „Świat przyrody – świat przygody”
- rewitalizacja ogródka dydaktycznego „Dary Natury”
- wydanie pakietu edukacyjnego pt. „Wędrując leśnymi ścieżkami”
- druk map ścieżek edukacyjnych, tras pieszych oraz narciarskich
- wydanie przewodnika „Rowerem po Wigierskim Parku Narodowym”
- wykonanie edukacyjnej prezentacji multimedialnej
- wykonanie strony internetowej
- zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania

Przygotowano część edukacyjną do wniosku do Funduszu Leśnego składanego przez Pracownię Naukowo Edukacyjną pt. „*Badania organizmów saproksylicznych (...)*”. Zaplanowano następujące działania związane z rolą martwego drewna:

- przygotowanie przystanku „Po co w lesie martwe drewno” na ścieżce edukacyjnej Las.
- wydanie publikacji dla uczestników zajęć edukacyjnych- pakietu edukacyjnego dla uczniów klas IV-VI (w pakiecie materiał dla ucznia, nauczyciela, etui) oraz ulotki informacyjnej „Martwe drewno” dla dorosłych odbiorców – mieszkańców parku i osób odwiedzających i ulotka informacyjnej „Drugie życie drzewa” - dla młodszych grup wiekowych - uczniów i młodych turystów.
- warsztaty dla nauczycieli
- warsztaty fotografii przyrodniczej 15 +
- ogólnopolski konkurs fotograficzny „Drugie życie drzewa”
- wystawa fotograficzna „Drugie życie drzewa”
- pokazy filmów plenerowych w ramach tzw. Zielonego Kina

3.6 Muzeum Wigier

Maciej Ambrosiewicz

Zespół Muzeum Wigier wchodzi w skład Działu Edukacji Wigierskiego Parku Narodowego.

Punkt Informacji Turystycznej w Muzeum Wigier podlega ogólnopolskiej certyfikacji informacji turystycznej, którą przeprowadziły Polska Organizacja Turystyczna i Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna. W wyniku certyfikacji muzeum otrzymało 3 kategorię, czyli 3 gwiazdki na cztery możliwe. Certyfikacja ważna jest od sierpnia 2012 do sierpnia 2014 roku.

3.6.1 Programy edukacyjne

Muzeum Wigier to nie tylko zwiedzanie ekspozycji z przewodnikiem lub indywidualnie, ale również zajęcia edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W roku 2012 pracownicy muzeum przeprowadzili 41 lekcji muzealnych oraz 294 zajęć na Wodnych Ścieżkach Edukacyjnych

Spośród oferty edukacyjnej największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia na Wodnych Ścieżkach Edukacyjnych (rejsy łodzią Leptodora II - od maja do października 2012 roku z rejsów łodzią skorzystało 2300 osób) oraz lekcje muzealne, z których największym powodzeniem cieszyły się takie tematy jak: „Bóbr i jego rodzinka”, „Zwierzęta Wigierskiego Parku Narodowego”, „Badamy wodę”. Muzeum służyło również jako miejsce spotkań dla nauczycieli, warsztaty, szkolenia dla rolników i przewodników turystycznych organizowanych

przez WPN.

3.6.2 Imprezy i akcje organizowane w Muzeum Wigier.

- 3 lutego 2012 r. spotkanie z podróżnikiem pt. *Podróż marzeń – lekcją życia*, Łukasz Balcer opowiadał o podróży po Indiach, własnych przeżyciach i przywiezionych pamiątkach.
- 9 marca 2012 r. spotkanie z podróżnikiem pt. *Od Cieśniny Magellana do Machu Picchu*, o swoich przygodach w Ameryce Południowej opowiadał Adam Sadowski.
- 19 maja 2012 r. *Noc Muzeów*. Goście oprócz zwiedzenia Muzeum mieli możliwość wzięcia udziału w pokazie zdjęć Jarosława Borejszo pt. *Bliskie i nieznane – Obwód Kaliningradzki oraz Michała Wojewody – Ameryka inna niż w kinie, czyli Kalifornia i okolice*, a także uczestniczenia w loterii z nagrodami ufundowanymi przez Wigierski Park Narodowy i Gospodę pod Sieją.
- 1 czerwca 2012 r. Dzień Dziecka w Muzeum Wigier. W tym dniu dla dzieci były prowadzone warsztaty plastyczne.
- 7 lipca 2012 roku Wigierski Park Narodowy przy współpracy z Państwową Strażą Pożarną (jednostki z Suwałk i Augustowa), Komendą Miejską Policji w Suwałkach, Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w Suwałkach i Strażą Graniczną w Rutce Tartak zorganizował imprezę plenerową „PRZYRODA WODA BEZPIECZEŃSTWO”. Impreza odbyła się na plaży przy Muzeum Wigier w Starym Folwarku. Wydarzeniu towarzyszyły liczne konkursy z nagrodami, rejsy po Wigrach parkową łodzią „Leptodora II” oraz łodzią „Pasja” należącą do klubu wodnego KAMENA, pokazy ratownictwa, wystawa sprzętu ratowniczego, regionalna kuchnia. Klub wodny „Hańcza” oraz firma „Kajak” nieodpłatnie udostępniły uczestnikom sprzęt pływający. Impreza cieszyła się dużym zainteresowaniem Suwałczan i turystów.
- 19 października 2012 r. spotkanie z podróżnikami, pt. *Pędziwiatrem przez Niemen*, o swoich przygodach opowiadali Małgorzata Strucińska i Wojciech Hulanicki.
- 9 listopada 2012 r. spotkanie z podróżnikiem pt. *Jak spotkałem diabła tasmańskiego*, o swojej wyprawie do Tasmanii opowiadał Tomasz Janecki.
- 14 grudnia 2012 r. spotkanie z podróżnikiem pt. *Dlaczego lubimy Chorwację?* Zdjęcia i filmy zaprezentował kapitan jachtowy Stanisław Roziewski.

3.6.3 Wystawy

- 20 stycznia 2012 r. została otwarta wystawa będąca plonem konkursu fotograficznego im. Włodzimierza Puchalskiego (edycja 2011) organizowanego przez pismo „Łowca Polskiego”,
- 17 lutego 2012 r. otwarto wystawę: *Między tradycją i nowoczesnością*. Wystawa jest pokłosiem współpracy między Muzeum Okręgowym w Łodzi i Domem Pracy Twórczej w Wigrach. Wystawa pokazuje na monitorach filmy ze wspólnymi pracami wieczornymi w regionie Łódzkie w pierwszej połowie XX wieku.
- 27 kwietnia 2012 r. otwarto wystawę *Bogactwo form życia w pradawnych morzach*. Na wystawie pokazano skamieniałości udostępnione przez Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, Muzeum Geologiczne Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie oraz Muzeum Okręgowego w Warszawie.
- 2 maja 2012 r. została otwarta wystawa Łukasza Rogińskiego pt. *Pejzaże Suwalszczyzny*, wystawa była udostępniana zwiedzającym do grudnia 2012 roku.

3.6.4 Udostępnienie muzeum

W 2012 roku Zespół ds. Muzeum Wigier prowadził ewidencję zwiedzających i

uczestniczących w lekcjach muzealnych. Muzeum Wigier w Starym Folwarku w 2012 roku odwiedziło 17333 osób.

Turyści, którzy odwiedzili Muzeum to w większości Polacy, najczęściej z Warszawy i województwa mazowieckiego. Zagraniczni goście Muzeum pochodzili z takich krajów jak: Niemcy, Litwa, Wielka Brytania, Włochy, Holandia, USA, Białoruś, Litwa, Finlandia, Rosja, Słowacja.

Muzeum Wigier w 2012 roku odwiedziło 17333 osób. Ponad połowę wszystkich zwiedzających – 53,96% (9353 osób) stanowili turyści indywidualni, pozostałą część - odwiedzający w grupach zorganizowanych tj. 264 grup, w których było 8249 osób. Wśród osób odwiedzające indywidualnie 60,79 % stanowili dorośli, 36,88 % dzieci i młodzież zaś obcokrajowcy 2,33%.

Gościli tu także grupy z dalszych zakątków Polski w tym m.in. z Warszawy Białegostoku, Poznania, Krakowa. Porównując tegoroczny sezon turystyczno-edukacyjny w Muzeum Wigier z rokiem 2011, widoczny jest pewien spadek ilości zwiedzających o 9,4%, co można łączyć z zainteresowaniem ludzi Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej.

Turyści zadawali najczęściej pytania dotyczące funkcjonowania muzeum, atrakcji w WPN i jego okolicy, potraw regionalnych, noclegów, rowerów, kajaków i żaglówek. Uwagi ze strony odwiedzających dotyczyły bardzo złej jakości parkingu przy muzeum.

Turyści pozytywnie ocenili Muzeum Wigier. Do najlepszych doświadczeń podczas pobytu zaliczyli przede wszystkim interaktywną, nowoczesną formę edukacji, która pozwala na samodzielne zwiedzanie oraz oddziałuje intensywniej na zmysły i emocje odbiorców co w większym stopniu umożliwia poznawanie tajemnic świata przyrody. Wysoką ocenę podobnie jak w roku ubiegłym miały rejsy Leptodorą II.

Wysoką ocenę zyskał wśród odwiedzających Muzeum Wigier cykl spotkań z podróżnikami oraz Noc Muzeów.

3.6.5 Promocja

a). Wydawnictwa i materiały promocyjne, plakaty.

W 2012 roku Muzeum Wigier do każdej wystawy wydało po 10 szt. plakatów oraz wysłało po 250 zaproszeń drogą elektroniczną promujących to samo wydarzenie. Dodatkowo wydrukowano 10 tys. kolorowych ulotek reklamowych (o formacie wizytówki) i informowano media oraz portale internetowe o organizowanych wydarzeniach.

b). Targi, portale

W 2012 roku Muzeum Wigier było promowane na targach turystycznych, w wydawnictwach i portalach internetowych, w tym:

- II Międzynarodowe Targi Turystyczne na Pograniczu EXPO-Sejny.

Dobrze opracowana i wysoko oceniana strona własna parku www.wigry.win.pl, ponadto informacje o Muzeum Wigier i imprezach w nim organizowanych ukazywały się na wielu stronach internetowych, w tym:

Serwis Informacyjny Branży Turystycznej www.turinfo.pl

Agencja TD mapa turystyczna „Wigierski Park Narodowy” www.td.com.pl

Niebywałe Suwałki www.niebywalesuwalki.pl

Suwalski Serwis Informacyjny www.suwalki.info

Wrota Podlasia (oferta turystyczna) www.turystyka.wrotapodlasia.pl

Forum Suwałki www.forum.suwalki.pl

c). Inne działania promocyjne:

1. Przekazywanie materiałów informacyjnych o Muzeum Wigier do:

- Centrów Informacji Turystycznej w Suwałkach (SIRT, CMIKT), Augustowie, Sejnach, Białymstoku (Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna),
- 2. Wizyta w Lokalnej Telewizji Białystok, Radio 5, które nagrywały materiał o Muzeum Wigier.
- 3. Wizyty delegacji lokalnych samorządów.
- 4. Wizyty organizatorów ruchu turystycznego w Białorusi.

3.7 Udostępnianie parku

3.7.1 Analiza liczbowa ruchu turystycznego na terenie WPN

Barbara Perkowska

Na podstawie obsłużonych grup zorganizowanych, liczby turystów indywidualnych, sprzedanych kart wstępu, licencji wędkarskich, danych z liczników turystów oraz danych uzyskanych od podmiotów prywatnych obsługujących turystów na terenie Parku szacujemy, że Wigierski Park Narodowy odwiedziło około 110 tys. turystów. Zespół ds. udostępniania parku obsłużył w 2012 r. 168 grupy zorganizowane (5848 osób) czyli 4 grupy mniej niż w 2011 roku oraz około 8000 turystów indywidualnych. Zdecydowana większość grup przebywała w parku 1 dzień, zaś około 30% grup zwiedzała park ponad 3 dni..

Podobnie jak w 2011 roku duży odsetek turystów indywidualnych stanowili „Łowcy przygód - zbieracze pamiątek”, którzy rozwiązywali zlokalizowany na terenie parku quest „od Krzywego prosto do Krzywego”. W każdy czwartek wakacji organizowane były bezpłatne wycieczki rowerowe z przewodnikiem, połączone z konkursami wiedzy o parku i przekazaniem nagród sfinansowanych przez WFOŚiGW w Białymstoku. W sumie odbyło się 8 wycieczek rowerowych, udział w nich wzięło – 270osób.

Turyści zagraniczni stanowili około 15% i pochodzili głównie z Niemiec, Szwajcarii, Litwy, Włoch oraz Belgii. Ogromnym zainteresowaniem wśród turystów zagranicznych cieszyły się ścieżki przyrodnicze, wycieczki rowerowe szlakiem zielonym wokół Wigier z przewodnikiem oraz spływ kajakowy rzeką Czarną Hańczą. Prawie każdy turysta zagraniczny pytał gdzie można zobaczyć zwierzę w jego środowisku naturalnym.

W sezonie letnim w miesiącach lipiec – sierpień przez „wrywkowe” 35 dni w godzinach 10.00-14.00 pracownicy parku sprawdzali wśród turystów kajakowych posiadanie kart wstępu do Wigierskiego Parku Narodowego. Niestety liczba posiadających karty mimo dyżurów nie zwiększyła się i wyglądała podobnie jak w ubiegłym roku czyli - 59,76% posiadało karty, nie posiadający kart stanowili 40,24% (w tym 2% stanowili mieszkańcy parku lub turyści, którzy odmówili kupna karty). W miesiącach maj – czerwiec turyści kajakowi również nie posiadali kart. Wiemy to, ponieważ organizatorzy spływów pobrali karty dopiero po pierwszych kontrolach. Doświadczenie zdobyte poprzez ostatnie lata wskazuje na konieczność stałej kontroli przez jedną wyznaczoną osobę z kasą fiskalną. Jest to uzasadnione efektem ekonomicznym. Większość organizatorów spływów informowała turystów o obowiązku posiadania kart, „ale nie koniecznie trzeba kupować bo dziś nie kontrolują”. Są też firmy, które proponują aby nie zwracać uwagi na kontrolujących i płynąć dalej. Wiele firm kajakowych tłumaczy, że jeśli doliczą kartę wstępu – wypożyczenie kajaka staje się droższe o 8zł! (dwie osoby) w porównaniu do nie sprzedającego kart. Ponadto turyści nieposiadający kart tłumaczyli się często niewiedzą na temat obowiązujących kart. W związku z tym, pod koniec sezonu turystycznego w ośmiu miejscach na terenie parku licznie odwiedzanych przez turystów ustawiono tablice informujące o obowiązku posiadania kart wstępu do Wigierskiego Parku Narodowego. Widzimy też ogromną potrzebę organizacji spotkania wiosną przed sezonem kajakowym z organizatorami spływów w celu omówienia poprawienia wyników sprzedaży kart wstępu.

Podobnie jak w latach ubiegłych, do firm, które prawie w 100% sprzedawały karty należą: As-tour (Maćkowa Ruda), Szot, Campa (Augustów) i Strumyk Magdalenowo. Kontrole wykazały, że firmy takie jak Forma-t (Magdalenowo), Hobbit (Maćkowa Ruda), Terlecki Zbigniew (Buda Ruska), Widok (Bryzgiel), U Bociana (Frącki) praktycznie nie sprzedawały kart uczestnikom organizowanych spływów.

Tabela 17 Liczba godzin przewodnictwa po WPN w 2011 i 2012 r.

Lp.	Rodzaj	Lata	
		2011	2012
1	Przewodnictwo w języku polskim	272	257,5
2	Przewodnictwo obcym (niemiecki, angielski, rosyjski)	40	25
3	Ogółem	312	282,5

Tabela 18 Zestawienie wyników kontroli kajakarzy podczas dyżurów na wodzie w latach 2006-2012

Rok	Liczba dni	Liczba osób skontrolowanych	% osób nie posiadających kart wstępu	Liczba sprzedanych kart ogółem	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart pełnopłatnych	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart ulgowych	Wartość (zł)
2006	36	3517	50	1753	3681,00	701	2103,00	1052	1578,00
2007	57	5417	44	2359	5367,00	1219	3657,00	1140	1710,00
2008	34	3230	36,2	1170	2434,50	453	1359,00	717	1075,50
2009	38	3676	35,66	1311	3912,00	645	2580	666	1332,00
2010	46	4410	28,48	1256	3802,00	645	2580,00	611	1222,00
2011	44	3241	39,4	1965	3788,00	618	2472,00	658	1316,00
2012	35	4090	40,24	1562	4816,00	846	3384,00	916	1432,00

Tabela 19 Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich w 2011 i 2012 r.

Lp.	Rodzaj	Lata	
		2011	2012
1	Karty wstępu	29587	34798
2	Licencje wędkarskie	3881	4545
3	Karty wstępu dla żaglówek	83	79

Tabela 20 Zestawienie ilościowe i cenowe sprzedanych kart wstępu w 2012 roku

Rodzaje kart wstępu	Jednodniowe		Tygodniowe		Dwutygodniowe		Ogółem
	Ulgowe	Pełnopłatne	Ulgowe	Pełnopłatne	Ulgowe	Pełnopłatne	
Podmioty zewnętrzne(23)	11684	13319	169	145	314	75	25706
Pracownicy WPN (22)	4605	4334	68	49	17	19	9062
Ogółem	16289	17653	237	194	331	94	34798

Tabele poniżej przedstawiają zestawienia liczb osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne, korzystających ze specjalnych ofert oraz bazy noclegowej parku.

Tabela 21 Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających ze specjalnych ofert WPNu w 2012 r

Lp.	Wystawa, ścieżka edukacyjna, oferta	Liczba turystów w latach	
		2011	2012
1	Centrum informacji turystycznej	10000	8000
2	Muzeum Wigier	18418	17333
3	Wystawa przyrodnicza "Nad Wigrami"	12400	11500
4	Wystawa etnograficzna "Ocalić od zapomnienia"	6505	7100
5.	Wystawa Historia i tradycje rybactwa i rybołówstwa	2161	2563
6	Ścieżka "Las"	15000	16500
7	Ścieżka "Suchary"	16835*	13800***
8	Ścieżka "Jeziora"	6000	7300***
9	Ścieżka "Płazy"	500	560
10	Ścieżka "Puszcza"	700	650
11.	Punkt widokowy Bartny Dół na trasie Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej	20049*	19500**
12.	Szlak zielony wokół Wigier	9971*	7287***
13.	Szlak kajakowy	8500	9000***
14.	Osoby korzystające z rowerów WPN	280	150
15.	Wynajem Dziupli	10 razy	8 razy
	Organizacja ognisk	50	48

*Dane pochodzą z liczników turystów (pomiar 1.01-30.10.2011 r.)

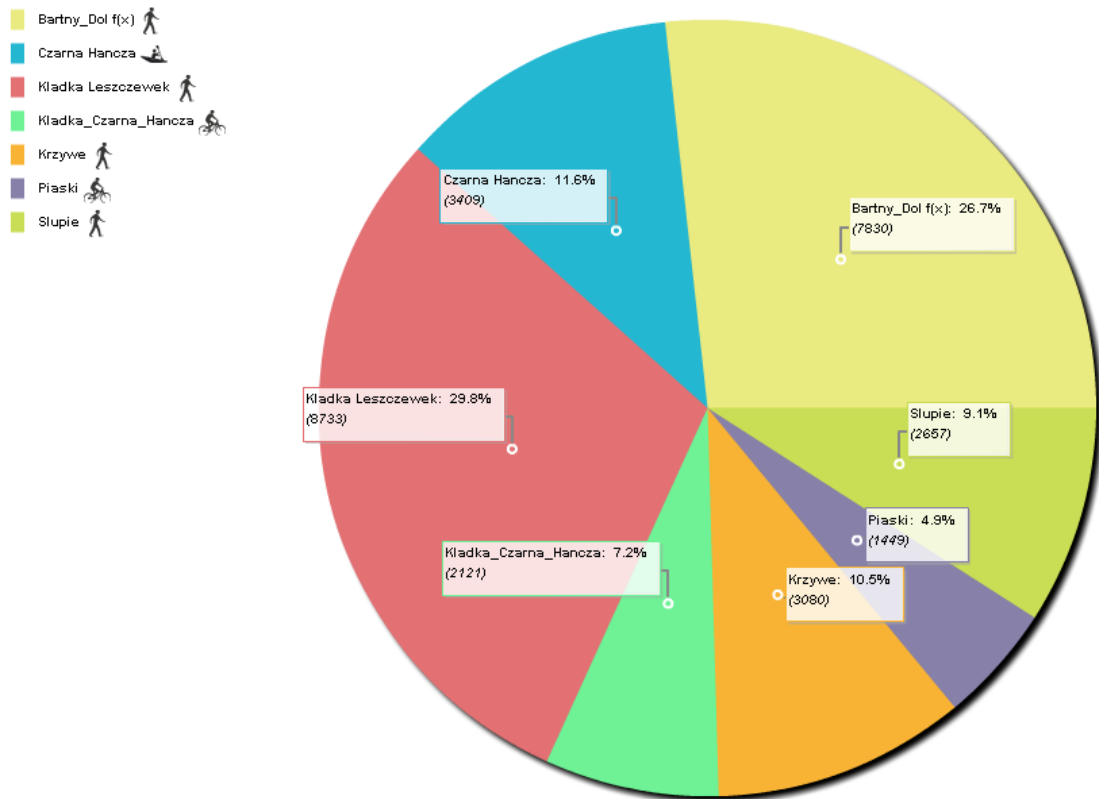
** Dane pochodzą z liczników turystów (pomiar 1.01-19.10.2012 r.)

*** Dane pochodzą z licznika turystów zainstalowanego 29.07.2012 plus dane szacunkowe)

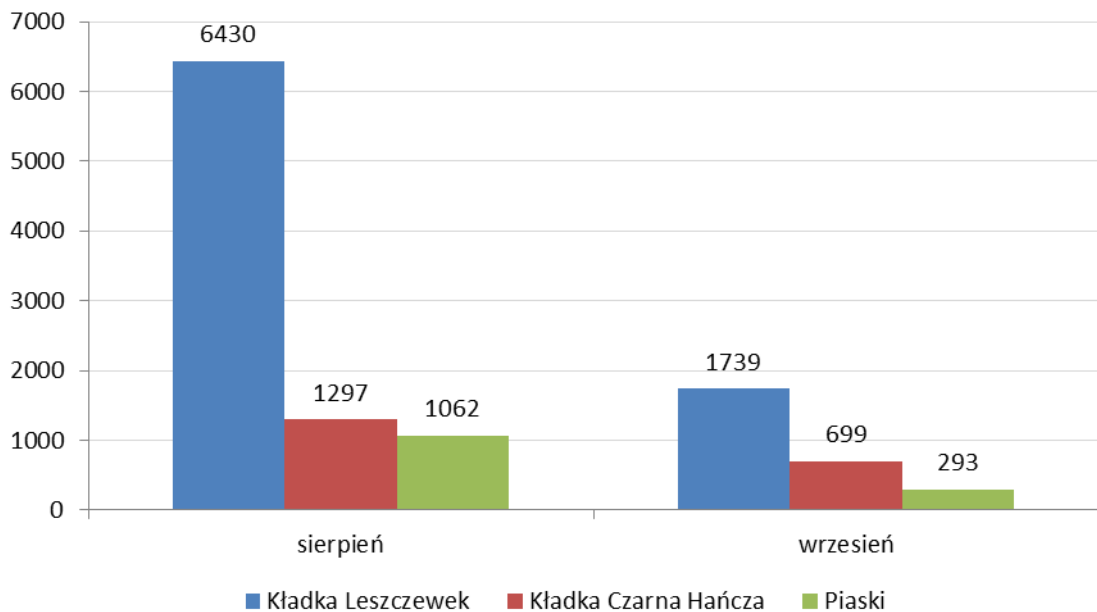

Rysunek 8. Liczba turystów zarejestrowanych przez liczniki w miejscach z zamontowanymi licznikami w okresie od 31.07 – 19.10.2012r.

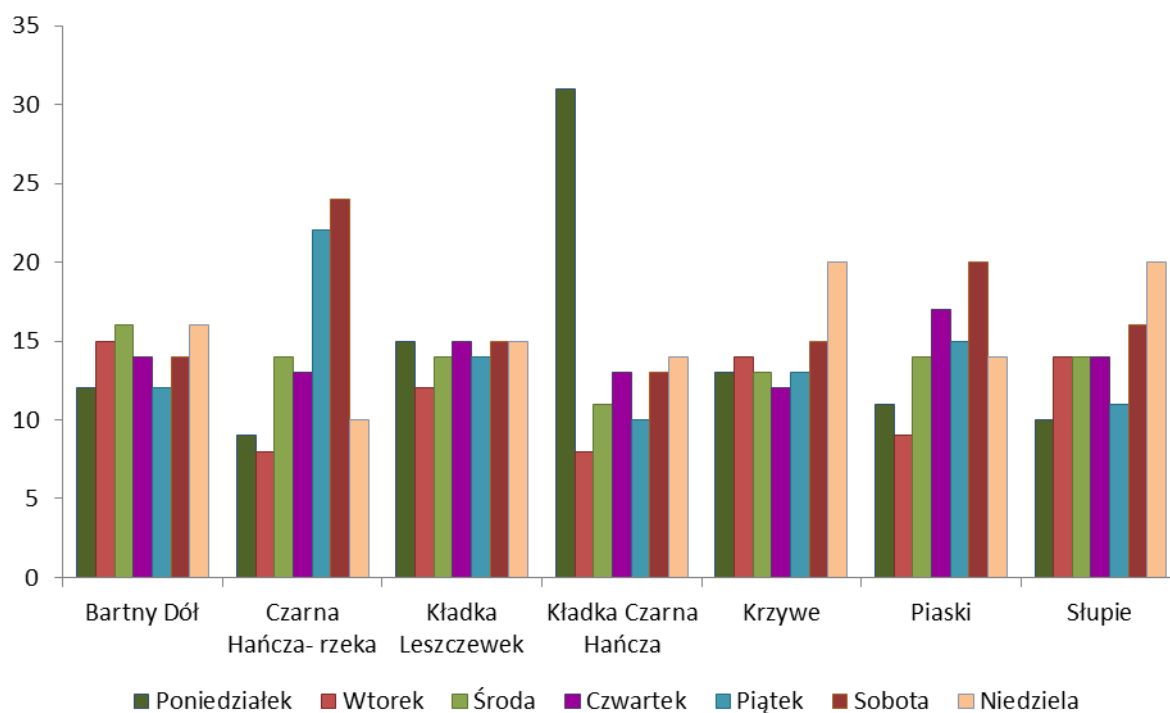
2012-07-31 - 2012-10-19

Rysunek 9. Liczba turystów na szlaku zielonym "Wokół Wigier" im. A. Patli od 1 sierpnia do 30 września 2012 roku

Rysunek 10. Turyści przebywający w kolejne dni tygodnia na poszczególnych punktach pomiaru w okresie 29.07 – 19.10.2012r.

Tabela 22 Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPNu w 2012r

Nazwa obiektu, nr posesji (liczba miejsc noclegowych)	Liczba osób w latach		Liczba osobonocy w latach	
	2011	2012	2011	2012
Pokoje w leśniczówkach				
Pokoje w leśniczówkach				
Lipniak 23 (6 miejsc noclegowych)	27	16	126	60
Mikołajewo 34 (5 m.n.)	32	24	243	182
Leszczewek 40 (5 m.n.)	48	25	170	55
Gawarzec – Gawrych Ruda 58 (5 m.n.)	48	62	295	189
Maćkowa Ruda 57 (6 m.n.)	41	33	140	152
Bryzgiel (3 m.n.)	25	43	159	126
Królówek (4 m.n.)	0	26	0	119
RAZEM	221	229	1133	883
Pokoje gościnne w dyrekcji parku (12m.n.)	247	246	801	856
RAZEM WSZYSTKIE POKOJE	481	468	1934	1739
Pola biwakowe Za szkołą, Bindużka, Gremzdówka	27	350	126	430
Pola biwakowe Jastrzęby	240	1600	260	1820

Tabela 23 Wykorzystanie niektórych obiektów noclegowych i rekreacyjnych nie będących w zarządzie WPNU w latach 2011 i 2012 r.

Wyszczególnienie		Liczba osób 2011	Liczba osób 2012
PTTK	Sprzedane karty wstępu	727 szt.	401 pełnopłatnych i 218 ulgowych
	Ogólnopolski Wielodyscyplinowy Rajd po WPN	12 os.	15os.
	Baza noclegowa	Polacy – 1 684 os. obcokrajowcy - 381 os. niepełnosprawnych – 5 os.	358 os. w Domu Wypoczynkowym 1512 os. na campingu
	Regaty o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego	22 jednostki, 74 uczestników z miast: Augustów, Białystok, Warszawa, Lublin, Pabianice, Sokółka, Suwałki oraz Stary Folwark.	24 jednostki, 79 uczestników z miast: Augustów, Białystok, Warszawa, Pabianice, Sokółka, Suwałki oraz Stary Folwark
	PTTK - spływy	723 os.(Polacy) i 58 os.(zagraniczni),	579 spływów (1624 os.)
	Ogólna liczba osób, które obsłużyło PTTK	11 136 os. w tym– 12 grup zorganizowanych (330 osób), obcokrajowców – 450 os., osób niepełnosprawnych – 15 os.	6847 os., w tym - grup zorganizowanych - 19 (754 os.), obcokrajowców - 132 os., osób niepełnosprawnych - 18 os.
Ośrodki wypoczynkowe	Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji	b. d.	liczba sprzedanych kart wstępu (WANE) – 44 047 szt. - liczba osób nocujących: 4 181 osób, w tym 191 gości zagranicznych - ilość grup odwiedzających WANE - 216 grup (grupy tylko zapisane)
		- 662 osoby indywidualne, - 73 grupy zorganizowane - 10 osób niepełnosprawnych - 4 turystów zagranicznych - 36 polskich uczestników spływów kajakowych.	- 698 turyści indywidualni - 53 grupy zorganizowane - 0 obcokrajowcy - 0 niepełnosprawni - 60 osób przebywających na festynach i spotkaniach
	Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy Gawrych Ruda	16.625 noclegów	12.942 noclegów
		Sprzedane karty wstępu: - 24 dwutyg. normalne - 229 dwutyg. ulgowe -78 jednodniowych normalnych -102 jednodniowe ulgowe	- 280 szt. dwutyg. ulgowych - 30 szt. tygodniowych pełnopłatnych - 120 szt. tygodniowych ulgowych - 35 szt. tygodniowych pełnopłatnych - 230 szt. jednodniowych ulgowych - 30 szt. jednodniowych pełnopłatnych
	Kolejka wąskotorowa	b. d.	Ok. 18 tys. osób

	Kompleks turystyczny U jawora	b.d	liczba turystów indywidualnych - 283 liczba grup zorganizowanych - 32 grupy tj. 918 osób
Statek Kameduła		4-5 tys. osób	5,5 tys. osób

Żegluga pasażerska po jeziorze Wigry

Rejsy statkiem Kameduła cieszyły się w 2012 roku dużym zainteresowaniem, z tej atrakcji skorzystało ok. 5,5 tys. osób.

Spływy kajakowe

Organizatorami spływów były firmy: Hobbit, Campa, Szot, PTTK, Forma-t, Potok, Kajak, Sirocco, As-tour, Neptun, Vista, Łukowy Kąt, Klub Wodny Hańcza, Szekła, Struga, Aquarius, Necko, Rospuda. Z danych otrzymanych od sprawdzających karty oraz danych z licznika turystów zainstalowanego w dniu 31 lipca 2012 roku na rzece Czarna Hańcza w sezonie rzeką płynie około 9000 osób, około 90-100 osób dziennie, maksymalnie było to 413 osób w dniu 8 sierpnia 2012 roku. Turystów kajakowych zachwycała piękna przyroda, czystość oraz niewielka ilość turystów na szlaku kajakowym na Czarnej Hańczy w porównaniu z innymi znanymi szlakami kajakowymi.

Żeglarstwo

79 właścicieli jachtów wykupiło karty wstępu na wody WPN. Były to przede wszystkim kluby żeglarskie mające bazę nad Wigrami: Kamena (8), PTTK (32), Hańcza (24), oraz turyści indywidualni (15kart). Zdecydowana większość wykupiła karty na cały sezon.

W roku 2012 na jeziorze Wigry odbyły się następujące regaty:

VI.XX Regaty o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego w dniu 15.08.2012r.

Startowały 24 jednostki w trzech klasach: Omega Standard, MICRO i jachty kabinowe. Udział wzięło 79 uczestników z następujących miast: Augustów, Białystok, Warszawa, Pabianice, Sokółka, Suwałki oraz Stary Folwark.

VII.LVI Regaty o Błękitną Wstęgę jeziora Wigry w dniu 2.09.2012r. W regatach udział wzięły 132 osoby 41 załóg m.in. z Suwałk, Białegostoku, Augustowa, Kamienia Pomorskiego, Pabianic, Gdańska i Warszawy. Była to rekordowa frekwencja uczestników w historii regat.

VIII.VII Regaty o Puchar Wójta Gminy Suwałki w dniu 11.08.2012r. Startowało 14 jednostek w klasie Omega standard i MICRO.

Liczenie jednostek pływających

W okresie 3.07 – 24.08.2012 roku Straż Parku dokonała liczenia sprzętu pływającego na wodach WPN. Liczeniem objęto jeziora: Wigry, Leszczewek, Omułowek, Postaw oraz Pierty. Ogólna liczba zliczonych jednostek wynosiła 514, z czego najwięcej było kajaków – 247, łodzi wiosłowych 159, łodzi żaglowych – 63, rowerów wodnych i pozostałych jednostek – 21. Podczas patroli w ubiegłym roku nie zaobserwowano desek z żaglem, w tym roku w analizowanym okresie ich liczba wyniosła 26 sztuk. Maksymalna dzienna liczba jednostek pływających, jaka przebywała na jeziorze Wigry wyniosła 78 jednostek w dniu 29.07, minimalna 16 jednostek w dniu 10.08. Maksymalna dzienna liczba żaglówek - 13 (nie biorąc pod uwagę dni, kiedy odbywały się regaty). Stosunkowo najwięcej jednostek obserwowano na jeziorze Wigry w okolicach Płosu Wigierskiego i Zatoki Zadworze. Na jeziorach Omułowek i Leszczewek obserwowano przede wszystkim łodzie wiosłowe.

Tabela 24 Wyniki liczenia jednostek pływających po jeziorach WPN w trakcie patroli Straży Parku w roku 2012

Patrolowany obszar	Data	Żaglówki	Deski z żaglem	Kajaki	Łodzie wiosłowe	Rowery wodne i inne	RAZEM
Wigry	03.07	9	4	24	13	2	52
	26.07	7	2	8	11	3	31
	29.07	12	6	37	18	5	78
	4.08	13	-	22	21	5	61
	17.08	7	2	28	14	2	52
	19.08	5	4	17	13	1	40
	24.08	6	4	19	18	-	47
Wigry (Płoc Bryzglowski)	10.08	4	-	5	6	1	16
Postaw	23.07	-	-	26	3	-	29
	26.07	-	-	11	2	-	13
	4.08	-	-	-	2	-	2
	10.08	-	-	39	3	-	42
Pierty	03.07	-	1	-	4	-	5
	29.07	-	1	-	6	-	7
	4.08	-	1	2	4	1	8
	10.08	-	1	1	4	-	6
Omulówek	03.07	-	-	-	3	-	3
	26.07	-	-	-	2	-	2
Mulaczysko	10.08	-	-	2	3	-	5
Leszczewek	03.07	-	-	-	2	-	2
	26.07	-	-	-	3	-	3
	4.08	-	-	4	2	1	7
	17.08	-	-	2	2	-	4

1. Promocja walorów WPN

Dnia 31.01 – prezentacja walorów WPN oraz oferty turystyczno-edukacyjnej podczas konferencji rozpoczynającej projekt SIRT „Komunikacja bez granic-tworzenie sieci informacyjno-turystycznej” w Obiekcie Hotelarsko-Gastronomicznym w Starym Folwarku. Uczestnikami konferencji byli: przedstawiciele samorządów, biur turystycznych, lokalnych mediów oraz przyszli uczestnicy szkoleń z zakresu informacji turystycznej, agroturystyki i turystyki aktywnej z Polski i Białorusi

W dniu 16 marca udział w Forum Turystyki Przyrodniczej podczas VII Podlaskich Targach Turystycznych w Białymstoku. Podczas seminarium, w którym licznie udział wzięli

touropreatorzy, biura turystyczne, właściciele hoteli i kwater agroturystycznych, studenci i dziennikarze oraz inni uczestnicy targów, została przedstawiona „Oferta turystyczno-edukacyjna Wigierskiego Parku Narodowego”.

Dnia 23 marca Wigierski Park Narodowy przystąpił do Suwalskiej Organizacji Turystycznej, której głównym celem jest promocja Suwalszczyzny w kraju i za granicą poprzez udział w targach turystycznych, wydawnictwa, imprezy turystyczno-promocyjne.

W dniach 15 – 18 kwietnia w parku gościli przedstawiciele fundacji Crossbill Guides. Założyciel fundacji, Dirk Hilbers, oraz Bouke Ten Cate odwiedzili Wigierski Park Narodowy w ramach pracy nad przewodnikiem opisującym północno-wschodnią Polskę. Była to pierwsza z trzech odbytych w 2012 roku wizyt, podczas których zbierane były informacje i zdjęcia. Pozostałe wizyty odbyły się w lipcu i sierpniu. Efektem ich wizyt będzie wydawnictwo, które przyczyni się do popularyzacji wartości przyrodniczych parku.

W lipcu 2012 roku Polska Organizacja Turystyczna przekazała do Centrum Informacji Turystycznej WPN komputer, który służył turystom oraz miejscowej ludności. Każdy odwiedzający miał możliwość skorzystania z darmowego dostępu do Internetu. Osoby korzystające komputera miały pełny dostęp do naszej oferty turystyczno-edukacyjnej, bazy noclegowej na terenie parku i poza nim, atrakcji turystycznych w całym regionie, mogły korzystać z poczty i bankowości elektronicznej oraz administrować własne profile na portalach społecznościowych.

W dniu 23 października Centrum Informacji Turystycznej wzbogaciło się o nowy infokiosk, który został zainstalowany przy siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego. Infokiosk uczyniła w bezpłatne używanie Polska Organizacja Turystyczna w Warszawie, która we współpracy z Regionalnymi Organizacjami Turystycznymi zrealizowała projekt związany z wdrożeniem sieci infokiosków turystycznych „Promujmy Polskę Razem”. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013. Dzięki infokioskowi turysta będzie miał dostęp do informacji turystycznej lokalnej, regionalnej i krajowej. Infokioski pozwolą na odnalezienie atrakcji turystycznych, bazy noclegowej czy kalendarza wydarzeń regionalnych.

W dniu 27 września 2012 roku Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna przekazała Wigierskiemu Parkowi Narodowemu pływającą platformę – punkt informacji turystycznej. Całkowity koszt zakupu to 42 927 zł. Zakup platformy został dofinansowany w 90% z Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś - Ukraina 2007-2013 Pozostałe 10% kosztów zakupu sfinansował Wigierski Park Narodowy. Pływający punkt informacji turystycznej pojawi się na jeziorze Wigry lub rzece Czarna Hańcza w sezonie turystycznym 2013. W zależności do zapotrzebowania, będzie można go przemieszczać i przycumować do brzegu. Kajakarze, bez schodzenia na ląd będą mogli uzyskać informacje na temat atrakcji turystycznych w regionie, zakupić karty wstępu do WPN, mapy lub inne wydawnictwa.

Tabela 25 Uczestnictwo w targach i festynach

Lp.	Nazwa targów lub festynu	Termin	Uwagi
1.	VII Podlaskie Targi Turystyczne w Białymstoku, Forum Turystyki Przyrodniczej	16-18.03.2012	Udział pracowników WPN
2.	XVIII Międzynarodowe Targi Turystyki, Sprzętu Turystycznego i Żeglarskiego „GLOB” w Katowicach	30.03-1.04.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Urzędu Miejskiego w Suwałkach – Wydział Turystyki i Promocji

3.	Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL w Kielcach	19-21.04.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Starostwa Powiatowego w Suwałkach
4.	Targi Turystyczne „LATO” w Warszawie	20-23.04.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej.
5.	I Targi agroekologiczne w Augustowie	15.07.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej.
6.	Jarmark Kamedulski w Suwałkach	11-12.08.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej.
7.	Blues – Festiwal w Suwałkach	12-14.07.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej.
8.	Odpust Wigierski w Wigrach	15.08.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Wigierskiego Areopagu Nowej Ewangelizacji
9.	Festyn „Święto wsi”	26.08.2012	Udział pracowników WPN
10	Warszawskie Targi Turystyczne „Podróże”	16-18.11.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej.
11	Kongres Polski Wschodniej w Białymstoku	20-21.11.2012	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej.
12	II Międzynarodowe Targi Turystyczne i Wędkarskie na Pograniczu „Expo Sejny 2012” w dniach 5-6.10.2012. Prezentowało się na nich ponad 140 wystawców z Polski, Litwy, Łotwy, Białorusi, Ukrainy, a nawet RPA. Swoją ofertę prezentowały hotele, biura podróży, centra informacji turystycznej, producenci oraz importerzy sprzętu turystycznego i wędkarskiego, samorządy, stowarzyszenia, lokalne grupy rybackie oraz inne podmioty związane z turystyką i wędkarstwem. Na stoisku Wigierskiego Parku Narodowego prezentowana była oferta turystyczna, wędkarska i edukacyjna parku. Celem targów było nawiązanie współpracy, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk między podmiotami z branży turystycznej, sektora rybackiego i Lokalnymi Grupami Rybackimi oraz poprawa atrakcyjności i konkurencyjności obszaru Pojezierza Suwalsko- Augustowskiego w zakresie turystyki, w tym turystyki wędkarskiej. Głównym organizatorem EXPO było Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Suwalsko- Augustowskie”, które pozyskało na ten cel środki z Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007- 2013”.		

Tabela 26 Wydawnictwa i portale internetowe w których promowano Park w 2012 roku

Lp.	Nazwa wydawnictwa lub portalu
1.	www.wigry.win.pl, strona na facebook
2.	Leśny Przewodnik Turystyczny – wersja papierowa i elektroniczna (promocja pokoi gościnnych w leśniczówkach, wystaw, pól namiotowych, OeŚ, ścieżek edukacyjnych oraz innych)
3.	www.suwalki.info, www.niebywalesuwalki.pl, www.basniowasuwalki.pl, www.zaplanujurlop.pl, www.najlepsze-noclegi.pl, www.ekspadowcy.pl, www.wypoczynek.pl, www.noclegi.com.pl, www.ciekawenoclegi.pl, www.infonoclegi.pl, www.świat-noclegow.pl, www.wrotapodlasia.pl, www.zwiedzaj-polske.pl, www.baza-firm.com.pl, www.przewodnictwo.pl, www.poland-guide.pl (promocja pokoi gościnnych w leśniczówkach, oferty turystycznej), www.krainaekoturystyczna.pl

3.7.2 Ważniejsze wydarzenia turystyczne

Centrum Informacji Turystycznej podlegało podobnie jak w dwóch ostatnich latach procesowi certyfikacji jednostek informacji turystycznej. Ocenie podlegała m.in. znajomość języków obcych oraz doświadczenie kierunkowe informatorów, oznakowanie i lokalizacja punktu, dostępność obiektu dla osób niepełnosprawnych, wyposażenie punktu, możliwość korzystania z internetu, rodzaj i poziom usług świadczonych w jednostce. W 2012 roku do kategoryzacji zgłosiło się 28 jednostek z województwa podlaskiego z czego 4 jednostki, w tym CIT WPN w Krzywem, uzyskały najwyższą kategorię – czyli 4 gwiazdki.

18 maja Wigierski Park Narodowy podobnie jak w latach ubiegłych zorganizował spotkanie informacyjne poświęcone rozpoczynającemu się sezonowi turystycznemu 2012r. W związku z obowiązującą od 1 stycznia 2012 roku nową ustawą z dnia 18 sierpnia 2011r. (Dz.U. z 2011r. nr 208, poz. 1240) o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, główną tematyką spotkania było zapewnienie bezpieczeństwa na wodach Wigierskiego Parku Narodowego oraz promocja walorów przyrodniczych jeziora Wigry. Podczas spotkania została przedstawiona „Analiza zagrożeń i programu poprawy bezpieczeństwa osób przebywających na wodach WPN” oraz planowana działalność Bazy Alarmowej WOPR w sezonie turystycznym 2012 r. oraz zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych w świetle nowych przepisów. Ponadto uczestnicy spotkania wysłuchali bardzo interesujących wykładów: „Ptaki Wigier” oraz „Waloryzacja przyrodnicza jeziora Wigry”. Wszyscy uczestnicy spotkania otrzymali przewodniki o Wigierskim Parku Narodowym.

21 września 2012 roku miało miejsce otwarcie nowo powstałej ścieżki edukacyjnej "Samle" połączone ze spotkaniem podsumowującym sezon turystyczny 2012. W otwarciu ścieżki udział wzięli: przewodnicy, podmioty turystyczne obsługujące turystów, stowarzyszenia turystyczne, przedstawiciele Starostwa Powiatowego, Urzędu Miasta, nauczyciele, mieszkańcy wsi Nowa Wieś, lokalne media, pracownicy parku. Spotkanie rozpoczęło się w Ośrodku Maniówka w Nowej Wsi dwoma wykładami: „Promocja regionu i propozycje nowych atrakcji turystycznych na przykładzie projektów realizowanych przez Suwalską Izbę Rolniczo-Turystyczną” oraz „Działania militarne w 1944 roku na Suwalszczyźnie” wraz z omówieniem działalności Suwalskiego Stowarzyszenia Miłośników Historii „Penetrator”.

30.10.2012 odbyło się podsumowanie konkursu literackiego „Moje wakacje w Wigierskim Parku Narodowym”, w czasie którego wręczono nagrody i pamiątkowe dyplomy. Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem, wpłynęło 105 prac. Prace oceniane były w trzech kategoriach: I grupa - do 15 lat (wpłynęło 67 prac), II grupa – 16-20 lat (wpłynęło 26 prac), III grupa – powyżej 20 lat (wpłynęło 12 prac). Zwycięzcami w poszczególnych kategoriach zostali:

I GRUPA

1 miejsce: Krystyna Korzeniewska, Augustów

2 miejsce: – Jakub i Patryk Jeromin, Słupie

3 miejsce: Ula Tlaga, Gdańsk

W związku z tym, że w tej kategorii wpłynęło najwięcej prac komisja postanowiła przyznać 7 wyróżnień:

Piotr Musiał, Łajski koło Warszawy

Katarzyna Sawicka, Suwałki

Barbara Stefańska, Łódź

Mikołaj Wiewiór, Łajski

Martyna Choma, Łajski

Magda Kurpiowska, Suwałki

Praca zbiorowa, opiekun Agnieszka Ruszewska, Suwałki – wyróżnienie Dyrektora WPN

II GRUPA

1miejsce: Wioleta Nowosadko, Leszczewo

2 miejsce: Kinga Borchet, Grajewo

3 miejsce: Marta Orłowska, Suwałki

III Grupa

1 miejsce: Zuzanna Pajer, Suwałki

2 miejsce: Krzysztof Stefański, Łódź

3 miejsce: Józef Wasilewski, Suwałki

W czwartym kwartale 2012 roku przygotowano nowe trasy narciarskie na Słupiu (7km). Trasy zostały oznakowane, wyposażone w drogowskazy, tablice informacyjne oraz ławostoły.

Obsługa ruchu turystycznego

W sezonie turystycznym Centrum Informacji Turystycznej wydłużyło godziny pracy i otwarte było w dniach od 1 maja do 30 września codziennie: poniedziałek – piątek 7.00-17.00, sobota – niedziela 9.00-16.00. Ponadto, przy parkingu obok siedziby WPN codziennie w godz. 10.00-18.00 można było nabyć materiały o WPN, zakupić karty wstępu i licencje. Centrum podobnie jak w 2011 roku oferowało sprzedaż kart wstępu, licencji wędkarskich, wydawnictw, przekazywaniem wydawnictw zainteresowanym podmiotom, usługi licencjonowanych przewodników w języku polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim, organizację wycieczek po najciekawszych zakątkach Suwalszczyzny, organizację ognisk, wynajem 22 rowerów, pokoje gościnne w leśniczówkach i siedzibie parku, dostęp do Internetu na specjalnie wydzielonym stanowisku, okolicznościowe pieczętki z pobytu na wystawie przyrodniczej i etnograficznej, ścieżek edukacyjnych, audioprzewodniki po wystawie przyrodniczej.

W Centrum Informacji Turystycznej turyści pytali najczęściej o szlaki piesze i rowerowe, ścieżki przyrodnicze, pokoje gościnne w leśniczówkach, agroturystykę, miejsca wypożyczenia rowerów, łodzi do wędkowania i kajaków, o terminy kursowania kolejki i statku, Muzeum Wigier, zasady wędkowania w parku, atrakcje dla dzieci, atrakcje kulturalne w regionie. Turyści oceniali pozytywnie stan zachowania przyrody, zagospodarowanie turystyczne, oznakowanie szlaków turystycznych, możliwość porozumiewania się w językach obcych oraz to, że w parku jest czysto. Jeśli chodzi o sugestie turystów dotyczące poprawy jakości usług turystycznych parku, turyści zwrócili uwagę że w parku funkcjonowało tylko jedno strzeżone miejsce wykorzystywane do kąpieli (płatne), niektórym turystom przeszkadzał brak toalet na szlakach parku oraz zdecydowanie za mało miejsc, gdzie można kupić świeżą rybę.

Finanse

Koszty:

Energia (pokoje gościnne, Dziupla, plaża, pole namiotowe Jastrzęby) 14891,17zł

Materiały (zakup kart, worków na śmieci, impregnatów, drewna, pucharów, doposażenie plaży, pól namiotowych, pokoi itp.) 27895,94zł

Usługi –pokoje gościnne (pranie pościeli, prowizja za prowadzenie) 17963,64zł

Usługi- ogniska (prowizja) 2205zł

Usługi – obsługa plaży Krzywe i usunięcie wysypisk 2535zł

Usługi – obsługa pól namiotowych 1313zł

Usługi - przewodnictwo (prowizja) 7954zł

Usługi - platforma pływająca SIRT 4292,7zł
 Usługi – promocja (opłata za miniboard, dokumentacja filmowa) -1261zł
 Usługi – porządkowanie terenu 16013zł
 Usługi- naprawa i impregnacja urządzeń turystycznych 45860zł
 Usługi – (wykonanie toalet na polach namiotowych, zakup znaków nakazu, zakazów, remont pomostu na Jastrzębach i inne naprawy) 6691zł
 Usługi - powiększanie prześwitów szlaków turystycznych 3672zł
Przychody:
 Karty wstępu 65285,80zł
 Pokoje gościnne 57376,34zł
 Pola biwakowe 15765,39zł
 Ogniska 2475,66zł
 Rowery 3414,60zł
 Nurkowanie 317,07zł
 Wynajem Dziupli 780 zł
 Udostępnianie wód ruchu turystycznego (statek) 18774zł
 Przewodnictwo 9666zł
 Materiały informacyjne 32019,21zł
 Dotacja I NFOŚiGW 271283,94zł (dane pochodzą z księgowości)
 Dotacja II NFOŚiGW 45860zł (dane pochodzą z księgowości)

3.7.3 Infrastruktura turystyczna i edukacyjna

Barbara Perkowska, Adam Januszewicz

W ramach projektu „Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej jako element ochrony ekosystemów Wigierskiego Parku Narodowego” w 2013 roku wykonano:

Zakres działań	Koszt [zł]
I. Wykonanie i montaż znaków informacyjnych – drogowskazów na ścieżkach edukacyjnych, szlakach turystycznych i trasach narciarskich oraz zakup i montaż słupów dębowych.	
1. Grawerowanie 150 drewnianych tabliczek drogowskazowych o wymiarach 15 cm x 45 (drogowskazy) cm oraz 20 cm x 40 cm (znaki kierunku)	6 728,10 (NFOŚiGW)
2. Malowanie 150 wygrawerowanych tabliczek	5 800,00 (NFOŚiGW)
3. Zakup 40 słupów dębowych okorowanych o wymiarach: dł. 3,5 m i średnicy 20 cm w środku długości	4 000,00 (NFOŚiGW)
4. Montaż w terenie 40 słupów dębowych oraz 150 tabliczek drogowskazowych	9 000,00 (NFOŚiGW)
II. Wykonanie i ustawienie zadaszonych ławostolów w miejscach odpoczynku przy ścieżkach edukacyjnych i szlakach turystycznych.	
1. Wykonanie i ustawienie 12 sztuk drewnianych zadaszonych ławostolów w miejscach odpoczynku przy ścieżkach edukacyjnych i szlakach turystycznych, ustawienie na stopach betonowych i konserwacja drewnianych konstrukcji ławostolów, wymiary ławostolu: wys. 2,9m, szer. 2,6m, dł.3,2m	55 593,01 (NFOŚiGW)
III. Wykonanie, ustawienie i konserwacja tablic informacyjnych	

2. Wykonanie 124 plansz tablic informacyjnych o łącznej powierzchni: - 6 plansz o wym. 215 x 125 cm - 54 plansz o wym. 120 x 80 cm - 45 plansz o wym. 50 x 70 cm - 1 plansza o wym. 300 x 70 cm - 18 plansz o wym. 50 x 37 cm	27 330 (NFOŚiGW)
3. Wykonanie i ustawienie w terenie drewnianych impregnowanych konstrukcji tablic (73 kpl.): - 2 komplety 215x125cm, - 47 kompletów 120x80cm, - 24 kompletów 50x70cm.	40 069,83 (NFOŚiGW)
4. Montaż 73 plansz tablic informacyjnych do nowych drewnianych konstrukcji tablic i montaż 51 plansz tablic do już istniejących konstrukcji tablic	7 000,00 (NFOŚiGW)
IV. Monitoring natężenia ruchu turystycznego na szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych	
1. Zakup i montaż zestawu służącego do pomiaru natężenia ruchu turystycznego na szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych (Obręb Ochronny Wigry i Obręb Ochronny Maćkowa Ruda). W skład zestawu wchodzi elementy: - pyroelektryczne czujniki ruchu - 4 szt., - palmpTOP do odczytu danych, - studzienka do zabudowy ziemnej - 4 szt.	82 533,00 (NFOŚiGW)
V. Wykonanie koszy na śmieci na szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne oraz miejsca odpoczynku.	
1. Wykonanie 50 sztuk drewnianych koszy na śmieci na szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne i miejsca odpoczynku	7 500,00 (NFOŚiGW)
VI. Odnowienie oznakowań szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, tras narciarskich.	
1. Prace znakarskie na długości ok. 245 km szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych – odsłonięcie (ok. 30 km) i odnowienie znaków określających przebieg szlaków	25 970,00 (NFOŚiGW)
VII. Renowacja drewnianych elementów infrastruktury turystycznej w tym:	
1. Naprawa i impregnacja drewnianych konstrukcji 2 wież widokowych w Gawrych Rudzie i Kruszniku. Niezbędny zakres robót: wymiana uszkodzonych desek pokładu, impregnacja drewnianej konstrukcji wieży.	13 900,00 (NFOŚiGW)
2. Naprawa i impregnacja drewnianej kładki na zielonym szlaku turystycznym w Cimochowiznie, w O.O. Leszczewek. Niezbędny zakres robót: wymiana uszkodzonych elementów poszycia i impregnacja pokładu o pow. 326,3 m ² .	4 950,00 (NFOŚiGW)
3. Naprawa i impregnacja drewnianych konstrukcji 4 sztuk tzw. bram wjazdowych w Gawrych Rudzie, Tartaku, Krzywem i Płocicznie. Niezbędny zakres robót: wymiana uszkodzonych bali, wiatrownic oraz impregnacja poszczególnych elementów	15 100,00 (NFOŚiGW)
4. Remont budowli - 2 drewnianych konstrukcji platform widokowych oraz 18 stalowych podstaw pod tablice na trasie przebiegu zielonego szlaku i ścieżki Jeziora w O.O. Słupie.	11 910,00 (NFOŚiGW)
RAZEM	317 383,94 (NFOŚiGW)

Ponadto w kwietniu z funduszy własnych parku (7500zł) został wymieniony pomost przy wystawie etnograficznej „Ocalić od zapomnienia” oraz dokonano wymiany oznakowania „it” w Krzywem i Muzeum Wigier - 8 znaków nowych, 2 znaki po renowacji – sfinansowane przez Podlaską Regionalną Organizację Turystyczną w Białymstoku.

3.8 Działania Pracowni Naukowo-Edukacyjnej

Lech Krzysztofiak

3.8.1 Działalność naukowa

W minionym roku na terenie parku obce instytucje realizowały 16 tematów badawczych. Część z nich była realizowana przy pomocy pracowników parku.

Działalność Pracowni Naukowo-Edukacyjnej w 2012 roku wynikała z programu działalności Pracowni na lata 2011-2012 oraz z regulaminu organizacyjnego Parku.

Pracownicy prowadzili jedenaście tematów badawczych:

1. Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego *Herminium monorchis* i kukuczki kapturkowatej *Neotianthe cuculata*.

Była to kontynuacja badań rozpoczętych w trakcie realizacji projektu związanego z przeniesieniem niewielkiej części populacji miodokwiatu krzyżowego i kukuczki kapturkowatej z ich siedlisk macierzystych na siedliska zastępcze. W 2012 roku prowadzono jeszcze dodatkowe obserwacje, przygotowując się do ostatecznego podsumowania badań i wydania publikacji na ten temat.

2. Badania rozmieszczenia i liczebności gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową w Polsce oraz mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej, dla określenia stanu zachowania tych gatunków na terenie parku.

Ten temat dotyczył inwentaryzacji, z określeniem wielkości poszczególnych stanowisk, gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną ścisłą i częściową oraz gatunków znajdujących się na liście Natura 2000. Lokalizacja stanowisk nanoszona była na mapy za pomocą odbiorników GPS, a stanowisko opisywane i fotografowane. Wynikiem tych prac jest potwierdzenie, po wielu latach od ostatniej obserwacji, występowania *Arnica montana*. Ponadto stwierdzono nowe stanowiska roślin naczyniowych: *Agrimonia pilosa*, *Dactylorhiza Fuchsie*, *Drosera anglica*, *Hammarbya paludosa*, *Liparis loesela*, *Listera cordata*, *Thesium ebracteatum* i *Viola epipsila* oraz mszaków: *Cladopodiella fluitans*, *Nowellia curvifolia* i *Odontoschisma denudatum*.

3. Badania fauny mrówek *Formicidae* WPN.

Badania fauny mrówek były kontynuacją inwentaryzacji tych owadów prowadzonej od kilku lat. Badania prowadzone były zarówno w środowiskach leśnych parku, jak i na terenach otwartych. W minionym roku kontynuowano przygotowywanie materiałów do druku.

4. Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie WPN oraz zagrożeń, jakie stanowią dla rodzimej przyrody.

Kontynuowane były badania dotyczące obcych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. Nowe stanowiska obcych gatunków zostały wprowadzone do bazy danych. W badaniach wykorzystano również informacje dostarczone przez służbę terenową Parku.

5. Badania grzybów, śluzowców i mszaków Wigierskiego Parku Narodowego – inwentaryzacja występowania najcenniejszych gatunków i ich siedlisk

Kontynuowano badania grzybów, śluzowców i mszaków WPN. Stwierdzono m.in. występowanie nowego dla Parku gatunku grzyba *Aleuria aurantia* oraz wątrobowca *Preissia quadrata*. potwierdzono również występowanie gatunków mszaków wcześniej podawanych w literaturze, m.in. glewika *Phaeoceros carolinianus* i dwóch gatunków wątrobowców: *Cladopodiella fluitans* i *Calypogeia sphagnicola*.

6. Ocena aktualnej jakości i stanu ekologicznego rzek Wigierskiego Parku Narodowego

Kontynuowano badania rzek Parku, przeprowadzając m.in. badania chemiczne jakości wody we wszystkich rzekach oraz opracowano dane z poprzedniego sezonu dotyczące temperatury wody rzek.

7. Kompleksowe badania jeziora Wigry dla oceny aktualnego stanu i zagrożeń ekosystemu

Kontynuowano badania jeziora Wigry, dokonując uzupełniających pomiarów głębokości akwenu, jakości osadów jeziornych oraz ich przepuszczalności.

8. Ocena stanu i tempa przekształceń zbiorników dystroficznych Wigierskiego Parku Narodowego

Kontynuowano badania związane z jeziorami dystroficznymi Parku. W minionym roku przeprowadzono ponownie badania fizyczne i chemiczne wód jezior oraz zainstalowano na dwóch jeziorach czujniki temperatury na różnych głębokościach, które rejestrują temperaturę wody w odstępach godzinnych. Przeprowadzono próby badania osadów sucharów przy użyciu sejsmoakustyki. Badania będą kontynuowane przez najbliższe lata.

9. Fauna motyli Wigierskiego Parku Narodowego

Kontynuowano badania fauny motyli dziennych i nocnych Parku. W kilku miejscach, co pewien czas, prowadzono kilkudniowe odłowy motyli na światło. W wytypowanych środowiskach prowadzono również odłowy owadów przy użyciu siatki entomologicznej.

10. Badania organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego etap I

Realizacja projektu została zapoczątkowana dzięki wsparciu finansowemu Lasów Państwowych, które sfinansowały część zadań z Funduszu Leśnego (umowa nr ZP04/12 z dnia 20.06.2012 r.). Projekt zakłada prowadzenie trzyletnich badań. Pierwszy etap badań polegał na oprzyrządowaniu wybranych powierzchni badawczych i przeprowadzeniu na nich pierwszej (wstępnej) inwentaryzacji wybranych organizmów związanych z martwym drewnem. Do strategicznych celów rozpoczętych badań należy uzupełnienie wiedzy na temat różnorodności gatunkowej grzybów, śluzowców, mszaków i owadów saproksylicznych Wigierskiego Parku Narodowego, zebranie wstępnych danych dotyczących warunków występowania tych organizmów (preferencji siedliskowych) oraz określenie zagrożeń jakim podlegają.

W przypadku grzybów szczegółowym przedmiotem opracowania są grzyby makroskopijne (*macromycetes*) oraz grzyby lichenizowane (porosty), związane z martwym drewnem. Do szczegółowych celów prowadzonych badań w tym zakresie należy:

- zbadanie różnorodności grzybów, w tym porostów, związanych z martwym drewnem w wybranych zbiorowiskach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego;
- oszacowanie spektrum bioekologicznych powiązań tych grzybów z zasiedlanym środowiskiem;
- oszacowanie zagrożeń i możliwości przetrwania badanej grupy w warunkach lokalnych;
- wskazanie kategorii, typów mikro i makrosiedlisk oraz składników dendroflory ważkich z punktu widzenia utrzymania i/lub zwiększenia różnorodności biologicznej analizowanej grupy grzybów;
- charakterystyka wybranych aspektów zmian czasowych mikrobioty;
- analiza powiązań procesu owocnikowania grzybów z wybranymi elementami meteorologicznymi.

W przypadku śluzowców szczegółowym celem badań jest prześledzenie zmian ilościowych i jakościowych, jakim w ciągu możliwie długiego przedziału czasowego podlega ta grupa organizmów. Dzięki temu możliwe będzie poznanie fenologii śluzowców, określenie ich

preferencji odnośnie podłoża oraz oszacowanie trwałości „owocowań”, a tym samym określenie częstości koniecznych badań terenowych.

W przypadku owadów szczegółowym przedmiotem opracowania są chrząszcze związane z martwym drewnem. Do szczegółowych celów prowadzonych badań w tym zakresie należy poznanie składu gatunkowego i struktury zgrupowań tych owadów w różnych ekosystemach leśnych oraz wstępne wyznaczenie martwych drzew, na których w następnych etapach badań będą zainstalowane odpowiednie pułapki.

Spośród mszaków badaniami objęto przedstawicieli gromad *Marchantiophyta* i *Bryophyta*, występujących na rozkładającym się drewnie. Głównym celem badań było rozpoznanie różnorodności gatunkowej mchów i wątrobowców porastających różne formy rozkładającego się drewna oraz określenie preferencji w stosunku do typu podłoża i zbiorowiska leśnego.

Wyniki dotychczasowych badań są zróżnicowane w zależności od grupy organizmów, jakich dotyczą. Wszystkie jednak wskazują, że obszar badań jest interesujący pod względem przyrodniczym, a uzyskane rezultaty stanowią bardzo dobry punkt odniesienia dla dalszych badań.

Stwierdzona na wybranych powierzchniach badawczych różnorodność gatunkowa śluzowców okazała się niezbyt duża. Gatunków rzadkich lub umieszczonych w Czerwonej Liście jak do tej pory nie stwierdzono.

Żaden z 34 odłowionych w trakcie niniejszych badań gatunków chrząszczy nie był wcześniej wykazywany z terenu Wigierskiego Parku Narodowego, a 7 z nich jest nowych dla krainy przyrodniczej Pojezierza Mazurskiego. Wśród nich wymienić należy *Amphicyllis globus*, *Scaphidium quadrimaculatum*, *Scaphisoma boleti*, *Corticaria longicollis*, *Cis quadridens*, *Octotemnus glabriculus*, *Rhopalodontus perforatus*.

W trakcie badań odłowiono 11 gatunków chrząszczy rzadkich lub będących relikdami lasów pierwotnych (R). Były to następujące gatunki: *Cercyon convexiusculus*, *Amphicyllis globus*, *Anisotoma castanea*, *Acrulia inflat*, *Bibloporus bicolor*, *Scaphisoma assimile*, *Cyllodes ater*, *Ipidia binotata*, *Orthoperus rogeri*, *Cis quadridens*, *Rhopalodontus perforatus*.

Tak wysoki udział gatunków z grupy rzadkich i reliktowych świadczy o bogactwie przyrodniczym Wigierskiego Parku Narodowego.

Spośród porostów na badanych powierzchniach znaleziono dziewięć gatunków objętych całkowitą ochroną prawną: *Evernia prunastri*, *Imshaugia aleurites*, *Melanelixia fuliginosa*, *M. subaurifera*, *Parmeliopsis ambigua*, *Peltigera praetextata*, *Platismatia glauca*, *Pseudevernia furfuracea* i *Ramalina farinacea*. Na „Czerwonej liście porostów” (Cieśliński i in. 2003) znajduje się jeden gatunek z bardzo wysoką kategorią zagrożenia (EN – wymierający) – *Cladonia incrassata*. Jest to porost bardzo rzadki w Polsce, którego siedliska (torfowiska, wilgotne wrzosowiska i bory bagienne) są silnie narażone na zniszczenie współcześnie znanych jest zaledwie kilkadziesiąt stanowisk tego gatunku w kraju. Znaleziono również trzy taksony porostów posiadające kategorię VU (narażone). Są to: *Chaenotheca xyloxena*, *Peltigera praetextata* i *Ramalina farinacea*. Jeden gatunek – *Evernia prunastri* – ma kategorię NT (bliski zagrożenia). Jest to porost epifityczny bardzo częsty w całym kraju na korze drzew liściastych, zarówno w lasach, jak i na drzewach rosnących poza zbiorowiskami leśnymi (np. przydrożnych lub owocowych).

Wśród mszaków na podłożach rozkładającego się drewna w badanych fitocenozach leśnych stwierdzono występowanie 25 gatunków objętych ochroną (8 ochroną ścisłą, 17 ochroną częściową). Na badanych typach siedlisk stwierdzono także występowanie trzech zagrożonych gatunków wątrobowców – *Nowellia curvifolia*, *Calypogeia suecica* i *Geocalyx graveolens*.

W ramach realizacji tego projektu zainstalowano w terenie, w grądzie, świerczynie bagiennej i sosnowo-brzozowym lesie bagiennym, kompaktowe stacje meteorologiczne, które dokonują ciągłe pomiary: prędkości wiatru, kierunku wiatru, wielkości opadu atmosferycznego, wilgotności względnej powietrza, temperatury powietrza oraz promieniowania słonecznego

całkowitego.

11. Badania dynamiki zmian poziomu wód podziemnych oraz ich wpływu na podmokłe ekosystemy leśne Wigierskiego Parku Narodowego etap I

Badania te również zostały zapoczątkowana dzięki wsparciu finansowemu Lasów Państwowych. Zaproponowane w projekcie działania dotyczą określenia zmian poziomu wód podziemnych w środowiskach leśnych, takich jak: sosnowy bór bagienny, świerczyna bagienna, sosnowo-brzozowy las bagienny i ols oraz ich wpływu na stan drzewostanu (przyrosty i zdrowotność drzew) i występowanie rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt.

Głównymi celami projektu są: rozpoznanie warunków hydrologicznych w wybranych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego, określenie wpływu czynników hydrologicznych na stan ekosystemów leśnych oraz opracowanie koncepcji monitoringu hydrologicznego w lasach Parku. Uzyskane dane wzbogacą wiedzę o stanie podmokłych ekosystemów leśnych Parku oraz będą wykorzystane do projektowania działań zmierzających do zredukowania naruszonej równowagi środowiska i przywrócenia mu tam, gdzie to będzie możliwe, pierwotnych walorów.

Do szczegółowych celów prowadzonych badań w tym zakresie należy:

- zbadanie różnorodności gatunkowej grzybów, w tym porostów, oraz mszaków i owadów związanych z rosnącymi drzewami w wybranych zbiorowiskach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego;
- ocena stanu zdrowotnego wybranych drzew w wytypowanych zbiorowiskach leśnych;
- określenie zakresu zmian poziomu wód gruntowych na powierzchniach badawczych w różnych zbiorowiskach leśnych;
- analiza powiązań zmian poziomu wód gruntowych z występowaniem wybranych grup organizmów oraz stanem zdrowotnym drzewostanu;
- opracowanie koncepcji monitoringu hydrologicznego w lasach Wigierskiego Parku Narodowego.
- Realizacja badań zaplanowana została na okres trzech lat, a wyniki uzyskane w pierwszym etapie badań mają stanowić punkt odniesienia dla kolejnych pomiarów, prowadzonych w następnych latach.

W ramach realizacji tego projektu na 80 wybranych drzewach zainstalowano dendrometry manualne, które będą wskazywały wartości średnicy pnia na wysokości 1,2 m. Ponadto, w celu określenia zmian poziomu wód gruntowych w czterech typach lasu (w sosnowo-brzozowym lesie bagiennym, w sosnowym borze bagiennym, w świerczynie bagiennej oraz w olsie) zainstalowano 16 piezometrów, które rejestrują zmiany poziomu wód gruntowych.

3.8.2 Udział w sympozjach, seminariach, konferencjach i szkołach

- Seminarium naukowe pt.: „Bogactwo form w pradawnych morzach”, Stary Folwark, 27.04.2012.

Seminarium, połączone z otwarciem wystawy skamieniałości, została zorganizowana przez Wigierski Park Narodowy, przy pomocy finansowej Lokalnej Grupy Rybackiej „Pojezierze SuwalskoAugustowskie”. Zbiory na wystawę udostępniły: Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, Muzeum Państwowego Instytutu Geologicznego Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie i Muzeum Okręgowym w Suwałkach.

- Konferencja „Aktywne Metody Ochrony Przyrody w Zrównoważonym Leśnictwie: Gatunki obce w lasach”. Rogów, 29-30.03.2012.

Na konferencji zaprezentowany został poster pt. „Inwentaryzacja inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia na terenach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego”, autorstwa dr Lech Krzysztofiaka, mgr Macieja Romańskiego, dr Anny Krzysztofiak i mgr inż.

Zbigniewa Bielawskiego.

➤ Seminarium naukowe Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków, 20.04.2012.

Na seminarium przedstawiony został referat pt. „Rozwój jeziora Wigry w późnym glacie i holocenie”, autorstwa prof. dr hab. inż. Jacka Rutkowskiego, dr inż. Anny Kostki, dr inż. Urszuli AleksanderKwaterczak i dr Lecha Krzysztofiaka.

➤ Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Krajobraz i turystyka w warunkach zrównoważonego rozwoju”, Sobków, 5-7.07.2012.

➤ Szkoła Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego, Storkowo, 18-20.10.2012.

3.8.3 Monitoring środowiska i przyrody

W ramach prac monitoringowych w roku hydrologicznym 2012 Pracownia prowadziła prace na terenie zlewni badawczej, na wybranych powierzchniach i w wyznaczonych punktach kontrolnopomiarowych dotyczące następujących programów pomiarowych:

Meteorologia

Pomiary meteorologiczne wykonywane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie, gdzie ustawiona jest automatyczna stacja meteorologiczna Milos 500 firmy Vaisala. Pomiary automatyczne przeprowadzane są co godzinę.

Badane były następujące parametry:

warunki termiczne (średnie miesięczne i roczne temperatury powietrza, gruntu, długość okresu wegetacyjnego),

warunki opadowe (sumy miesięczne i roczne opadów, liczba dni z opadem, natężenie opadów, współczynniki pluwiometryczne, rodzaj opadów, długość zalegania pokrywy śnieżnej, miąższość pokrywy śnieżnej),

bilans promieniowania,

warunki anemometryczne (średnie miesięczne i roczne prędkości wiatru, wartości maksymalne, częstotliwość kierunków wiatru).

Efektom realizacji programu jest charakterystyka warunków meteorologicznych w roku hydrologicznym i kalendarzowym 2012. Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Zanieczyszczenie powietrza

Pomiary chemizmu powietrza atmosferycznego (dwutlenku siarki i dwutlenku azotu) wykonywane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Do badań wykorzystano metodę pasywną, która opracowana została w Zakładzie Chemii Analitycznej Politechniki Krakowskiej i wdrożona do praktyki zgodnie z obowiązującymi normami. Próbniki, po jednym na każdym z trzech stanowisk oddalonych od siebie o kilkanaście metrów, eksponowane były na wysokości 160 cm nad powierzchnią gruntu, przez okres 1 miesiąca.

Badane były następujące parametry:

średnie miesięczne i roczne wartości pH i przewodności elektrolitycznej oraz ich zestawienie na tle klasyfikacji Jansena

miesięczne i roczne stężenia głównych jonów,

miesięczne i roczne ładunki głównych jonów,

określenie procentowego udziału poszczególnych jonów w składzie chemicznym opadów.

roczny przebieg zmienności wartości pH, przewodności elektrolitycznej oraz stężeń i ładunków głównych jonów

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów a wysokością opadów

Efektom programu jest charakterystyka właściwości fizykochemicznych opadów atmosferycznych oraz określenie wielkości depozycji atmosferycznej. Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadów atmosferycznych

Opad mokry zbierany był na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie w każdy poniedziałek o godz. 8:00, za pomocą kolektora opadu mokrego UNS 130/S firmy Eigenbrodt. W próbach tygodniowych określano jej wielkość oraz mierzono odczyn i przewodność elektrolityczną. Kolejne próby tygodniowe były łączone i przechowywane w temperaturze ok. 4°C. Na koniec miesiąca próba miesięczna (zlewana) była przekazywana do analizy do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Efektom programu jest charakterystyka właściwości fizykochemicznych opadów atmosferycznych oraz określenie wielkości depozycji atmosferycznej.

Badane były następujące parametry: średnie miesięczne i roczne wartości pH i przewodności

miesięczne i roczne stężenia głównych jonów,

miesięczne i roczne ładunki głównych jonów,

określenie procentowego udziału poszczególnych jonów w składzie chemicznym opadów.

roczny przebieg zmienności wartości pH, przewodności elektrolitycznej oraz stężeń i ładunków głównych jonów w opadzie podkoronowym

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów a wysokością opadów

roczny przebieg intercepcji opadów przez korony drzew

zmiana parametrów wód opadowych po przejściu przez korony drzew.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadu podkoronowego

Wody opadowe przechodzące przez warstwę koron drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie, na siedlisku lasu mieszanego świeżego, w zbiorowisku *TilioCarpinetum calamagrostietosum*. Gatunkami tworzącymi górne piętro drzewostanu są: sosna i świerk przy współudziale dębu, czasem brzozy. Domieszkę tworzą osika, lipa i grab. Niższe piętro tworzy przeważnie świerk z udziałem dębu. Inne gatunki występują pojedynczo lub sporadycznie.

Kolektory podkoronowe, w ilości 10 sztuk, rozmieszczone są na powierzchni losowo. W okresie zimowym stosowano kolektory typu „wiadro”, o łącznej pow. wlotowej 0,615 m². Poza okresem zimowym stosowano kolektory typu „lejek”, o łącznej powierzchni wlotowej 0,804 m². Poboru prób opadów dokonywano w okresach tygodniowych. W próbach określano jej wielkość oraz mierzono odczyn i przewodność elektrolityczną. Kolejne próby tygodniowe były łączone i przechowywane w temperaturze ok. 4°C. Na koniec miesiąca próba miesięczna (zlewana) była przekazywana do analizy do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Efektom programu jest charakterystyka właściwości chemicznych powietrza na obszarze działania stacji pomiarowej oraz określenie głównych lokalnych źródeł zanieczyszczenia.

Badane były następujące parametry:

stężenia głównych zanieczyszczeń powietrza (tlenków siarki i tlenków azotu)

korelacja między wartościami czynników zanieczyszczających powietrze a lokalnymi kierunkami wiatru w danym miesiącu.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm roztworów glebowych

Badania roztworów glebowych prowadzone były na powierzchni leśnej w Sobolewie, na trzech stanowiskach. Do badań wykorzystano podciśnieniowe teflonowokwarcowe próbki firmy Prenart, które umieszczono na głębokościach 30, 50 i 100 cm w profilu gleby płowej zbielicowanej. Roztwory pobierane były z lizymetrów na koniec każdego miesiąca, poza okresem występowania przymrozków. Próby po zakonserwowaniu były przekazywane do analiz do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Efektom programu jest charakterystyka właściwości fizykochemicznych roztworów glebowych na głębokości 30, 50 i 100 cm.

Badane były następujące parametry:

średnie miesięczne i roczne wartości pH i przewodności, dla każdej z głębokości

miesięczne i roczne stężenia głównych jonów, dla każdej z głębokości

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów na danej głębokości a wysokością opadów

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów w roztworach glebowych a stężeniami tych jonów w opadach.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Wody podziemne

Wody podziemne badano w otworze piezometrycznym zlokalizowanym na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie, który od 1997 roku włączony jest do krajowej sieci pomiarowej Państwowego Instytutu Geologicznego pod numerem ewidencyjnym II/862Q. Piezometr posadowiony jest na głębokości 17,9 m ppt. Swobodne zwierciadło wody znajduje się na głębokości 12,05 m ppt., licząc od górnej krawędzi metalowej obudowy piezometru.

Poziom statycznego zwierciadła wody w piezometrze badano w każdy poniedziałek o godz. 8:00 za pomocą taśmy miarowej ze „świstawką”. Właściwości fizyczne i chemiczne wód podziemnych badano czterokrotnie w ciągu roku hydrologicznego: w grudniu 2011 roku oraz w lutym, czerwcu i we wrześniu 2012 roku. Przed każdym pobraniem próby z otworu piezometru wypompowywano około cztery objętości słupa wody stagnującej w otworze. W terenie w próbach mierzono odczyn, przewodność elektrolityczną i temperaturę wody.

Efektom programu jest charakterystyka stanu wód podziemnych, ich ilości, chemizmu i dynamiki. Celem programu jest także ocena jakości wód podziemnych.

Badane były następujące parametry:

stany miesięczne poziomu lustra wody, w tym stany średnie, maksymalne i minimalne,

średnie roczne stężenia głównych jonów, w tym związków biogennych.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Wody powierzchniowe – rzeki

Badania wód powierzchniowych dotyczyły pomiarów stanu i prędkości przepływu wód w rzece Czarna Hańcza – w punkcie kontrolnopomiarowym w Sobolewie oraz właściwości fizycznych i chemicznych wód rzeki w punktach w Sobolewie i przy ujściu rzeki do jeziora Wigry. Próby wody do badań pobierane były z nurtu rzeki jeden raz w miesiącu. W terenie w próbach mierzono odczyn, przewodność elektrolityczną i temperaturę wody. Analizy fizykochemiczne wykonywane były w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz w WPN. Pomiar stanu wód prowadzony był w sposób ciągły przy wykorzystaniu limnigrafu typu L861. Z zapisu limnigrafu określano średnie, maksymalne i minimalne stany dobowe.

Efektom programu jest charakterystyka warunków hydrologicznych oraz wielkość

ładunku substancji zawieszonych i rozpuszczonych odprowadzanych z obszaru zlewni reprezentatywnej. Celem programu jest także ocena jakości wód powierzchniowych.

Badane były następujące parametry:

stany i przepływy charakterystyczne I stopnia oraz ich zestawienie na tle stanów i przepływów II stopnia,

wartości: odpływu jednostkowego, warstwy odpływu oraz współczynnika odpływu dla poszczególnych miesięcy i roku,

średnie miesięczne i roczne stężenia i ładunki głównych jonów, w tym związków biogennych,

średnie miesięczne i roczne stężenia i ładunki materiału zawieszonego.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadu organicznego

Materiał do badań opadu organicznego zbierany był w zbiorowisku ubożego grądu trzcinnikowego *TilioCarpinetum calamagrosietosum*, w drzewostanie świerkowososnowym z odnawiającą się warstwą krzewów leszczyny, przy pomocy 15 chwytaczy białych wiader z tworzywa sztucznego o łącznej pow. wlotowej 0,922 m², umieszczonych na stojakach 80 cm nad powierzchnią gruntu. Chwytacze ustawione były losowo w trzech rzędach po 5 sztuk (odległości pomiędzy chwytaczami wynosiła 3 m). Chwytacze opróżniane były w odstępach miesięcznych, a zebrany materiał sortowano na poszczególne frakcje (igły, liście, owoce, gałązki, kora, porosty, inne) i ważono. Następnie, po wysuszeniu materiału do stałej masy, ponownie go ważono, poczym całość homogenizowano za pomocą młynka uniwersalnego. Z tak przygotowanego materiału z 12 kolejnych miesięcy roku hydrologicznego przygotowywano trzy próby (igły, liście, pozostałe), które poddano analizie chemicznej w laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska.

Efektem programu jest określenie ilościowego i jakościowego składu opadu organicznego oraz wielkości dopływu pierwiastków z opadem organicznym do gleby w wybranych ekosystemach leśnych.

Badane były następujące parametry:

sucha masa opadu organicznego dla poszczególnych miesięcy i roku,

roczny ładunek głównych pierwiastków docierających do gleby z opadem organicznym,

zestawienie dopływu pierwiastków do gleby z opadem organicznym na tle wielkości depozycji atmosferycznej pod koronami drzew.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z dostępnych serii pomiarowych.

Uszkodzenia drzew i drzewostanów

Ocenę stanu uszkodzeń drzew przeprowadzono w trzech siedliskach leśnych: w borze bagiennym *Vaccinio uliginosiPinetum*, z rzadkim i niskim drzewostanem sosnowym (pow. 050), świerczynie na torfie *Sphagno girgensohniiPiceetum* (pow. 051) oraz nasadzeniu sosny na siedlisku grądowym *TilioVarpinetum calamagrostietosum* (pow. 052) Na każdej powierzchni zbadano 20 drzew (sosna, świerk), określając ubytek aparatu asymilacyjnego, pierśnicę drzew, uszkodzenia pnia oraz procent martwych gałęzi w koronie. Za kryterium oceny stanu zdrowotności drzewostanu przyjęto procent ubytku aparatu asymilacyjnego drzew, posługując się „Atlasem ubytku aparatu asymilacyjnego drzew leśnych (Borecki, Keczyński 1992) oraz ilość martwych gałęzi.

Efektem programu jest uzyskanie wskaźnikowych informacji o zmianach zdrowotności drzewostanów.

Badane były następujące parametry:

ocena defoliacji drzew,

ocena odbarwienia aparatu asymilacyjnego,
ocena uszkodzeń pni,
pierśnica badanych drzew.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z poprzedniego sezonu.

Epifity nadrzewne

Badania nad porostami prowadzono na 8 stanowiskach wytypowanych i opisanych na terenie zlewni eksperymentalnej w 1998 roku. Zgodnie z wcześniej opracowanym systemem monitoringu porostów badaniami objęto 12 gatunków porostów nadrzewnych (włostka brązowa *Bryonia fuscescens*, mąkla tarnniowa *Evernia prunastri*, pustułka pęcherzykowata *Hypogymnia physodes*, przysrumycznik pustułkowy *Hypotrachyna rezoluta*, przylepka okopcona *Melanelia fuliginosa*, tarczownica bruzdkowana *Parmelia sulcata*, otwornioca gorzka *Pertusaria amara*, rozsypek srebrzysty *Phlyctis argena*, płucnik modry *Platismatia glauca*, mąklik otrębiasty *Pseudevernia furfuracea*, odnożyca mączysta *Ramalina farinacea*, brodaczka kępkowa *Usnea hirta*). Na każdym stanowisku, na wyznaczonej powierzchni, dokonano pomiaru powierzchni plech monitorowanych gatunków, badania składu gatunkowego i stanu zdrowotności porostów.

Efektom programu jest ocena jakości środowiska i kierunku zmian siedliskowych, na podstawie zmian bioty porostów epifitycznych.

Badane były następujące parametry:
powierzchnia plech monitorowanych porostów,
zdrowotność plech.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z dostępnych serii pomiarowych.

Fauna epigeiczna

Badania prowadzono w dwóch typach siedliskowych lasu – na siedlisku lasu mieszanego świeżego, w zbiorowisku *TilioCarpinetum calamagrostietosum* oraz boru bagiennego *Vaccinio uliginosiPinetum*. Na każdym siedlisku wytypowano po trzy stanowiska oddalone od siebie o około 250 m, na których zainstalowano po 5 pułapek rozmieszczonych liniowo w trzy metrowych odstępach. Pułapki (słoiki o pojemności 0,33 l i średnicy otworu 56 mm) zostały wkopane równo z powierzchnią gruntu i osłonięte daszkami. Jako płynu konserwującego użyto roztworu glikolu etylowego. Pułapki były eksponowane w terenie przez 5 miesięcy, od maja do końca września, a materiał wybierano z nich w odstępach miesięcznych. Wyselekcjonowane z odłowionego materiału chrząszcze należące do rodziny *Carabidae* zakonserwowano, a następnie przesłano do oznaczenia do Zakładu Zoologii Instytutu Biologii Uniwersytetu HumanistycznoPrzyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Efektom programu jest określenie zmian ilościowych i jakościowych zachodzących w strukturach zgrupowań bezkręgowców, na przykładzie biegaczowatych.

Badane były następujące parametry:
skład gatunkowy biegaczowatych,
struktura dominacji zgrupowania,
różnorodność zgrupowań,
wskaźnik łowności
struktura troficzna.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2012 zostały odniesione do wartości z dostępnych serii pomiarowych.

Szczegółowe wyniki prac monitoringowych znajdują się na stronie internetowej Parku w

postaci raportu pt. „Raport o stanie środowiska przyrodniczego Stacji Bazowej Wigry w roku hydrologicznym 2012”.

3.8.4 Inne działania

W dniu 4 października 2012 roku podpisana została umowa na realizację projektu *Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” (LIFE11 NAT/PL/431)*. Zadanie to będzie realizowane od 1 października 2012 r. do 11 grudnia 2017 r. Projekt ma przyczynić się do zachowania i utrzymania w dobrym stanie populacji cennych gatunków roślin i zwierząt oraz cennych siedlisk przyrodniczych na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska”.

Faktycznie jednak pierwsze prace rozpoczęły się wcześniej, bo już w sierpniu i dotyczyły **Zadania F.1. - Zarządzanie projektem**. Wynikało to z konieczności wybrania asystenta koordynatora projektu, asystenta kierownika finansowego projektu oraz asystenta kierownika technicznego projektu w takim terminie, aby mogli oni pełnić swoje obowiązki zaraz po oficjalnym rozpoczęciu projektu. Przez pracowników WPN został przygotowany przetarg na wybór asystentów do Zespołu Zarządzającego Projektem. Kolejne działanie (**Zadanie C.6. Budowa kładek**) również zostało rozpoczęte jeszcze przed oficjalnym rozpoczęciem projektu i przed rozpoczęciem funkcjonowania Zespołu Zarządzającego Projektem w pełnym składzie. Prace te, ze względu na zaplanowane terminy realizacji zadania musiały być rozpoczęte wcześniej. I w tym przypadku cały przetarg przygotowany został przez pracowników WPN. Kolejnym działaniem w roku 2012 było utworzenie strony internetowej o projekcie (**Zadanie E.4. Strona internetowa o projekcie**). Przetarg na tę usługę został przygotowany i przeprowadzony przez pracowników WPN. W październiku 2012 roku rozpoczęto również działanie polegające na monitorowaniu realizacji projektu (**Zadanie F.5. Monitorowanie postępów realizacji projektu**). Przetarg na wykonawcę tego zadania przygotowany został przez pracowników WPN, Zespół Zarządzający Projektem, już w pełnym składzie, przygotował i opublikował przetarg na dostawę samochodu osobowego, który będzie wykorzystywany w trakcie procesu zarządzania i koordynowania projektu. W grudniu 2012 roku kontynuowano realizację **Zadania F.6. - Zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu**. Na podstawie rozpoznania rynku wybrano dostawcę obiektywu długoogniskowego do aparatu fotograficznego Canon oraz dwóch lornetek. W dniu 11 grudnia wybrano dostawcę obiektywu fotograficznego.

W grudniu rozpoczęła się realizacja działań edukacyjnych, przewidzianych w projekcie (**Zadanie E.7. Organizacja zajęć edukacyjnych**). W ramach tego zadania, w dniu 15 grudnia 2012 roku, w Szkole Podstawowej w Nowej Wsi, odbyły się pierwsze zajęcia z cyklu Zimowej Akademii Przyrody. Wzięło w nich udział 30 osób - uczniów klas I-VI szkoły podstawowej oraz nauczyciele. Zajęcia rozpoczęły się od prezentacji multimedialnej poświęconej Naturze 2000. Prezentacja oprócz szczegółowej części teoretycznej (formy ochrony przyrody w Polsce i UE, obszary Natura 2000 w naszym regionie, omówienie ekologii wybranych gatunków tzw. naturowych) zawierała rozmaite formy aktywizujące uczestników – zadania konkursowe, zagadki. W dalszej części zajęć młodsze dzieci otrzymały kolorowanekę z logo Natura 2000, a starsze zadania w formie rebusów, krzyżówek i labiryntów. Wszyscy uczniowie otrzymali publikację Multico z serii Młody Obserwator Przyrody – Program Natura 2000. W części praktycznej zajęć uczestnicy wykonali przestrzenne postaci różnych gatunków ssaków i ptaków, które stały się częścią świątecznych dekoracji.

Zapoczątkowane zostały działania związane z przygotowaniem do wykupów prywatnych gruntów (**Zadanie A.1. Przygotowanie zakupu gruntu**). Przez Zespół Zarządzający Projektem i osoby zajmujące się w WPN sprawami wykupów gruntów, przygotowano zostało postępowanie na wybór rzeczoznawcy, który wykona operaty szacunkowe nieruchomości przeznaczonych do wykupu. Ogłoszenie o postępowaniu pn.: **Sporządzanie w roku 2013 operatów szacunkowych nieruchomości rolnych i leśnych, niezabudowanych na**

terenie Wigierskiego parku Narodowego, zostało opublikowane w Biuletynie Zamówień Publicznych w dniu 13 grudnia 2012 roku.

Pod koniec grudnia 2012 roku ogłoszone zostały jeszcze dwa przetargi, których rozstrzygnięcie nastąpi już w styczniu 2013 roku. Pierwszy przetarg jest kontynuacją **Zadania F.6. - Zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu**. Przetarg dotyczy zakupu dwóch zestawów sprzętu komputerowego, kserokopiarki i aparatury pomiarowej (miernika pH i przewodności elektrolitycznej). Jest to już ostatnie działanie w ramach tego zadania i po zakupieniu ww. urządzeń całe zadanie zostanie w pełni zrealizowane.

Drugi przetarg dotyczy **Zadania E.1. - Wydanie folderu informacyjnego o projekcie oraz E.10. - Gadzety promujące projekt z logo LIFE+**. Przedmiotem zamówienia jest dostawa gadżetów (koszulki, torby płócienne, przenośna pamięć USB typu PenDrive) oraz folderu promujących projekt.

3.9 Ochrona krajobrazu

3.9.1 Zagospodarowanie przestrzenne

Janina Kamińska

W 2012 roku Wigierski Park Narodowy uzgadniał aktualizację studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminach Suwałki i Krasnopol.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Suwałki

Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego odmówił uzgodnienia projektu aktualizacji „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Suwałki”. Zawarte w opracowaniu zapisy nie w pełni zabezpieczały ochronę przyrody parku i ochronę walorów krajobrazowych WPN. Zaproponowane rozwiązania dotyczyły między innymi:

- lokalizacji kopalni wydobywania kruszywa (z udokumentowanych złóż) w otulinie WPN
- wyznaczenia w granicach parku terenów, w których przewidziano zmianę sposobu użytkowania gruntów we wsiach Leszczewo, Leszczewek, Tartak i Piertanie.

Po uzupełnieniu zapisów studium dotyczących strefy o podwyższonym reżimie ochronnym obejmującej otulinę WPN (wprowadzenie zapisu o zakazie eksploatacji złóż kruszywa naturalnego) oraz zlikwidowaniu oznaczeń graficznych określających tereny w ww. wsiach położonych w pobliżu jezior Piertanie i Omułówek, jako „obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne” Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego uzgodnił projekt aktualizacji „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Suwałki”.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Krasnopol

Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego przesłał wnioski do zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krasnopol” z uwzględnieniem w szczególności lokalizacji farm wiatrowych, zwracając uwagę na ich potencjalne zagrożenie zewnętrzne dla fauny WPN.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp)

Gmina Suwałki:

- Uzgodnienie zmiany mpzp części wsi Gawrych Ruda, w otulinie parku, dotyczącej zapisów planu dla obszaru jednej działki o powierzchni ok. 4500m². Zmiany dotyczyły przekształcenia terenu określanego dotąd, jako parkingi ogólnodostępne związane z terenami rekreacyjnymi (symbol 17KP), na tereny zabudowy turystycznej i wypoczynkowej z możliwością realizacji: obiektów hotelarskich, małej gastronomii i handlu, campingów, pól namiotowych czy punktów wypożyczania rowerów z dopuszczeniem realizacji budynku mieszkalno – usługowego. Nowe przeznaczenie jest takie samo jak na terenach przylegających do obszaru podlegającego zmianie.
- Uzgodnienie zmiany mpzp części wsi Krzywe w otulinie parku po ustaleniu szczegółowych zapisów dotyczących działek przylegających do granicy WPN. W trakcie postępowania uzgadniającego Wigierski Park Narodowy przedstawił pozycje korekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz prognozy oddziaływani na środowisko zmian miejscowego planu dotyczące obszaru oznaczonego w planie 22UT. Po wprowadzeniu do tekstu planu zaproponowanych zapisów projekt zmiany mpzp części wsi Krzywe został uzgodniony;
- Uzgodnienie mpzp części wsi Płociczno – Tartak w otulinie parku. Plan określił zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji oraz sieci infrastruktury technicznej a także wyznaczył tereny: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; zabudowy usługowej (o możliwym przeznaczeniu na handel, gastronomię, usługi kulturalne, zdrowotne, administracyjne lub pensjonat wraz z budynkami i budowlami pomocniczymi); tereny składów i magazynów w zieleni; tereny lasów jako terenów ogólnodostępnej penetracji rekreacyjnej; tereny dróg publicznych i wewnętrznych oraz teren ciągu pieszo-jezdnego w formie ścieżki pieszo-rowerowej.

Gmina Krasnopol:

Uzgodnienie mpzp dla wsi Piotrowa Dąbrowa, Wysoka Góra, Żubronajcie, Jegliniec, Krasnopol. Uzgodnienie obejmowało jedynie część wsi Piotrowa Dąbrowa położonej w otulinie WPN. Po wyłożeniu planu WPN przesłało do gminy Krasnopol wnioski, w sprawie oddalenia lokalizacji farm wiatrowych od granicy otuliny WPN;

Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w granicach parku:

Wydano 28 postanowień dla inwestycji lokalizowanych na terenie parku, na terenie gmin Krasnopol, Nowinka i Suwałki w tym 7 postanowień negatywnych.

Postanowienia dotyczące odmowy uzgodnienia dotyczyły:

- Budowy siedliska rolniczego we wsi Burdeniszki, w gminie Suwałki, na działce przylegającej do jeziora Postaw. Inwestycji nie uzgodniono ze względu na jej negatywny wpływ na krajobraz i przyrodę parku. Decyzja Wójta Gminy Suwałki o odmowie wydania warunków zabudowy została zaskarżona przez inwestora do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które utrzymało decyzję w mocy.
- Budowy siedliska rolniczego we wsi Leszczewo, w gminie Suwałki. Powodem odmowy lokalizacji inwestycji (domu mieszkalnego, budynku gospodarczego i szamba szczelnego) była zarówno ochrona walorów krajobrazowych jak i ochrona cennych przyrodniczo terenów. Postanowienie Dyrektora WPN zostało zaskarżone do Ministra Środowiska. Minister Środowiska nie wydał jeszcze decyzji w sprawie.
- Budowy domu mieszkalnego i stawu we wsi Rosochaty Róg, w gminie Krasnopol. Dyrektor WPN wydał dwa postanowienia o odmowie uzgodnienia inwestycji. Jedno w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych leśnych, drugie w zakresie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Planowana inwestycja zlokalizowana miała być na

gruntach pochodzenia organicznego (teren podmokły i zalesiony) oraz w miejscu gdzie stwierdzono występowanie gatunków zamieszczonych w załącznikach Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej. Wydane postanowienia nie zostały zaskarżone do Ministra Środowiska.

- Budowy budynku gospodarczego we wsi Bryzgiel, w gminie Nowinka. Powodem odmowy uzgodnienia była ochrona walorów krajobrazowych (nie dostosowanie kształtu obiektu do form architektury występujących w regionie). Postanowienie Dyrektora WPN jest prawomocne. W przypadku zmiany zapisów decyzji o warunkach zabudowy inwestycja zostanie uzgodniona.
- Rozbudowy siedliska (przebudowa stodoły i budowa oczyszczalni przydomowej) na działce przylegającej do brzegu rzeki Czarna Hańcza we wsi Maćkowa Ruda, w gminie Krasnopol. Powodem odmowy uzgodnienia projektu decyzji o warunkach zabudowy był zapis dotyczący lokalizacji przydomowej oczyszczalni ścieków kilkanaście metrów od brzegu rzeki. Po zmianie zapisów decyzji o warunkach zabudowy (zamiana oczyszczalni na szambo szczelne) inwestycja została uzgodniona.
- Budowa i przebudowa linii energetycznej we wsiach Tartak, Leszczewo i Leszczewek, w gminie Suwałki. Po zmianie projektu decyzji o warunkach zabudowy zgodnie z uwagami parku zawartymi w postanowieniu inwestycję uzgodniono.

Wśród postanowień o pozytywnym uzgodnieniu inwestycji (projektów decyzji o warunkach zabudowy) były:

W gminie Krasnopol postanowienia wydane w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych i w zakresie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody dotyczyły:

- Rozbudowy zabudowy zagrodowej o budynek mieszkalny we wsi Maćkowa Ruda;
- Rozbudowy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej we wsi Czerwony Krzyż;
- Rozbudowy siedliska na działce przylegającej do brzegu rzeki Czarna Hańcza we wsi Maćkowa Ruda

W gminie Suwałki postanowienia wydane w zakresie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody dotyczyły:

- Zmiany sposobu użytkowania budynku letniskowego na mieszkalny we wsi Piertanie;
- Budowy budynku gospodarczego we wsi Magdalenowo;
- Wykonania opaski drenażowej wokół zespołu poklasztornego Kamedułów we wsi Wigry;
- Budowy i przebudowy linii energetycznej we wsiach Tartak, Leszczewo i Leszczewek;
- Budowie budynku usługowego terapii zajęciowej w ramach funkcjonującego Ośrodka Wsparcia we wsi Lipniak;
- Budowie pomostów WPN na jeziorze Wigry w Leszczewku (przy Muzeum Wigier) i Mikołajewie (przy leśniczówce);
- Budowie odcinka sieci kanalizacyjnej w Leszczewku;
- Rozbudowie siedliska we wsi Leszczewek i budowie siedliska we wsi Piertanie i Tartak;

W gminie Suwałki została wydana również decyzja o wyłączeniu gruntów leśnych

niezalesionych z produkcji leśnej.

W gminie Nowinka postanowienia wydane w zakresie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody dotyczyły:

- Przebudowy domu mieszkalnego we wsi Bryzgiel;
- Budowy budynku mieszkalnego we wsi Krusznik;
- Zmiany sposobu użytkowania budynku gospodarczego na mieszkalny we wsi Bryzgiel;
- Przebudowy linii elektroenergetycznej we wsi Krusznik

Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w otulinie parku:

Wydano 34 postanowienia o pozytywnym uzgodnieniu w obszarze otuliny.

Uzgodnień dokonano w zakresie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

W gminie Krasnopol uzgodnienia dotyczyły:

Zmiany sposobu użytkowania dwóch budynków letniskowych na mieszkalne we wsi Remieńki;

Budowy ośmiu budynków mieszkalnych we wsiach: Mikołajewo (2), Remieńki (3), Ryzówka, Jeziorki, Buda Ruska;

Budowy dwóch siedlisk rolniczych w Budzie Ruskiej i Wysokim Moście.

W gminie Suwałki uzgodnienia dotyczyły:

Budowy dwóch budynków gospodarczych we wsiach Bobrowisko i Czerwony Folwark

Budowy dwóch budynków mieszkalnych we wsi Mała Huta,

Rozbudowy instalacji ciepłowniczej i budowy zbiornika na ścieki w budynku OSP w Nowej Wsi;

Budowy i przebudowy linii energetycznej w Płocicznie i dwóch odcinków w Sobolewie;

Budowy oczka wodnego i zbiornika małej retencji we wsi Czerwony Folwark;

Budowy pomostu w Małej Hucie;

Budowy sauny w Sobolewie;

Rozbudowy sieci wodociągowej w Nowej Wsi;

Budowy dwóch siedlisk we wsi Bobrowisko i Piertanie;

Budowy zbiornika na gnojowicę przy istniejącej oborze we wsi Bobrowisko.

W gminie Nowinka uzgodnienia dotyczyły budowy budynku mieszkalnego we wsi Monkinie i dwóch budynków mieszkalnych jednorodzinnych we wsi Bryzgiel.

W gminie Giby uzgodnienia dotyczyły:

Zmiany sposobu użytkowania budynku gospodarczego na mieszkalny we wsi Studziany Las;

Budowy budynku mieszkalnego we wsi Sarnetki.

3.9.2 Zadrzewienia

Wojciech Kamiński

W 2012 roku Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego rozpatrzył 33 wnioski (42 w 2011) dotyczące wycinki drzew i krzewów z zadrzewień, w tym:

pozytywnie – 23 wniosków,
częściowo pozytywnie – 10 wniosków,

negatywnie – 0

Łącznie z powierzchni objętej ochroną krajobrazową usunięto 442 szt. drzew oraz krzewy z powierzchni 25m². Szczegółową liczbę drzew z uwzględnieniem gatunków przedstawia tabela nr 27. Jak co roku najliczniej zgłaszane były wnioski o usunięcie drzew w Gminie Suwałki – 23 wnioski. W pozostałych gminach liczba wniosków wyniosła: Nowinka – 8, Krasnopol – 2, Giby – 0.

Główną przyczyną usuwania drzew w analizowanym okresie była pielęgnacja zadrzewień przegęszczonych. Zabiegi polegały przede wszystkim na usuwaniu drzew obumarłych, chorych lub przygłuszonych.

Tabela 27 Drzewa wyznaczone w 2012 r. do wycinki na terenie Wigierskiego Parku Narodowego

Gmina	Gatunek drzewa, liczba sztuk lub powierzchnia											
	OI	KI	Lp	So	Wb	Brz	Sw	Md	Tp	Js	inne	krzewy /m ² /
Suwałki	192	11	7	0	4	62	2	0	5	13	24	25
Nowinka	45	2	4	21	3	2	15	1	3	8	16	0
Krasnopol	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0
Giby	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
razem	237	13	11	21	7	64	17	3	8	21	40	25

3.10 Ochrona przed szkodnictwem

Karol Korsakowski

Straż Wigierskiego Parku Narodowego w 2012 roku funkcjonowała i realizowała zadania ochronne w 4 osobowej obsadzie, tj. 3 Strażników i Komendant.

Do pomocy w sytuacjach, kiedy zachodziła taka konieczność (np. tarło sielawy) decyzją Dyrektora Parku udział w patrolach brali wyznaczeni pracownicy służby terenowej Parku

Głównymi przestępstwami i wykroczeniami z jakimi miała do czynienia Straż Wigierskiego Parku Narodowego, były naruszenia prawa polegające przede wszystkim na:

kłusownictwie rybackim (art. 27a. ust. 1, ustawy z dnia 18.04.1985 r. z późn. zm. o rybactwie śródlądowym), przez które rozumie się nielegalne połowy ryb sieciami, przy użyciu prądu i przy użyciu ościeni, oraz amatorski połów ryb wędkami bez wymaganego zezwolenia (art. 27; ust. 1 cytowanej ustawy);

zaborze mienia (art.278 §1 kk i art.290 ust. 1 kk.), polegającym na kradzieży drewna ze stosów, oraz innych rzeczy ruchomych jak również nielegalnym wyrębie i kradzieży drewna;

kłusownictwie na zwierzynę łowną (marginalnie zdarza się wnykarstwo);

“dzikiej turystyce” i biwakowaniu poza miejscami do tego celu wyznaczonymi.(art.15, ust. 1, pkt. 23; ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody), jak również paleniu ognisk w miejscach nie wyznaczonych (art.15, ust. 1, pkt.10 cytowanej ustawy);

ruchu pojazdów poza drogami publicznymi (art.15 ust.1 pkt.18 ustawy jw.);

parkowaniu pojazdów w miejscach do tego nie przeznaczonych (art.161

kw.); zaśmiecaniu lasu (art.162 §1 kw).

Straż Parku wyposażona jest w:
 radiotelefony nasobne typu "Motorola" (GP-340),
 telefony komórkowe,
 kajdanki,
 jeden samochód Nissan Terrano II
 łódzie motorowe typu "Harpun" i łódź hybrydowa typu "Okoń" z silnikiem zaburtowym, łódź wiosłowa z doczepnym silnikiem zaburtowym.

Funkcjonariusze Straży Parku w 2012 roku odbyli 377 patroli po lądzie i wodach znajdujących się w granicach administracyjnych WPN, z czego 7 realizowano wspólnie z funkcjonariuszami Policji, 7 z KMP w Suwałkach i 1 z KWP w Białymstoku .

W trakcie wszystkich patroli w ciągu roku:

- wylegitymowano 496 osoby z czego 199 osoby pouczono o konieczności przestrzegania obowiązujących na terenie WPN przepisów. W 2 przypadkach na osoby świadomie naruszające prawo nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną sumę 200 zł .

W wyniku patroli łodziami po wodach Wigierskiego Parku Narodowego zlokalizowano, podjęto i zabezpieczono w magazynie straży n/w sprzęt:

- sieci typu wonton 150 szt.
- żywcówki (samolówki) 16 szt.
- pęczki węgorzowe 2 szt.
- sznury węgorzowe 7 szt.
- przestawy rzeczne 1 szt.
- 10 szt. sieci oraz 1 szt. łódź wiosłowa przekazano do KMP w Suwałkach
- Żaki 19 szt.
- Ganty 2 szt
- Raczniki 2 szt.
- Odebrane licencje 1 szt.
- 1 szt. łódź wiosłowa

Ryby, które znajdowały się w podjętym sprzęcie kłusowniczym zostały przekazane do magazynu ryb WPN lub przekazane na potrzeby woliery w M. Rudzie.

W trakcie organizowanych zasadzek udało się ująć 1 kłusownika połowiącego ryby na jeziorze Wigry, których wraz ze sprzętem przekazano do KMP w Suwałkach.

Komendant Straży Parku wielokrotnie reprezentował interesy WPN przed Sądem Rejonowym w Suwałkach i Sejnach .

W roku 2012 jeden z funkcjonariuszy Straży Parku uczestniczył w szkoleniu na sternotorzystę zdając pozytywnie egzamin uzyskał patent sternotorzysty Żeglugi Śródlądowej .

Ponadto funkcjonariusze SP zabezpieczali regaty na jez. Wigry oraz siedmiokrotnie wspólnie z ornitologami prowadzili liczenie ptaków bytujących na jez. Wigry .

Straż Parku brała czynny udział w zabezpieczaniu zastawionego sprzętu rybackiego zarówno w sezonie letnim jak i w porze tarła sielawy , a także uczestniczyli w zarybieniach akwenów WPN narybkiem pstrąga potokowego i troci jeziorowej.

Tabela 28 Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w 2012 r.

Liczba funkcjonariuszy Straży Parku	Windykacja należności w zł	Kradzieże drewna			Liczba przypadków kłusownictwa
		liczba przypadków	skradzione drewno		
			Masa [m ³]	wartość [zł]	
4	0	2	8,7	1837	2

4 FINANSE

Marta Kopiczko

4.1 Plan przychodów i kosztów

Wigierski Park Narodowy na mocy przepisów Ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 224, poz. 1337) od 01 stycznia 2012 r. stał się państwową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.). Park prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie, w tym zadań Służby Parku Narodowego, oraz kosztów działalności. Podstawą działalności Parku jest roczny plan finansowy, w którym zgodnie z ustawą o ochronie przyrody wyodrębnione zostały:

- przychody z prowadzonej działalności,
- dotacje z budżetu państwa,
- koszty, w tym:
  - wynagrodzenia i naliczane od nich składki,
  - zakup towarów i usług,
- środki na wydatki majątkowe,
- należności i zobowiązania na początek i koniec roku,
- stan środków pieniężnych na początek i koniec roku.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o ochronie przyrody plan finansowy na rok 2012 i 2 kolejne lata został sporządzony w układzie zadaniowym z uwzględnieniem funkcji państwa, zadań i podzadań.

Przychodami Parku w 2012r. były m.in.:

- dotacje z budżetu,
- dotacje z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku oraz innych źródeł zewnętrznych,
  - wpływy z opłat za wstęp do Parku,
  - wpływy z tytułu dzierżawy, najmu lub użytkowania nieruchomości,
  - wpływy ze sprzedaży drewna, ryb oraz innych produktów uzyskiwanych w ramach realizacji zadań wynikających z zadań ochronnych,
  - wpływy ze sprzedaży materiałów edukacyjnych, informacyjnych i naukowych,

Przychody i koszty Parku w 2012 roku realizowane były w następującym układzie zadaniowym:

Funkcja państwa 12. Środowisko

Zadanie 12.1 W - Kształtowanie bioróżnorodności

Podzadanie 12.1.1 W - Ochrona przyrody i krajobrazu

Działanie 12.1.1.2 W - Parki narodowe

Dochody i wydatki budżetowe w 2012 roku przedstawiono w tabelach 29 i 30.

Tabela 29 Przychody w 2012r.

Przychody własne			
Lp.	Nazwa poddziałania	działanie	Kwota [zł]
1.	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	338 583,19
2.	regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże	1102	1 010 634,06
3.	zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu)	1105	942 421,05
4.	przeciwdziałanie zarastaniu	1202	13 837,77
5.	przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1203	11 941,60
6.	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej (ZMŚP)	1400	70 505,87
7.	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego	2001	342 441,67
8.	propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2003	46 305,02
9.	prowadzenie zajęć edukacyjnych	3001	31 009,68
10.	organizacja szkoleń, warsztatów, seminariów oraz imprez edukacyjnych	3003	712,96
11.	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	89 975,94
Razem			2 898 368,81
Przychody NFOŚiGW Warszawa			
Lp.	Nazwa działania	działanie	Kwota [zł]
1.	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	86 820,00
2.	odnowienia, poprawki, uzupełnienia i melioracje	1103	3 741,24
3.	pielęgnowanie upraw	1104	44 403,10
4.	zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu)	1105	155 725,71
5.	zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu)	1106	60 490,05
6.	zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1107	26 173,17
7.	ochrona krajobrazu	1201	291 895,16
8.	przeciwdziałanie zarastaniu	1202	41 279,28
9.	ochrona zwierząt łownych	1300	7 143,60
10.	budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego	2002	295 618,94
11.	koszty zarządu	4001	746 291,57
Razem			1 759 581,82
Przychody WFOŚiGW Białystok			
Lp.	Nazwa działania	działanie	Kwota [zł]
1.	organizacja szkoleń, warsztatów, seminariów oraz imprez edukacyjnych	3003	60 877,03

2.	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	56 464,20
	Razem		117 341,23
Przychody dotacje : LGR, POIS plan ochrony, Fundusz Leśny, LIFE			
Lp.	Nazwa działania	działanie	Kwota [zł]
1.	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	3 960,00
2.	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	366 580,31
3.	dotacja LIFE11 NAT/PL/000431	1400	110 701,50
4.	opracowanie projektu planu ochrony	1500	947 563,69
	Razem		1 428 805,50
Przychody Dotacja budżetowa			
Lp.	Nazwa działania	paragraf	Kwota [zł]
1.	dotacja celowa Ministerstwo Środowiska - bieżąca	2800	4 157 000,00
2.	dotacja celowa Ministerstwo Środowiska – odszkodowania bobry	2800	18 404,00
	Razem		4 175 404,00
Przychody - odsetki bankowe			
Lp.	Nazwa działania	działanie	Kwota [zł]
1.	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	1 809,02
2.	opracowanie projektu planu ochrony	1500	224,59
3.	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	16 750,56
	Razem		18 784,17
Przychody - odsetki za zwłokę			
Lp.	Nazwa działania	działanie	Kwota [zł]
1.	przychody finansowe - odsetki od kontrahentów	4002	656,04
	Razem		656,04
Przychody - nawiązki , pozostałe			
Lp.	Nazwa działania	działanie	Kwota [zł]
1.	przychody finansowe - nawiązki	4002	19 007,40
2.	pozostałe przychody	4002	56 986,17
	Razem		75 993,57
Ogółem przychody roku 2012			10 474 935,14

Tabela 30 Koszty w 2012 r.

Lp.	Nazwa działania	działanie	Kwota [zł]
1.	Amortyzacja - pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	773 991,62
2.	Materiały		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	12 220,68
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym :	1100	10 127,73

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2012 ROKU

	regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary		
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	26 436,04
	ochrona zwierząt łownych	1300	199,16
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	6 281,09
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	24 047,21
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	29 656,89
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	7 204,61
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	1 640,88
	koszty zarządu	4001	68 895,14
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	159,34
	razem materiały		186 868,77
2.	Energia		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	30 276,11
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	15 058,32
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	66 478,54
	koszty zarządu	4001	133 927,48
	razem energia		245 740,45
3.	Wynagrodzenia osobowe		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	337 367,74
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - czyszczenia wczesne i późne regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże odnowienia, poprawki, uzupełnienia i melioracje pielęgnowanie upraw zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	1 085 869,79

	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	161 221,79
	ochrona zwierząt łownych	1300	113 265,64
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	515 286,14
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	116 621,20
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	214 784,85
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	371 189,46
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	512 509,16
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	51 731,35
	razem wynagrodzenia		3 479 847,12
4.	Dodatkowe wynagrodzenie roczne		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	30 081,84
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : pielęgnowanie upraw zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	41 909,12
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	10 905,32
	ochrona zwierząt łownych	1300	56 739,30
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	25 314,05
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	10 483,86
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	17 464,32
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	27 711,12
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	38 432,05
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	4 372,67

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2012 ROKU

	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	0,02
	razem dodatkowe wynagrodzenie roczne		263 413,67
5.	Ubezpieczenia społeczne		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	60 099,48
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - czyszczenia wczesne i późne regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże odnowienia, poprawki, uzupełnienia i melioracje pielęgnowanie upraw zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	195 357,87
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	29 268,31
	ochrona zwierząt łownych	1300	28 963,61
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	91 771,98
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	24 209,17
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	39 387,14
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	70 599,41
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	94 695,85
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	12 435,70
	razem ubezpieczenia społeczne		646 788,52
6.	Fundusz pracy		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	7 571,52
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - czyszczenia wczesne i późne regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże odnowienia, poprawki, uzupełnienia i melioracje pielęgnowanie upraw zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez	1100	23 310,32

	pożary		
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	3 504,21
	ochrona zwierząt łownych	1300	3 595,97
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	11 666,13
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	2 983,86
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	4 766,43
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	8 471,62
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	11 328,43
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	1 572,90
	razem fundusz pracy		78 771,39
7.	Usługi		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	2 090,97
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	695 545,23
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	8 051,43
	ochrona zwierząt łownych	1300	148,15
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	178,13
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	2 443,89
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	4 758,87
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego	2000	31 153,62

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2012 ROKU

	propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego		
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	15 024,88
	koszty zarządu	4001	87 311,70
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	3 666,45
	razem usługi		850 373,32
8.	Usługi remontowe		
	koszty zarządu	4001	86 201,99
9.	Świadczenia na rzecz pracowników		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	2 296,00
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	29 276,00
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	1 535,00
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	5 239,00
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	1 171,00
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	5 891,00
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	2 790,00
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	5 797,00
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	1 732,00
	Koszty bezpieczeństwa higieny pracy	4000	51 422,07
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	4 753,00
	razem świadczenia na rzecz pracowników		111 902,07
10.	Podróże służbowe		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	274,40
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	85 143,25

	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	46,00
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	34,50
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	23,00
	przewodzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	1 798,42
	koszty zarządu	4001	4 201,19
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	4 944,36
	razem podróże służbowe		96 465,12
11.	Podatki i opłaty		
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	315,00
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu	1200	3 526,00
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	900,00
	przewodzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	367,00
	koszty zarządu	4001	403,60
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu	4002	244 572,24
	razem podatki i opłaty		250 083,84
12.	Ekwiwalent za niewykorzystywanie mieszkania służbowego		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	2 691,60
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	8 798,21
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	1 351,00
	ochrona zwierząt łownych	1300	636,10
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	3 217,59
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	940,28
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	1 741,98
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	3 014,84

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2012 ROKU

	budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego		
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	4 181,89
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	426,51
	razem ekwiwalent za niewykorzystywanie mieszkania służbowego		27 000,00
13.	Wpłata na PFRON , odpis ZFŚS		
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu - pfron	4002	43 675,00
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu - odpis	4002	93 348,66
14.	Dotacje : NFOŚiGW W-wa , WFOŚiGW B-stok, POIS plan ochrony, LGR, ZMŚP, Fundusz Leśny, LIFE		
	działania ochronne w ekosystemach wodnych	1000	62 570,00
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	1100	238 069,17
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	42 021,28
	ochrona zwierząt łownych	1300	7 143,60
	rozpoznawanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej	1400	225 385,27
	opracowanie projektu planu ochrony	1500	85 603,08
	działalność związana z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody	1600	2 222,05
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	50 305,00
	prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą	3000	39 093,18
	wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	3100	91 278,50
	koszty zarządu	4001	28 816,37
	razem dotacje		872 507,50
15.	Pozostałe koszty funkcjonowania WPN		
	działania ochronne w ekosystemach lądowych leśnych w tym : regulacja składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów - trzebieże zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu) zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu)	1100	10 412,00

	zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary		
	ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych w tym : ochrona krajobrazu przeciwdziałanie zarastaniu przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne (sprzedaż tusz)	1200	70 568,25
	udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego w tym : udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego Parku Narodowego budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu Wigierskiego Parku Narodowego propagowanie walorów Wigierskiego Parku Narodowego	2000	48 519,33
	Koszty bezpieczeństwa higieny pracy	4000	1 632,44
	koszty zarządu	4001	28 002,78
	pozostała działalność bez kosztów bhp i kosztów zarządu - odpis	4002	16 440,00
	razem pozostałe koszty		175 574,80
	Ogółem koszty roku 2012		8 282 553,84

4.2 Środki bezzwrotne pochodzące ze źródeł krajowych

Zestawienie zadań finansowanych w 2012 roku z NFOŚiGW i innych źródeł krajowych przedstawia załącznik nr 6.

5 Zamówienia publiczne

Stefan Mackiewicz

W 2012 roku zrealizowano następujące zamówienia publiczne:

1. prace leśne – 969 785 złotych usługa
2. wyłonienie asystentów dla kadry zarządzającej projektem LIFE – 278 64 EURO usługa
3. Wymienione postępowania były ponad progowe, to jest powyżej kwoty 130 000 EURO
4. Zamówienia poniżej progowe to jest takie których wartość przekraczała 14 000 EURO a nie przekraczała 130 000 EURO zostały zamieszczone poniżej.
5. Dostawy na wartość 614 145 tysięcy złotych.
6. Usługi na wartość 107 509 złotych.
7. Roboty budowlane na wartość 1 024 452 złotych.

6 Inwestycje i remonty

Marek Wrona

Tabela 31 Zestawienie prac remontowych w 2012 r.

Lp	Lokalizacja	Opis	Pochodzenie środków finansowych	Koszt [zł]
1.	Dyrekcja WPN Krzywe	Termomodernizacja budynku mieszkalno – administracyjnego. W ramach realizacji zadania wykonano: <ul style="list-style-type: none"> • Demontaż istniejącej okładziny ścian z paneli SIDING • Ocieplenie ścian budynku płytami styropianowymi i wykonanie warstwy elewacyjnej z cienkowarstwowego tynku barwnego. • Remont balkonów – wymiana okładzin posadzkowych i balustrad • Wymiana zewnętrznych drzwi wejściowych od strony północnej • Wykonanie opaski z kostek betonowych 	NFOŚ i GW	232 765,02
2.	Budynek Maćkowa Ruda 56	Termomodernizacja w tym: <ul style="list-style-type: none"> • Wymiana stolarki okiennej • Ocieplenie ścian budynku płytami styropianowymi i wykonanie warstwy elewacyjnej z cienkowarstwowego tynku barwnego. • Wymiana kotłów c.o. i remont instalacji centralnego ogrzewania i c.w.u. 	NFOŚ i GW	84 965,89
3.	Leśniczówki Lipowe i Leszczewo	Wymiana pokrycia dachu na budynku mieszkalnym w Lipowym. Usunięcie eternitu i rozbiórka budynku w Leszczewie, wartość	NFOŚ i GW	40 176,00
4.	Dyrekcja WPN Krzywe	Wymiana pompy ciepła i modernizacja kotłowni w budynku Dyrekcji Parku	NFOŚ i GW	218 393,00
5.	Wylęgarnia ryb Tartak	Zakupiono pompę głębinową i wymiennik płytowy do przewidzianej na rok 2013 wymiany pompy ciepła w wylęgarni ryb	NFOŚ i GW	24 000,00
6.	Wylęgarnia ryb Tartak	Wymiana drzwi wewnętrznych i zewnętrznych, naprawa przeciekającego dachu w wylęgarni ryb	NFOŚ i GW	30 000,00
7.	Leśniczówki Słupie i Gawarzec	Dokonano wymiany zużytych kotłów c.o w leśniczówkach	WPN	17 496,00
8.	Leśniczówki Słupie i Leszczewek	Wymieniono nieszczelne pokrycia dachów na leśniczówkach	WPN	65 611,28

7 INFORMATYKA

Maciej Łapiński

WPN używa następującego sprzętu komputerowego:
 zestawy komputerowe: 80 szt. (66 stacjonarnych i 14 przenośnych);
 drukarki: 41 szt. (z czego 18 atramentowe, 1 igłowa, 22 laserowych);
 skanery: 9 szt.;
 Xero: 3 szt.;
 panele dotykowe: 17;
 komputery InfoBox do obsługi rzutników / prezentacji: 6 szt.

Park używa następującego oprogramowania:
 systemy operacyjne MS Win 2003 Serwer – 1 szt., MS Win95 – 1 szt., MS Win98 – 1 szt., MS Win2000 – 4 szt., MS WinXP – 51 szt., MS Win7 – 18 szt., Sys InfoBox – 20 szt.; Linux – 1 szt.; brak systemu 1 szt.
 oprogramowanie biurowe: MS Office 2010 – 10 szt., MS Office 2007 – 19 szt., MS Office 2003 Prof. – 11 szt., MS Office XP Stand – 12 szt., MS Office XP Prof. – 18 szt., MS Office 97 Prof. – 4 szt., Open Office;
 oprogramowanie graficzne: Corel 10 – 3 szt., Corel Clasic – 5 szt., Corel 9 PL – 5 szt., Corel 11 PL – 10 szt.; Corel X4 – 1 szt.; Corel 15 PL – 2 szt.; Adobe CS 2 – 1 szt., Adobe PC 11 CE – 1 szt., Adobe Photoshop CS 2 – 1 szt.;
 oprogramowanie baz danych i GIS: ArcEditor – 1 szt.; ArcView 9.3 – 7 szt., ArcInfo 9.3 – 2 szt., ArcPAD – 5 szt., mLas Inżynier – 14 szt., Mapinfo 9.2 – 5 szt., GeoMedia – 1 szt., MS Acces – 51 szt. (w ramach MS Office Prof.), system LasInfo (aplikacja serwer – 1 szt., aplikacja klient – 16 szt.);
 oprogramowanie antywirusowe: Kaspersky Anti Virus;
 system informacji prawnej LEX – 2 klucze.

WPN jest wyposażony w sieć komputerową o topologii gwiazdy, serwer MS Win 2003 SERWER i 42 stanowisk w sieci.

Muzeum Wigier jest wyposażone w sieć komputerową o topologii gwiazdy z serwerem i 8 stanowiskami w sieci.

Park ma dostęp do usług internetowych poprzez bezprzewodowe łącze o prędkości 2048 kbit/s (upload 512 kbit/s) posiadające stały adres IP, obsługiwane przez firmę Matrix.

Muzeum Wigier ma dostęp do usług internetowych o prędkości 1024 kbit/s, obsługiwane przez firmę TP S.A.

Park użytkuje dwa systemy bankowości elektronicznej (BGK i Kredyt Bank).

WPN wykorzystuje następujące media elektroniczne do świadczenia usług informacyjnych dla społeczeństwa:

Strona WWW Parku – zawiera wiadomości ogólne, o edukacji środowiskowej, informacji turystycznej, przewodniki, aktualności, ogłoszenia i galerię zdjęć;

BIP WPN – strona internetowa zawierająca informacje publiczne: struktura organizacyjna parku, podstawy prawne funkcjonowania parku, zarządzenia i decyzje, ogłoszenia o przetargach itp.;

Strona WWW – „Muzeum Wigier” – zawiera informacje o Muzeum Wigier im. Alfreda Lityńskiego w Starym Folwarku;

Strona WWW – „Kwartalnik Wigry” jest wersją elektroniczną czasopisma o parku;

Internet – wydzielone stanowisko komputerowe w Punkcie Informacji Turystycznej zapewnia dostęp do Internetu dla turystów (dostępne w godzinach pracy parku).

8 System Informacji Przestrzennej

Piotr Pieczyński

Główne zadania w 2012 roku to:

- a) System LasInfo
Trzeci rok pracy w systemie: bieżąca kontrola i monitorowanie pracy w systemie,
Zmiana operatora kart GPRS na rejestratorach leśniczych w celu poprawy transferu danych do systemu,
Bieżące przeglądy i naprawy urządzeń mobilnych: wymiana jednego rejestratora w ramach umowy gwarancyjnej.
- b) Pomiary i inwentaryzacja z wykorzystaniem technologii GIS.
Inwentaryzacja obcych gatunków roślin,
Inwentaryzacja stanowisk bobrów,
Wytyczenie ścieżki edukacyjnej „Samle”,
Wytyczenie trasy narciarskiej i ścieżki spacerowej na Słupiu,
Inwentaryzacja obiektów budowlanych na terenie Ośrodka Wypoczynkowego w Gawrych Rudzie, na działkach Skarbu Państwa,
Inwentaryzacja pomostów na podstawie zdjęć lotniczych,
Wskazania granic w terenie.
- c) Pozyskanie nowych danych przestrzennych.
Warstwy GIS z rozmieszczeniem stanowisk gatunków i siedlisk wraz z ocenami parametrów stanu ochrony, opracowane w ramach projektu pn. „Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000” – przekazane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska;
SWDE - nowe dane ewidencyjne (modernizowane obręby ewidencyjne) pozyskane z PODGiK w Suwałkach, przystosowanie danych do pracy w środowisku oprogramowania wykorzystywanego na stanowisku ds. ewidencji gruntów w WPN;
Warstwy GIS z Mapy geologiczno – turystycznej przekazane przez Państwowy Instytut Geologiczny;
W ramach prac nad planem ochrony parku przekazano do uzgodnień i kontroli następujące dane: warstwy Leśnej Mapy Numerycznej; klasyfikację użytkowania gruntów na podstawie fotointerpretacji zdjęć lotniczych; niektóre dane przestrzenne dotyczące fauny, grzybów, roślin naczyniowych, mchów, nieleśnych siedlisk Natura2000, wód.
- d) Opracowania GIS.
Wykonanie mozaiki zdjęć lotniczych dla całego obszaru parku wraz z otuliną,
Wykonanie rzeźby terenu dla całego parku wraz z otuliną na podstawie numerycznego modelu terenu
Opracowanie wyników inwentaryzacji roślin obcych gatunków wg stanu na 30.10.2012 r.,
Wykonanie próbných analiz GIS z wykorzystaniem danych z bazy LasInfo: analiza porządkowania stanu sanitarnego lasu z podziałem na przyczyny uszkodzeń drzewostanów.

Szkolenia, warsztaty.

9 Analiza stanu BHP

Wojciech Kamiński

1. Wypadki przy pracy

W 2012 roku zarejestrowano dwa wypadki przy pracy, którym ulegli:
 w dniu 8 maja 2012 r. operator ciągnika w wyniku zdarzenia doznał uszkodzenia spojówki lewego oka,
 w dniu 14 maja 2012 r. podłeśniczy w wyniku zdarzenia doznał kontuzji palca lewej ręki.
 W pierwszym przypadku poszkodowanemu wypłacono odszkodowanie za stwierdzone przez orzecznika uszczerbek na zdrowiu. W drugim, po zakończonym leczeniu i rehabilitacji pracownika, jego dokumentację powypadkową przekazano do ZUS celem ustalenia ewentualnego uszczerbku na zdrowiu i ewentualnej wypłaty należnych świadczeń.

2. Choroby zawodowe

W analizowanym okresie stwierdzono chorobę zawodową (boreliozę stawową) u czterech osób:

We wszystkich przypadkach ZUS stwierdził 5% uszczerbku na zdrowiu i wypłacił należne odszkodowanie.

3. Zagrożenia szkodliwymi czynnikami fizycznymi i chemicznymi stan na 31.12.2012r.

- a) Stały kontakt z wodą (2 osoby narażone) – rybacy jeziorowi.
- b) Odczynniki chemiczne i trucizny (7 osób narażonych) – pracowników laboratorium, wylęgarni i obsługi ośrodka rehabilitacji zwierząt. W przypadku stężenia czynników chemicznych nie zachodziła potrzeba wykonywania pomiarów. Ryzyko związane z występowaniem czynników chemicznych oceniono jako „małe”, nie wymagające podejmowania dodatkowych działań, poza standartowymi czynnościami profilaktycznymi, jak stosowanie odzieży ochronnej i zachowanie szczególnej ostrożności podczas wykonywania pracy.
- c) Hałas i wibracja (2 osoby narażone) – operatorzy ciągników. Przeprowadzone w 2012 roku badania natężenia hałasu i wibracji nie wykazały przekroczenia obowiązujących norm.

4. Zagrożenie czynnikami biologicznymi w środowisku pracy stan na 31.12.2012r.

W wyniku aktualizacji oceny zagrożenia pracowników czynnikami biologicznymi stwierdzono występowanie dwóch czynników zaliczonych do “3” (wysokiej) grupy zagrożenia:

- a) Wirus wścieklizny (2 osoby) – pracownicy Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt w Maćkowej Rudzie.
- b) Wirus kleszczowego zapalenia mózgu – wariant środkowoeuropejski (63 osoby) pracownicy wykonujący czynności służbowe w terenie leśnym i przyleśnym.

5. Kontrole wewnętrzne i zewnętrzne

W 2012 roku jednostki zewnętrzne nie przeprowadzały w WPN kontroli w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Pracownik prowadzący sprawy bhp w WPN przeprowadził kontrole warunków pracy na stanowiskach rybaków jeziorowych. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

6. Szkolenia

W analizowanym okresie przeprowadzono szkolenia:

- a) z zakresu ratowania tonących (rybacy),

- b) podstawowe z zakresu bhp i ppoż. dla nowozatrudnionych pracowników,
- c) okresowe z zakresu bhp i ppoż. dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, administracyjnobiurowych i osób kierujących pracownikami.

7. Profilaktyka

- a) Prowadzono szczepienia ochronne przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu (dotyczy osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zaliczone do 3 grupy zagrożenia).
- b) Wydawano według bieżących potrzeb odzież ochronną i roboczą oraz obuwie robocze.
- c) Dostarczano napoje chłodzące w okresie letnim oraz ciepłe w okresie zimowym
- d) Wydawano posiłki profilaktyczne pracownikom uprawnionym do ich otrzymywania (pracownicy przygotowują posiłki i ciepłe napoje we własnym zakresie z dostarczonych przez zakład produktów).
- e) Wydawano pracownikom środki czystości oraz wypłacano ekwiwalentu za pranie odzieży.
- f) Prowadzono okresowe i kontrolne badania lekarskie.

8. Inne działania

Przeprowadzono pomiary natężenia wibracji i hałasu w użytkowanych ciągnikach rolniczych. W wyniku pomiarów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm.

9. Plan zadań na 2013 r.

Oprócz standardowych, corocznie prowadzonych czynności wynikających z przepisów bhp, planowane jest wykonanie okresowych badań kontrolnych w kierunku boreliozy (badania co 2 lata).

10 RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Anna Krzysztofiak

W roku 2012 odbyły się dwa posiedzenia Rady Naukowej WPN.

W pierwszym posiedzeniu Rady, które odbyło się 15 maja, udział wzięło 15 członków Rady oraz 9 pracowników Parku i 8 zaproszonych gości. Dyskutowano głównie stan prac nad planem ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska. Rada Naukowa WPN wysłuchała propozycji metodyki w opracowaniach poszczególnych operatów oraz informacji o stanie zaawansowania prac nad poszczególnymi operatami. Podczas dyskusji ujawniono wiele różnych propozycji zmian szczegółowych i bardziej ogólnych, które zostały zapisane w protokole i zanotowane przez Panów Weigle i Solona. Ponadto rozpatrzono zgłoszony przez pana Konrada Ponganisa problem planów budowy ferm wiatrowych w sąsiedztwie parku. Przewodnicząca RN WPN dr hab. Hanna Werblan-Jakubiec zobowiązała członków Rady do baczego obserwowania dalszych losów inwestycji. Dyr. Z. Bogusławski przedstawił w skrócie najważniejsze działania Parku za rok 2011.

Na drugim posiedzeniu, które miało miejsce 28 listopada w Gawrych Rudzie, obecnych było 10 członków RN WPN oraz 6 pracowników Parku. Na wstępie dyr. J. Łoziński przedstawił informacje dotyczące działalności parku, planu obchodów 25lecia WPN oraz spraw bieżących. Członkowie RN WPN byli pod wielkim wrażeniem działalności WPN i precyzyjnego składania wniosków na różne zadania oraz umiejętności łączenia ich ze sobą. Powróciła sprawa planowanych ferm wiatrowych – członkowie Rady zastanawiali się, jak zgodnie z przepisami uniknąć takich inwestycji w bezpośrednim sąsiedztwie parku narodowego. Następnie przedstawiono do dyskusji problem planowanej w Sobolewie kopalni żwiru. Rada Naukowa WPN stwierdziła, że należy wszcząć dodatkowe kroki wyjaśniające w tej sprawie, tak aby jeden z członków rady parku mógł zapoznać się z raportem oddziaływania na środowisko i zaopiniować go.

Tabela 32 Skład Rady Naukowej WPN na lata 2009 – 2014

L.p.	Tytuł, imię, nazwisko	Instytucja
1.	mgr Mieczysław Bagiński	Sejmik województwa podlaskiego
2.	dr hab. Elżbieta Bajkiewicz-Grabowska	Wydział Geografii i Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, Katedra Limnologii
3.	mgr Jerzy Brzozowski	Muzeum Okręgowe w Suwałkach
4.	Tadeusz Cholko	Gmina Suwałki
5.	dr hab. Jolanta Ejsmont-Karabin	Uniwersytet w Białymstoku, Stacja Hydrobiologiczna w Mikołajkach
6.	prof. dr hab. Andrzej Górniak	Uniwersytet w Białymstoku Instytut Biologii
7.	mgr inż. Henryk Grabowski	Oddział PTTK w Suwałkach
8.	prof. dr hab. Tadeusz Krzywosz	Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Zakład Rybactwa Jeziorowego w Giżycku
9.	mgr inż. Dariusz Kulbacki	Gmina Nowinka
10.	dr hab. Grażyna Łaska	Politechnika Białostocka, Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska
11.	prof. dr hab. Stanisław Miścicki	SGGW w Warszawie, Wydział Leśny, Katedra Urządzania Lasu, Geomatyki i Ekonomiki Leśnictwa

12.	Jan Nowel	Gmina Krasnopol
13.	prof. dr hab. Bazyl Poskrobko	Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Katedra Gospodarowania Środowiskiem i Turystyki
14.	dr Paweł Pawlikowski	Wydział Biologii UW Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska,
15.	mgr inż. Wojciech Rodak	Nadleśnictwo Suwałki
16.	prof. dr hab. Aleksander Sokółowski	emeryt, Instytut Badawczy Leśnictwa
17.	dr hab. Jerzy Solon	PAN, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania
18.	dr Hanna Werblan-Jakubiec	Wydział Biologii UW Ogród Botaniczny,
19.	dr inż. Dorota Zawadzka	Uniwersytet Łódzki, filia w Tomaszowie Mazowieckim, Instytut Nauk Leśnych
20.	prof. dr hab. Bogusław Zdanowski	Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

11 Zatrudnienie, wynagrodzenie i szkolenia

Anna Narkiewicz

Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2012 to 83 osoby.
W 2012r. odeszedł na emeryturę Pan Jan Buczyński

W roku 2012 zostali zatrudnieni następujący pracownicy:
Łukasz Niedźwiecki – na stanowisko podleśniczego,
Krzysztof Steczkowski - na stanowisko specjalisty ds. udostępniania Parku,

W 2012r. w Wigierskim Parku Narodowym średnia płaca brutto wynosiła – 3,7, tys. zł. Wszystkie inne składniki wynagrodzenia, takie jak nagrody jubileuszowe i odprawy były w pełni realizowane na bieżąco.

Szczegółowy wykaz dotyczący zatrudnienia i wynagrodzenia znajduje się w załączniku nr 15 analizy.

Pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego, oprócz uczestnictwa w kursach i szkoleniach podwyższali również swoje kwalifikacje i wykształcenie w innych systemach kształcenia. W systemie studiów zaocznych, przy częściowym dofinansowaniu przez WPN kosztów czesnego kształciło się trzech pracowników:

Zbigniew Tarlecki - SGGW Warszawa, Wydział Leśny,
Piotr Gwaj – Politechnika Białostocka Zamiejscowy Wydział Leśny w Hajnówce
Karol Korsakowski ukończył studia na kierunku leśnictwo i uzyskał tytuł zawodowy inżyniera.

12 Działalność socjalna

Stefan Mackiewicz

Lista przedsięwzięć dokonanych w 2012 roku dofinansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych:

1. Zakupiono paczki świąteczne dla 38 dzieci pracowników parku. Zabawa choinkowa zorganizowana została w dniu 22.01.2012 roku w Muzeum Wigier w Starym Folwarku.
2. W lutym 2012 roku dofinansowano 47 kart abonamentowych uprawniających do wstępu do AQUA PARKU w Suwałkach.
3. W marcu 2012 roku sfinansowano zakup nagród oraz poczęstunku w związku z zawodami wędkarskimi.
4. W czerwcu 2012 roku sfinansowano poczęstunek dla uczestników rajdu rowerowego zakończonego w OeŚ Słupie.
5. W grudniu 2012 roku sfinansowano zakup bonów towarowych przeznaczonych pracownikom parku oraz emerytom i rencistom (byłym pracownikom parku) na kwotę 32 810 złotych.
6. Udzielono 10 osobom pożyczek remontowo budowlanych na łączną kwotę 71500 złotych.
7. Dofinansowano wczasy pod gruszą 127 osobom (pracownikom oraz uprawnionym członkom ich rodzin).
8. Pięcioro dzieci wzięło udział w koloniach i obozach dofinansowanych przez WPN.
9. W miesiącu wrześniu 2012 roku sfinansowano poczęstunek dla uczestników rajdu pieszego związanego z otwarciem ścieżki edukacyjnej w obwodzie ochronnym Krzywe.

13 Zagadnienia obronne i ochrona informacji niejawnych

Maciej Łapiński

Od 2011 roku funkcję pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych sprawuje specjalista informatyk Maciej Łapiński, który w ramach swoich obowiązków bezpośrednio podlega dyrektorowi.

W ramach obowiązków, pełnomocnik, przeprowadza procedury sprawdzające, wydaje poświadczenia bezpieczeństwa dla pracowników WPN, uprawniające do dostępu do informacji niejawnych, prowadzi szkolenia obronne i z zakresu ochrony informacji niejawnych.

W WPN funkcjonuje kancelaria tajna. Kancelaria tajna służy rejestracji, przechowywaniu, obiegowi i wydawaniu dokumentów niejawnych.

W 2012 r. systemem szkolenia obronnego objęta została część załogi, ogółem 15 osób, z czego:

Dyrekcja Wigierskiego Parku Narodowego	3 osoby
Pracownicy realizujący zadania obronne	4 osoby
Obsada Stałego Dyżuru	8 osób

14 WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW W TEKŚCIE

<i>Tabela 1 Wykaz nieruchomości zakupionych w 2012 roku.....</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 2 Zagrożenia wewnętrzne istniejące.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 3 Zagrożenia wewnętrzne potencjalne.....</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 4 Zagrożenia zewnętrzne istniejące.....</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 5 Zagrożenia zewnętrzne potencjalne.....</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 6 Liczebność zwierzyny w latach 2002 – 2012.....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 7 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2012 r.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 8 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 2002 – 2012 r.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 9 Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w 2012 r.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 10 Struktura sortymentowa pozyskania w 2012 roku.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 11 Pożary na terenie WPN w latach 2008-2012 odnotowane przez Służby Parku.....</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 12 Akcje SOPP w 2012 roku.....</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 13 Wyposażenie baz sprzętu przeciwpożarowego.....</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 14 Liczebność kormorana nad jeziorem Długim w czasie obserwacji w 2012 roku.....</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 15 Monitoring ptaków Wigier w 2012 r.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 16 Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie w 2012 r.....</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 17 Liczba godzin przewodnictwa po WPN w 2011 i 2012 r.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 18 Zestawienie wyników kontroli kajakarzy podczas dyżurów na wodzie w latach 2006-2012.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 19 Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich w 2011 i 2012 r.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 20 Zestawienie ilościowe i cenowe sprzedanych kart wstępu w 2012 roku.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 21 Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających ze specjalnych ofert WPNu w 2012 r.....</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 22 Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPNu w 2012r.....</i>	<i>50</i>
<i>Tabela 23 Wykorzystanie niektórych obiektów noclegowych i rekreacyjnych nie będących w zarządzie WPNu w latach 2011 i 2012 r.....</i>	<i>51</i>
<i>Tabela 24 Wyniki liczenia jednostek pływających po jeziorach WPN w trakcie patroli Straży Parku w roku 2012..</i>	<i>53</i>
<i>Tabela 25 Uczestnictwo w targach i festynach.....</i>	<i>54</i>
<i>Tabela 26 Wydawnictwa i portale internetowe w których promowano Park w 2012 roku.....</i>	<i>55</i>
<i>Tabela 27 Drzewa wyznaczone w 2012 r. do wycinki na terenie Wigierskiego Parku Narodowego.....</i>	<i>74</i>
<i>Tabela 28 Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w 2012 r.....</i>	<i>75</i>
<i>Tabela 29 Przychody w 2012r.....</i>	<i>77</i>
<i>Tabela 30 Koszty w 2012 r.....</i>	<i>78</i>
<i>Tabela 31 Zestawienie prac remontowych w 2012 r.....</i>	<i>88</i>
<i>Tabela 32 Skład Rady Naukowej WPN na lata 2009 – 2014.....</i>	<i>93</i>
<i>Rysunek 1 Wartość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w latach 2002-2012.....</i>	<i>20</i>
<i>Rysunek 2 Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 2008 – 2012 [ha].....</i>	<i>21</i>
<i>Rysunek 3 Struktura gatunkowa drewna pozyskanego w 2012 r. w cięciach przygodnych.....</i>	<i>23</i>
<i>Rysunek 4. Masa drewna pozyskanego w ramach cięć przygodnych w latach 2006-2012.....</i>	<i>23</i>
<i>Rysunek 5. Zasiedlone drewno świerkowe usunięte w latach 1996-2012.....</i>	<i>24</i>
<i>Rysunek 6. Udział liczby dni w stopniach zagrożenia pożarowego w poszczególnych miesiącach w okresie od 1.04–31.09.2012 r.....</i>	<i>26</i>
<i>Rysunek 7. Liczba dni poniżej 28% wilgotności ściółki mierzonej o godz. 9 w okresie 1.04–31.09.2012 r.....</i>	<i>26</i>
<i>Rysunek 8. Liczba turystów zarejestrowanych przez liczniki w wybranych miejscach na szlakach WPN w 2011 roku.....</i>	<i>49</i>
<i>Rysunek 9. Liczba turystów na szlaku zielonym "Wokół Wigier" im. A. Patli od stycznia do września 2011 roku....</i>	<i>49</i>
<i>Rysunek 10. Turyści przebywający w poszczególne dni tygodnia na ścieżce Suchary od stycznia do września 2011 roku.....</i>	<i>50</i>

15 Załączniki

Załącznik 1	Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania w 2012 r.....	100
Tabela 1a.	Podział administracyjny Wigierskiego Parku Narodowego i zatrudnienie w 2012 r.....	101
Załącznik 2	Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności.....	102
Załącznik 3	Zestawienie powierzchni wg województw i gmin.....	103
Załącznik 4	Działalność edukacyjna w 2012 roku.....	104
Tabela 4a.	Edukacja w 2012 r.....	104
Tabela 4b.	Tematy imprez edukacyjnych w 2012 r.....	104
Tabela 4c.	Wydawnictwa edukacyjne, popularnonaukowe i naukowe własne w 2012 r.....	105
Tabela 4d.	Wystawy stałe i czasowe w 2012 r.....	105
Tabela 4e.	Ceny kart wstępu w 2012 r. [zł].....	105
Załącznik 5	Działalność naukowa parku w 2012 r.....	106
Tabela 5a.	Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych siłami parku w 2012 r.....	106
Tabela 5b.	Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2012 r.....	107
Tabela 5c.	Spis publikacji naukowych, popularnonaukowych i edukacyjnych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2012 r.....	108
Tabela 5d.	Wykaz konferencji i seminariów naukowych zorganizowanych przez park (lub na terenie parku przez instytucje zewnętrzne) w 2012 r.....	108
Tabela 5e.	Wykaz konferencji, seminariów i szkoleń, w których wzięli udział pracownicy parku w 2012 r.....	109
Tabela 5f.	Zakres monitoringu środowiska w 2012 r.....	110
Załącznik 6	Zestawienie środków bezzwrotnych pochodzących ze źródeł krajowych i wydatki nimi finansowane w 2012 r.....	112
Tabela 6a	Projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2012 r.....	114
Załącznik 7	Szkołki w 2012 r.....	114
Załącznik 8	Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych w 2012 r.....	114
Załącznik 9	Ochrona lasu w 2012 r.....	115
Załącznik 10	Pozyskanie drewna w 2012 r.....	115
Tabela 10a.	Sprzedaż drewna w 2012 r.....	116
Załącznik 11	Ochrona zwierząt w 2012 r.....	116
Tabela 11a.	Liczebność wybranych gatunków zwierząt w 2012` r.....	116
Tabela 11b.	Ochrona zwierząt łownych w 2012 r.....	118
Załącznik 12	Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2012 r.....	119
Załącznik 13	Czynna ochrona ichtiofauny w 2012 r.....	120
Załącznik 15	Zatrudnienie i wynagrodzenia.....	122
Tabela 15a	Wykaz pracowników i pełnionych funkcji w 2012 r.....	122
Załącznik 16	Wypadki przy pracy w 2012 r.....	124
Załącznik 17	Majątek parku w 2012 r.....	124
Załącznik 18	Członkostwo w organizacjach międzynarodowych w 2012 r.....	125
Załącznik 19	Informatyka w 2012 roku.....	125
Załącznik 20	Współpraca z organizacjami samorządowymi, ekologicznymi i innymi.....	126
	w 2012 r.....	126

Załącznik 1 Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania w 2012 r.

(stan na 31 grudnia 2012 roku, zgodnie ze sprawozdaniem do GUS)

	Grunty WPN				Własność SP w innym zarządzie	Inna własność		Ogółem	%
	własność SP w użytkowaniu wieczystym	Własność WPN	współwłasność WPN z osobami	Razem WPN		prywatna	pozostała		
Powierzchnia ogółem	12 455,2	4,4	9,7	12 469,3	5,6	2 403,8	200,9	15 079,6	100,0
Grunty leśne ogółem	9 013,9	2,3	2,7	9 018,9		357,1	15,1	9 391,1	62,3
w tym niezalesione	47,0			47,0				47,0	
Grunty rolne ogółem	338,5		5,2	343,7		1 908,2	63,7	2 315,6	15,3
w tym do zalesienia									
Grunty orne ogółem	208,4		2,8	211,20		1 520,9	38,2	1 770,3	11,8
w tym na cele parku	32,3			32,3					
Użytkowane	102,3			102,3					
Nieużytkowane	108,9			108,9					
Wydzierżawione	70,0			70,0					
Łąki i pastwiska	130,1		2,4	132,5		387,3	25,5	545,3	3,6
w tym na cele parku	21,6			21,6					
Użytkowane	47,0			47,0					
Nieużytkowane	85,5			85,5					
Wydzierżawione	25,4			25,4					
Wody ogółem	2 897,1			2 897,1		-	-	2 897,1	19,2
Grunty zadrzewione	0,6			0,6		7,3	0,9	8,8	0,1
Użytki ekologiczne	-			-		-	-	-	-
Nieużytki	180,7	2,1	1,8	184,6		124,3	4,9	313,8	2,1
Tereny pozostałe	24,4			24,4	5,6	6,9	116,3	153,2	1,0

Sporządziła Dorota Zaborowska

Tabela 1a. Podział administracyjny Wigierskiego Parku Narodowego i zatrudnienie w 2012 r.

Lp.	Obręb Ochronny	Obwód Ochronny	Pow. w ha	Pow. ochrony ścisłej	Liczba zatrudnionych	Stanowisko	Wykształcenie	Liczba lat pracy / w tym w Parku
1	WIGRY	Lipniak	923	70	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne, wyższe leśne	29/23, 2/1
		Krzywe	977	38	3	Leśniczy, 2 podleśniczych	średnie leśne	33/23, 37/19, 23/20
		Leszczewek	874	56	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	24/23, 26/23
		Gawarzec	906	48	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	16/14, 17/17
		Słupie	980	56	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne,	17/17, 19/19
2	MAĆKOWA RUDA	Powały	599	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	38/23, 32/23
		Krusznik	1109	40	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne	9/9, 25/18
		Mikołajewo	1127	37	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne	13/11, 21/21
		Lipowe	1012	25	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	33/23, 2/1
		Wysoki Most	1122	20	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	20/20, 38/23
3.	Wodny Obwód Ochronny		2805	233	2	Konserwator, st. strażnik	konserwator, st. strażnik	wyższe rybackie
Ogółem:			12 434	623				

Sporządziły Dorota Zaborowska i Anna Narkiewicz

Załącznik 2 Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności

(stan na 31 grudnia 2012 roku)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 469,3	5,6	2 403,8	200,9	15 079,6	100,0
2.	Powierzchnia objęta ochroną ścisłą	623,2	-	-	-	623,2	4,1
	w tym leśna	283,0	-	-	-	283,0	
3.	Powierzchnia objęta ochroną czynną	11577,9	-	-	-	11577,9	76,8
	w tym leśna	8 707,5	-	-	-	8 721,8	
4.	Powierzchnia objęta ochroną krajobrazową	268,2	5,6	2 403,8	200,9	2 878,5	19,1
	w tym leśna	28,4	-	357,1	15,1	403,6	

Sporządziła Dorota Zaborowska

Załącznik 3 Zestawienie powierzchni wg województw i gmin

(stan na 31 grudnia 2012 roku)

[ha]

wojew. PODLASKIE	Ogółem	Własność Skarbu Państwa											Inna własność												
		w zarządzie parku						w innym zarządzie					prywatna					pozostałe							
		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe
SUWAŁKI	7974,3	6715,3	4 120,7	170,5	2 321,8	100,6	1,7	3,6					3,6	1 133,0	172,6	912,3		41,0	7,1	122,4	9,1	53,1		4,7	55,5
KRASNOPOL	1423,6	800,8	677,4	82,0	25,7	11,7	4,0	1,7					1,7	603,2	96,9	441,9		57,8	6,6	17,9	0,1	2,4			15,4
NOWINKA	1907,4	1273,4	663,9	27,4	530,0	45,7	6,4							591,7	78,6	492,5		20,3	0,3	42,3	5,9	7,9		0,2	28,3
GIBY	3774,3	3679,8	3 556,9	63,8	19,6	26,6	12,9	0,3					0,3	75,9	12,0	58,1		5,8		18,3		0,3			18,0
Ogółem	15079,6	12469,3	9018,9	343,7	2 897,1	184,6	25,0	5,6					5,6	2 403,8	360,1	1904,8		124,9	14,0	200,9	15,1	63,7		4,9	117,2

Sporządziła Dorota Zaborowska

Załącznik 4 Działalność edukacyjna w 2012 roku

Tabela 4a. Edukacja w 2012 r.

Lp.	Park Narodowy	Muzeum (liczba zwiedzających)	Liczba ścieżek edukacyjnych	Biblioteka (liczba pozycji)	Ośrodek Edukacyjny (dotyczy wyłącznie wyodrębnionych)
					Rok utworzenia
1.	Wigierski	17333	6	4536	Ośrodek Edukacji Środowiskowej – od roku 1995

Sporządziła Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4b. Tematy imprez edukacyjnych w 2012 r.

Lp.	Temat	Liczba imprez (zajęć) spotkań	Liczba uczestników
1.	Zajęcia dydaktyczne w bazie w Krzywem (wystawa przyrodnicza, ścieżki edukacyjne)	11	383
2.	Zajęcia kulturowe (ceramiczne i papieroplastyka)	14	449
3.	Zajęcia dydaktyczne w Ośrodku Edukacji Środowiskowej i na ścieżce Jeziora	25	820
4.	Zajęcie edukacyjne prowadzone w szkołach	7	270
5.	Zielone Kino	4	125
6.	Warsztaty przyrodniczo-kulturowe z cyklu „Spotkania z Wigierkiem”	8	170
7.	Zimowa Akademia Przyrody	1	60
8.	Letnia Akademia Przyrody	1	60
9.	Akcja „Sprzątanie świata”	1	760
10.	Różnorodność biologiczna i formy ochrony przyrody w Polsce”	1	30
11.	Zajęcia cykliczne w szkołach: - cykliczna impreza ekologiczna w SP Nr 6 w Suwałkach tzw. eko-spotkania „Zostawcie nam czysty kawałek świata” i prelekcja „Najpiękniejsze zakątki WPN” - cykl spotkań w Bibliotece przy SP Nr 11 w Suwałkach (zajęcia pt. „Ptaki Polski” i „Bóbr europejski”	5	361
12.	Konkurs plastyczny pod hasłem „Przedstaw las i zwierzęta w nim występujące”	1	600
13.	Warsztaty „Ochrona dziuplaków”	1	30
14.	Imprezy zewnętrzne: •Piknik Rodzinny – impreza o charakterze okołoimieskim, Przedszkole Nr 4 w Suwałkach (05.06.2012) •Festyn Ekologiczny w Przedszkolu Nr 7 w Suwałkach •Festyn Gminy Suwałki pt. Święto Wsi” • XX Regaty o Puchar Dyrektora WPN	4	1100
15.	Razem	84	5218

Sporządziła: Joanna Adamczewska

Tabela 4c. Wydawnictwa edukacyjne, popularnonaukowe i naukowe własne w 2012 r.

Lp.	Tytuł	Autor	Nakład [szt.]
1.	Kwartalnik Wigry 4 numery x 2000 sztuk	redaktor naczelny Kamiński M., redaktor techniczny: Górecka J.	8000
2.	Wigierek 2 numery x 2000 sztuk	Zespół redakcyjny: Adamczewska, J.Górecka, Łukowska K.	4000
3.	Na między 2 numery x 2000 sztuk	Zespół redakcyjny: Adamczewska J., Górecka J.	4000
4.	Kalendarz na 2013 r.	Redakcja: Misiukiewicz W.	2000
5.	Strona internetowa WPN	Redakcja: Kamiński M.	6297 (liczba odwiedzających stronę)

Sporządziła: Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4d. Wystawy stałe i czasowe w 2012 r.

L.p.	Tytuł	Miejsce wystawy	Staća/czasowa	Liczba zwiedzających
1.	„Nad Wigrami	Dyrekcja WPN w Krzywem	stała	11500
2.	„Ocalić od zapomnienia” wystawa etnograficzna	Dyrekcja WPN w Krzywem	stała	7100
3.	wystawa będąca plonem konkursu fotograficznego im. Włodzimierza Puchalskiego (edycja 2011) organizowanego przez pismo „Łowca Polskiego”	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	1016
4.	„Między tradycją i nowoczesnością”	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	916
5.	„Bogactwo form życia w pradawnych morzach”. Na wystawie pokazano skamieniałości udostępnione przez Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, Muzeum Geologiczne Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie oraz Muzeum Okręgowego w Warszawie.	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	16088
6.	„Pejzaże Suwalszczyzny” - fotografie autorstwa Łukasza Rogińskiego	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	16069

Sporządzili: Maciej Ambrosiewicz i Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4e. Ceny kart wstępu w 2012 r. [zł]

Park	Wystawy stałe	Muzeum
Cena karty (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)
4/2 (jednodniowe)	Karta wstępu 4/2	8/4
15/7,5 (tygodniowe)		
20/10 (dwutygodniowe)		

Sporządziła: Barbara Perkowska

Załącznik 5 Działalność naukowa parku w 2012 r.

Tabela 5a. Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych siłami parku w 2012 r.

Lp.	Tytuł projektu	Kierownik i wykonawcy	Instytucje spoza parku biorące udział w realizacji projektu	Czas trwania projektu	Źródła finansowania
1.	Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie Wigierskiego Parku Narodowego oraz zagrożeń, jakie stanowią dla rodzimej przyrody	M. Romański L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet Wrocławski	2007-2013	WPN
2.	Badania rozmieszczenia i liczebności gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową w Polsce oraz mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej, dla określenia stanu zachowania tych gatunków na terenie parku	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański		2005-2013	WPN
3.	Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego <i>Herminium monorchis</i> i kukuczki kapturkowatej <i>Neotianthe cuculata</i> monitoring skuteczności zabiegów ochronnych	M. Romański		2003-2012	WPN
4.	Badania fauny mrówek Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak		2006-2012	WPN
5.	Ocena aktualnej jakości i stanu ekologicznego rzek Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki	Uniwersytet Gdański	2009-2013	WPN
6.	Badania grzybów, śluzowców i mszaków Wigierskiego Parku Narodowego – inwentaryzacja występowania najcenniejszych gatunków i ich siedlisk	M. Romański L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet w Ostrawie	2008-2013	WPN, Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”
7.	Kompleksowe badania jeziora Wigry dla oceny aktualnego stanu i zagrożeń ekosystemu	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki	Uniwersytet Szczeciński, AGH Kraków, Instytut Morski w Gdańsku, Uniwersytet w Białymstoku	2009-2013	WPN, Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”
8.	Ocena stanu i tempa przekształceń zbiorników dystroficznych Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki		2009-2013	WPN
9.	Fauna motyli Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet w Toruniu	2011-2014	WPN

Sporządzili: Anna i Lech Krzysztofiak

Tabela 5b. Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2012 r.

Lp.	Tytuł projektu	Instytucje realizujące projekt	Kierownik projektu	Czas trwania projektu
1.	Ocena elementów typologicznych siedlisk zniekształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL, Warszawa		Stałe powierzchnie badawcze
2.	Badania glonów wód WPN	Uniwersytet Warszawski	Hanna Szymańska, Agnieszka Krzyk	2006-2012
3.	Badania osadów jezior	AGH, Kraków,	Prof. dr hab. J. Rutkowski	1998-2012
4.	Historia jezior dystroficznych WPN w świetle holeczeńskiej sukcesji ich roślinności	Uniwersytet w Białymstoku, Zakład Botaniki,	dr Danuta Drzymulska	2009-2012
5.	Bruzdnice (<i>Dinoflagellata</i>) jako wskaźniki wybranych cech siedlisk słodkowodnych – analizy współczesne i paleoekologiczne	Uniwersytet .im. A. Mickiewicza w Poznaniu	dr Paweł M. Owskianny	2011-2014
6.	Zróżnicowanie morfologiczne i genetyczne rodzaju <i>Agrimonia</i> L. W Polsce	Uniwersytet WarmińskoMazurski, Olsztyn	prof. dr hab. Czesław Hołdyński	2009-2012
7.	Zmiany ekologiczne oligodystroficznych jezior WPN na podstawie sukcesji subfosalnych <i>Cladocera</i>	Instytut Nauk Geologicznych PAN, Warszawa,	Edyta Zawisza	2010-2013
8.	Monitoring ptaków jeziora Wigry	Komitet Ochrony Orłów	Dr inż. Dorota Zawadzka, Mgr inż. Jerzy Zawadzki	2005-2012
9.	Ocena wpływu parametrów środowiskowych na kształtowanie się składu i aktywności zespołów mikroorganizmów w zbiornikach torfowiskowych	Uniwersytet WarmińskoMazurski, Olsztyn	dr inż. S. Lew	2011-2014
10.	Chrząższe wodne jezior Wigierskiego Parku Narodowego	Uniwersytet WarmińskoMazurski, Olsztyn	Joanna Pakulnicka	2011-2012
11.	Badania ukształtowania dna jeziora Wigry	Uniwersytet Szczeciński	dr K. Osadczuk, dr A. Osadczuk	2009-2012
12.	Badania chruścików i błonkówek	Uniwersytet Łódzki	dr Janusz Majecki	2012
13.	Badania chruścików	Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie	prof. Bronisław Szczęsny	2012
14.	Prowadzenie badań planktonu i fauny dennej (j. Białe)	Uniwersytet Stefana Wyszyńskiego, Warszawa	Piotr Ceryngier	2012
15.	Badania glonów	IOP PAN, Kraków	prof. Dr hab. Janina Kwadrans	2012
16.	Badania ichtiofauny h dla potrzeb oceny stanu ekologicznego wód– jeziora.	Wigierski Park Narodowy, IRŚ	Witold Białokoz	2010-2012
17.	Badania bioty grzybów WPN	Uniwersytet Wrocławski	prof. dr hab. Wiesław Fałtynowicz	2011-2012

Sporządził : Mariusz Szczęsny

Tabela 5c. Spis publikacji naukowych, popularnonaukowych i edukacyjnych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2012 r.

	Autor (autorzy)	Tytuł publikacji	Czasopismo/książka	Strony
1	Romański M.	Inwazyjne gatunki roślin, rdestowiec	Kwartalnik Wigry1/2012	5
2	Krzysztofiak A.	Niezwykły świat motyli, parada oszustów	Kwartalnik Wigry, 1/2012	24-25
3	Romański M.	Inwazyjne gatunki roślin, niecierpek gruczołowaty	Kwartalnik Wigry2/2012	5-6
4	Buszko J., Krzysztofiak A.,	Badania motyli	Kwartalnik Wigry, 2/2012	10-11
5	Krzysztofiak A.	Niezwykły świat motyli, taniec miłości	Kwartalnik Wigry, 2/2012	24-25
6	Romański M.	Inwazyjne gatunki roślin, czeremcha amerykańska	Kwartalnik Wigry3/2012	4-5
7	Krzysztofiak L.	Biegaczowate	Kwartalnik Wigry, 3/2012	6-8
8	Krzysztofiak A.	Niezwykły świat motyli, nieposkromiony apetyt	Kwartalnik Wigry, 3/2012	24-25
9	Romański M.	Inwazyjne gatunki roślin, nawłocie	Kwartalnik Wigry4/2012	6
10	Krzysztofiak A.	Niezwykły świat motyli, motyle a reszta świata	Kwartalnik Wigry, 4/2012	23-25
11	Pieczyński P.	Leszczyna	Kwartalnik Wigry, 1/2012	8-11
12	Perkowska E.	Szlak kolejki wąskotorowej	Kwartalnik Wigry, 1/2012	17-20
13	Pieczyński P.	Ukształtowanie powierzchni parku	Kwartalnik Wigry, 2/2012	7-10
14	Ambrosiewicz M.	Wieś Czerwony Folwark	Kwartalnik Wigry, 2/2012	14-16
15	Ambrosiewicz M.	Młyny wodne nad Wigrami	Kwartalnik Wigry, 3/2012	9-11
16	Janecki T.	Zabłąkani w toni jeziora...	Kwartalnik Wigry, 4/2012	11,14
17	Zaborowski	Osada neolityczna w Wysokim Moście	Kwartalnik Wigry, 4/2012	15-17
18	Borejszo J.	Słupie – poznaj pieszo i na nartach	Kwartalnik Wigry, 4/2012	18-19

Sporządzili: Aleksandra Mackiewicz i Anna Krzysztofiak

Tabela 5d. Wykaz konferencji i seminariów naukowych zorganizowanych przez park (lub na terenie parku przez instytucje zewnętrzne) w 2012 r.

Lp.	Tytuł konferencji	Organizatorzy	Czas trwania	Liczba uczestników
1	Seminarium naukowe pt.: „Bogactwo form w pradawnych morzach”	WPN	27.04.2012	50

Sporządził: Lech Krzysztofiak

Tabela 5e. Wykaz konferencji, seminariów i szkoleń, w których wzięli udział pracownicy parku w 2012 r.

Lp.	Tytuł	Organizator	Kraj, miejsce, termin	Kto uczestniczył ?
1.	Konferencja „Aktywne Metody Ochrony Przyrody w Zrównoważonym Leśnictwie: Gatunki obce w lasach”.	SGGW, Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie,	Polska, Rogów, 29-30.03.2012	L. Krzysztofiak, A. Krzysztofiak, M. Romański, Z. Bielawski
2.	Seminarium naukowe Polskiej Akademii Umiejętności	PAU Kraków	Polska, Kraków, 20.04.2012	L. Krzysztofiak, T. Janecki
3.	Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Krajobraz i turystyka w warunkach zrównoważonego rozwoju”.	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	Polska, Sobków, 5-7.07.2012	L. Krzysztofiak, T. Janecki
4.	Szkoła Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego	Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	Polska, Storkowo, 18-20.10.2012	Lech Krzysztofiak Tomasz Janecki
5.	Ochrona krajobrazu przyrodniczego na Suwalszczyźnie	Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe, LGR „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie”, Północno Wschodni Oddział Polskiego Towarzystwa Inżynierii Ekologicznej, Stowarzyszenie Geodetów Polskich Oddział w Suwałkach, SIRT	Polska, Suwałki, 11.01.2012	J. Łoziński, J. Borejszo, M. Ambrosiewicz, Ł. Skiendziul
6.	Aktualne i potencjalne systemy wsparcia aktywnej ochrony bieberzańskich łąk bagiennych	Polskie Towarzystwo Służb Ochrony Przyrody	Polska, Goniądz, 13.01.2012	J. Borejszo, Ł. Skiendziul
7.	Rola martwego drewna w ochronie ekosystemów leśnych.	Polskie Towarzystwo Służb Ochrony Przyrody	Polska, Białowieża, 22-23.03.12	J. Borejszo, Ł. Skiendziul, S. Piętka, A. Januszewicz, Z. Bielawski, J. Adamczewska, J. Bednarek, W. Wąsowicz
8.	Cele w ochronie przyrody	Klub Przyrodników	Polska, Łągów, 19-22.04.12	J. Łoziński, M. Kamiński, Z. Bielawski, J. Borejszo
9.	Szkolenie dotyczące zmian w zasadach rozliczania projektów	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych	Polska, Warszawa 27.04.2012	B. Koncewicz, J. Borejszo
10.	Kontrola na miejscu projektu	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych	Polska, Supraśl 13.06.2012	J. Borejszo
11.	„Komunikacja korporacyjna w parkach narodowych – teraźniejszość i przyszłość”	Tatrzański Park Narodowy	Polska, Zakopane 22–25.04.2012,	E.Perkowska, W.Misiukiewicz
12.	Szkolenie dotyczące pisania projektów na infrastrukturę turystyczną	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych	Polska, Warszawa 3.04.2012	E.Perkowska, M.Ambrosiewicz

13.	Warsztaty pisania wniosków LIFE+	NFOŚiGW	Polska, Warszawa 03.07.2012	J.Adamczewska, K.Łukowska
14.	Konferencja „Współczesne wyzwania edukacji ekologicznej w Polsce”	Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”	Polska, Warszawa 25-27.05.2012 r.	J.Adamczewska
15.	Konferencja „CZAS W LAS! Las miejscem edukacji plenerowej i aktywności współczesnego człowieka”	Leśny Zakład Doświadczalny w Rogowie	Polska, Rogów 05-06.12.2012 r.	J.Adamczewska, K.Łukowska
16.	Seminarium „Praktyki w przyrodniczej edukacji poza formalnej. Podsumowanie badania”	Instytut Badań Edukacyjnych	Polska, Warszawa	M.Ambrosiewicz, J.Adamczewska
17.	Szkolenie „Edukacyjne wsparcie procesu wdrażania dyrektywy INSPIRE w administracji samorządowej w kontekście podniesienia jakości usług i efektywności działania”	Główny Urząd Geodezji i Kartografii.	Polska, Łódź	J. Łoziński P. Pieczyński
18.	Kurs szkoleniowy EuroGISGPS	Instytut Biologii Ssaków PAN	Polska, Białowieża	J. Bednarek, Z. Tarlecki
19.	Warsztaty szkoleniowe z zakresu wykorzystania teledetekcji i fotogrametrii w ochronie przyrody	Tatrzański Park Narodowy przy współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk, MGGP, Taxus SI, ESRI Polska	Polska, Zakopane	P. Pieczyński
20.	Szkolenie z zakresu zagadnień obronnych	Ministerstwo Środowiska	Polska, Białowieża	M. Łapiński

Sporządzili Joanna Adamczewska, Lech Krzysztofiak, A.

Tabela 5f. Zakres monitoringu środowiska w 2012 r.

Monitorowane parametry	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finansowania
Meteorologia: kierunek wiatru, prędkość wiatru, temperatura powietrza, temperatura powietrza nad gruntem (5 cm), temperatura gruntu (5, 20, 50, 100 cm), wysokość opadu, wilgotność powietrza, usłonecznienie, promieniowanie, grubość pokrywy śnieżnej.	2002	Pomiary automatyczne	L. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Chemizm powietrza atmosferycznego: stężenie dwutlenku siarki w powietrzu, stężenie dwutlenku azotu w powietrzu.	2002	Co miesiąc	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadów atmosferycznych: objętość opadu, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co tydzień	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN

Chemizm opadu podokapowego: objętość wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co miesiąc	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN
Chemizm roztworów glebowych: objętość wody, przewodność elektrolityczna, odczyn (pH), siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, chlorki, sód, potas, twardość ogólna, wapń, zasadowość, żelazo, mangan, glin ruchomy.	2004	Co miesiąc	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN
Metale ciężkie i siarka w <i>Hypogymnia physodes</i> stężenia Pb, Cd, Cu i Zn; stężenia S.	1999	Co 2 lata	L. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN
Wody podziemne: temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, sód, potas, wapń, magnez, mangan, zasadowość, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, żelazo, azot amonowy, fosfor ogólny, BZT ₅ , O ₂ .	1995	4 razy w roku	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Wody powierzchniowe – rzeki: stan wody, prędkość przepływu, temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, zawiesina ogólna, sód, potas, wapń, magnez, zasadowość, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, BZT ₅ , O ₂ .	1994	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadu organicznego: opad organiczny (masa świeża), opad organiczny (masa sucha), siarka ogólna, azot ogólny, fosfor ogólny, wapń, magnez, sód, potas.	2005	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Flora i roślinność zlewni: skład gatunkowy, zdrowotność, rozmieszczenie	1999	Cały sezon wegetacyjny	M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Struktura i dynamika szaty roślinnej na powierzchniach stałych: skład gatunkowy, żywotność, pierśnica drzew, wysokość drzew, pokrycie warstwy.	1998	Co 5 lat	M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Zdrowotność drzew i drzewostanów	2010	1/rok	A. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Epifity nadrzewne skład gatunkowy porostów, powierzchnia plech i ich zdrowotność	2007	1/rok	A. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Fauna epigeiczna (biegaczowate): struktura troficzna, struktura dominacji, aktywność.	2004	1/mc w sezonie wegetacyjnym (VIX)	A. Krzysztofiak L. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

Załącznik 6 Zestawienie środków bezzwrotnych pochodzących ze źródeł krajowych i wydatki nimi finansowane w 2012 r.

Nazwa zadania	Źródło finansowania	Nr i data zawarcia umowy będącej podstawą realizacji zadania	Termin rozpoczęcia i ukończenia realizacji zadania ze środków pochodzących z podpisanej umowy dotacji (mm-rr)/(mm-rr)	Limit wydatków na realizację zadania wg umowy (w złotych)	Planowane wydatki do poniesienia w danym roku (w złotych)	ŁĄCZNIE WYDATKI (kol.8+9)	w poprzednich latach	w roku sprawozdawczym SUMA (kol.10+11+12+13)	Planowane wydatki do poniesienia w latach następnych (w złotych)	Czy realizacja zadania jest zakończona? (TAK/NIE)	Zakres rzeczowy dotychczas zrealizowanych zadań ze środków pochodzących z podpisanej umowy dotacji
1	2	3	4	5	6	7	88	9	10	11	12
"Ochrona ekosystemów lądowych i wodnych WPN"	NFOŚiGW w Warszawie	456/2011/Wn-10/OP-WK/D z dnia 25.10.2011	10-2011/12-2012	361 700,00	345 261,10	345 261,10		345 261,10	0	TAK	Ochrona lasu przed pożarami, konserwacja dróg, przebudowa drzewostanów. Ochrona upraw przed zwierzyną, ochrona ptaków i ekosystemów nieleśnych
"Ochrona ekosystemów lądowych i wodnych WPN"	NFOŚiGW w Warszawie	128/2011/Wn-50/OP-WK/D z dnia 12-05-2011	01-2011/04-2012	439000	51 300,00	50 540,93	0,00	50 540,93	264 380,00	NIE	prace z zakresu hodowli i ochrony lasu oraz zakup silnika do łodzi
"Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej jako element ograniczający antropopresję na obszarze WPN"	NFOŚiGW w Warszawie	548/2011/Wn_10/OP-PO-PN/D z dnia 02.12.2011	12-2011/12-2013	310 240,00	45 860,00	45 860,00		45 860,00	264 380,00	NIE	Wykonanie znaków drogowych, budowa kładek, odbudowa punktu widokowego
"Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej jako element ograniczający antropopresję na obszarze WPN"	NFOŚiGW w Warszawie	129/2011/Wn-10/OP-PO-PN/D z dnia 12-05-2011	05-2011/09-2012	611 099,00	273 529,00	271 302,45	0,00	271 302,45	0	TAK	odbudowa pomostów, kładek, wież widokowych i innych elementów infrastruktury turystycznej

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2012 ROKU

"Zmniejszenie zużycia energii cieplnej na potrzeby ogrzewania budynków WPN poprzez wykonanie termomodernizacji 4 budynków i utylizacja materiałów zawierających azbest"	NFOŚiGW w Warszawie	323/2011/Wn-10/OP-WK-PN/D z dnia 18-07-2011	07-2011/12-2012	52 860,00	52 860,00	40 176,00	0,00	40 176,00	0	TAK	realizacja w 2012r.
"Zmniejszenie zużycia energii cieplnej na potrzeby ogrzewania budynków WPN poprzez wykonanie termomodernizacji 4 budynków i utylizacja materiałów zawierających azbest"	NFOŚiGW w Warszawie	324/2011/Wn-10/OP-WK-PN/D z dnia 18-07-2011	07-2011/12-2012	673 140,00	503 140,00	439 805,99	0,00	439 805,99	0	TAK	wymiana okien w budynku Bryzgiel 8 oraz termomodernizacja leśniczówki Krzywe 85
"Zmniejszenie zużycia energii cieplnej na potrzeby ogrzewania budynków WPN poprzez wykonanie termomodernizacji etap II"	NFOŚiGW w Warszawie	550/2011/Wn_10/OP_W K_KU/D z dnia 02.12.2011	12-2011/12-2013	485 000,00	244 844,37	244 844,37		244 844,37	240 155,63	NIE	Wymiana pompy ciepła, oczyszczanie studni głębinowych
"Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych WPN wykup gruntów"	NFOŚiGW w Warszawie	549/2011/Wn_10/OP_W K/D z dnia 02.12.2011	12-2011/12-2012	300 000,00	291 895,16	291 895,16		291 895,16	0	TAK	Wykupy gruntów
"Remont wylęgarni ryb WPN w miejscowości Tartak"	NFOŚiGW w Warszawie	641/2012/Wn_10/OP_W K_EF/D z dnia 09.10.2012	10-2012/12-2013	112,000	30 000,00	30 000,00		30 000,00	82 000,00	NIE	Remont dachu, wymiana drzwi, wymiana pompy
Badania organizmów saproksylicznych WPN	Fundusz Leśny	ZP-04/12 z dnia 20-06-2012	06-2013/12-2013	366 580,31	366 580,31	366 580,31		366 580,31	0	TAK	Zakup sprzętu, pomiary poziomu wód
Edukacja Ekologiczna w WPN	WFOŚiGW w Białymstoku	003/12/B-EE/WD-319/D z dnia 01-02-2012	02-2012/12-2012	133 486,00	133 486,00	133 486,00		133 486,00	0	TAK	Organizacja i prowadzenie zajęć, zakup budek lęgowych
RAZEM			2747064,31	2 747 064,31	866 235,31	781 962,41	0,00	1 781 962,41	1 380 895,31	X	X

Sporządziły: Alicja Cichocka, Małgorzata Kowalewska

Tabela 6a Projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2012 r.

Lp.	Tytuł projektu	Czas realizacji	Organizacja wiodąca	Źródła finansowania	Kwota dotacji [zł]	Liczba osób uczestniczących w projekcie
1.	Ochrona bioróżnorodności na Podlasiu	02.2010 – 12.2012	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	Fundacja Heifer Project International	8 190	A1 B21
2.	Rodzime rasy zwierząt gospodarskich pomagają zwiększyć dochód rolników z terenu WPN	11.2005 – 06.2012	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	Fundacja Heifer Project International	104 080	A – 1 B – 30

Sporządziła Joanna Górecka

A* liczba pracowników WPN zaangażowanych w projekt

B* liczba uczestników działań związanych z projektem

Załącznik 7 Szkółki w 2012 r.

Brak szkółek w Wigierskim Parku Narodowym.

Załącznik 8 Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych w 2012 r.

[ha]

Lp.	Wyszczególnienie	Wg proj. planu och. (na 20 lat)	2012 r.		Plan na 2013 r.	Uwagi
			plan	wykonanie		
1.	Odnowienia					
2.	Zalesienia					
3.	Poprawki i uzup./Dolesienia luk		0,13	0,13	8,2	
4.	Pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach		14,25	14,25	8,88	
5.	Czyszczenia wczesne		11,93	11,93	10,93	
6.	Czyszczenia późne		8,09	8,09	10,29	
7.	Wprowadzanie podszytów					
8.	Trzebieże wczesne		26,7	26,70	50,90	
9.	Trzebieże późne		180,45	169,79	171,50	

Sporządził Łukasz Skiendziul

Załącznik 9 Ochrona lasu w 2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012 r.		Plan na 2013 r.	Uwagi
			plan	wykonanie		
1.	Próbne poszukiwanie owadów w ściółce	liczba prób	57	57	57	
2.	Wykładanie pułapek	tradycyjne	szt.	11	11	17
		feromonowe	szt.	259	259	227
3.	Skrzynki Lęgowe	nowe	szt.	0	0	0
		stare	szt.	965	965	860
4.	Zabezpieczanie upraw przed zwierzyną	chemiczne	ha	72,39	72,39	70,05
		mechaniczne	ha	0,30	0,30	
		grodzenie	ha	0,20	0,20	0,45
5.	Pasy ppoż.	nowe	km			
		istniejące	km	0,12	0,12	0,12
6.	Liczba pożarów lasu szacunek strat		szt./ha		1/	
			tys. zł			

Sporządził Łukasz Skiendziul

Załącznik 10 Pozyskanie drewna w 2012 r.[tys. m³]

Lp.	Wyszczególnienie	2012 r.			Plan na 2013 r.	Uwagi
		wg operat. urzędz.	Plan	wykonanie		
1.	Pozyskanie ogółem		11,47	11,98		So – 6,31
	w tym grubizna		11,14	11,65		So – 6,29
2.	Grubizna iglasta ogółem		10,06	10,90		So – 6,29
	w tym z cięć przebudowy					
	przygodne i sanit.		4,79	5,37		Posusz i wiatrołomy
	trzebieży/czyszcz.		5,27	5,53		So – 5,08
3.	Grubizna ogółem		1,08	0,75		Brz – 0,61
	w tym z cięć przebudowy					
	Przygodne i sanit.		0,30	0,08		Posusz i wiatrołomy
	Trzebieży/czyszcz.		0,78	0,67		Brz 0,56

Sporządził Wojciech Kamiński

Tabela 10a. Sprzedaż drewna w 2012 r.

[m³]

Lp.	wyszczególnienie	drewno iglaste						drewno liściaste					Ogółem
		Wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia (W0)	Średniowymiarowe do przerobu przemysłowego (S2, S3)	Średniowymiarowe mierzone w szt. pojedynczo lub grupowo (S1)	Średniowymiarowe opałowe (S4)	Małowymiarowe (M)	Razem	Wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia (W0)	Średniowymiarowe do przerobu przemysłowego (S2, S3)	Średniowymiarowe opałowe (S4)	Małowymiarowe (M)	Razem	
1.	stan na 1.01.2012r. remanent w lesie	252	9	0	86	0	347	0	10	14	0	24	371
3.	pozyskanie	4060	4898	0	1946	283	11187	92	129	529	42	792	11979
2.	przychód inny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	sprzedaż	4301	4847	0	2032	283	11463	92	139	542	42	815	12278
5.	stan na 31.12.2012 r. remanent w lesie	11	60	0	0	0	71	0	0	1	0	1	72

Sporządził Wojciech Kamiński

Załącznik 11 Ochrona zwierząt w 2012 r.

Tabela 11a. Liczebność wybranych gatunków zwierząt w 2012` r.

Lp.	Gatunek	Liczba ^{x/}	Uwagi
1.	Bóbr	160	
2.	Wilk	5	
3.	Ryś	1	
4.	Wydra	10	
5.	Borsuk	20	
6.	Lis	130	
7.	Orlik krzykliwy	0	<i>a</i>
8.	Bielik	2 gniazda	<i>d</i>
9.	Kania ruda	0	
10.	Kania czarna	0	
11.	Trzmielojad	0	
12.	Bocian czarny	0	

a Pojawiające się przechodnie, migrujące, *b* Występują, brak danych liczbowych (w 2012 r. nie inwentaryzowano). *c*

Tylko ślady bytowania, *d* Wyznaczone strefy ochronne.

Sporządził: Wojciech Misiukiewicz

Tabela 11b. Ochrona zwierząt łownych w 2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Teoretycz na pojemność parku	2012					2013		
				stan na początku roku	przewid. przyrost	redukcja			wskaźnik poziomu redukcji w % ²⁾	przewid. stan na początku roku	plan redukcji
						plan	wykona- nie ¹⁾	% wykonania planu			
1.	Łosie ogółem	szt.	45	45	8	-	-			53	-
	w tym: byki	szt.		18		-	-			18	-
	klępy	szt.		27		-	-			27	-
	łośzaki	szt.		x	8	-	-			8	-
2.	Jelenie ogółem	szt.	160	240	45	27	16	59,3	6,6	269	27
	w tym: byki	szt.		95		8	5			90	8
	łanie	szt.		145		15	8			137	15
	cielęta	szt.		x	45	4	3			42	4
3.	Sarny ogółem	szt.	250	280	50	20	4	20,0	1,4	326	20
	w tym: rogacze	szt.		130		9	3			127	12
	kozy	szt.		150		9	1			149	6
	koźłeta	szt.		x	50	2	0			50	2
4.	Daniele ogółem	szt.		-	-	-				-	-
5.	Dziki ogółem	szt.	140	100	90	50	24	48,0	24,0	166	50
6.	Wydatki na ochronę zwierząt w tym:	zł				64 000	51 642				64.000
	zagospodarowanie	zł				2 000	412				2 000
	grodzenie pól	zł				-	-				-
	odszkodowania	zł				60.000	49 870				60.000
	koszty redukcji	zł				2 000	1 360				2 000
7.	Wpływy z ochrony zwierząt w tym:	zł				14 000	11 942				14.000
	z redukcji	zł				14 000	11 942				14.000
8.	Pow. zreduk. szkód	ha				40,0	29,19				40,0
9.	Pow. istotnych uszkodzeń drz.	ha				45,00	38,00				45,0

Sporządziła Dorota Zaborowska

¹⁾ wykonanie obejmuje redukcję i upadki zwierzyny²⁾ odstrzał redukcyjny/liczebność stada podstawowego % redukcja następuje, gdy wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik przyrostu zrealizowanego (zwierzyna płowa – 20%, dziki – 100%)

Załącznik 12 Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2012 r.

Rodzaj zabiegu	Powierzchnia (ha)	Termin (miesiące wykonania)	Uwagi
Wykaszanie	Łąki podmokłe i bagna – 15,64 ha	wrzesień	Pokos wywieziono poza powierzchnię i pozostawiono do naturalnego rozkładu.
Wykaszanie zarośli tojeści amerykańskiej	0,80 ha	czerwiec, sierpień	Zabieg wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia.
Wrywanie części nadziemnej i podziemnej róży pomarszczonej	0,50	maj, październik	Zabieg wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia.
Odkrzaczanie łąk, otwartych terenów podmokłych itp.	6,00 ha	wrzesień	Biomasę usunięto z powierzchni.
Wypas: krowy, owce, konie i inne	Łąki i pastwiska wydzierżawione rolnikom 21,8 ha	maj wrzesień	Ekstensywny wypas.

Sporządził: *Lukasz Skiendziul*

Załącznik 13 Czynna ochrona ichtiofauny w 2012 r

Sortyment: B – bardzo duży, DS – duży średni, D – duży, S – średni, M – mały

Jezioro (rzeka) – pow. lustra wody w ha	Odłowy (regulacyjne, kontrolne, tarlaki) w kg							Intensywność odłowy [kg/ha]	Zarybienia		Uwagi: w jakim okresie dokonywano zarybień
	sortyment								stadium – szt./kg.	intensywność zarybień [szt./ha]	
Gatunek	B	DS	D	S	M	BEZ SORT.	Razem				
I. Wigry – 2098,67	Odłowy regulacyjne oraz odłowy tarlaków: w okresie IV XI sprzętem stawnym, odłowy kontrolne raków w m-cu IX										
sieja							12,0		wylęg – 36 000 szt.	16,35	
sielawa							18468,5		wylęg – 36 170 000 szt.	16 425,7	w okresie 26.03 – 11.04
węgorz		251,5							narybek podchowany – 20 kg./2500 szt.	1,1	w okresie 26.03 – 11.04
szczupak	65	1515,5							wylęg – 2 237 000 szt.	1015,9	w dniu 18.06
lin			437						krocze 550 kg.	6,5	w okresie 27.04 – 04.05
okoń			15	403	5,5						w dniu 24.10
leszcz			779	20	110						
plóć				425,5	578,5						
troć jeziorowa									smolt – 1000 szt.	0,45	
Razem	65	1767	1231	848,5	694	18480,5	23 086	10,5			w dniu 04.10
II. Pierty – 233,28	zarybianie										
szczupak									wylęg – 230 000 szt.	986	w dniu 04.05
lin									krocze 140 kg.	15	w dniu 24.10
III. Mulaczyko – 18,19	zarybianie										
sielawa									wylęg – 500 000 szt.	27487,6	w dniu 11.04
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1649,2	w dniu 04.05
IV. Leszczewek – 22,02	zarybianie										
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1362,4	w dniu 04.05
V. Omulówek – 17,8	zarybianie										
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1685,4	w dniu 04.05
VI. Krusznik – 26,71	zarybianie										
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1123,2	w dniu 04.05
VII. Czarna Hańcza	zarybianie										
pstrąg potokowy									nar. jesienny 4000 szt.	ok 2 000 szt./1 km cieku	w dniu 03.10
VIII. Białe Wigierskie 101,5	odłowy kontrolne raków										
IX. Długie Wigierskie 80,38	odłowy kontrolne ryb i raków										

Sporządził Michał Osewski

Załącznik 14 Turystyka i komunikacja w 2011 r.

Szlaki turystyczne (park + otulina)		
Pieszce		
Lp.	Nazwa	Długość [m]
1	czerwony Śladami Lityńskiego	7 302,71
2	czerwony Krusznik - Monkinie - Danowskie	5 916,22
3	czerwony Nad Czarną Hańczą	13 019,48
4	czarny St. Folwark - Nowa Wieś - Lipniak	10 061,95
5	zielony Wokół Wigier im. A. Patli	45 327,87
6	zielony Nad sucharami	6 842,84
7	żółty Krzywe - Kaletnik	17 189,05
8	niebieski M. Huta - Krzywe - Gawrych Ruda	20 000,72
9	niebieski Ur. Węgzał - M. Ruda - W. Most - Gremzdówka	11 355,16
10	żółty Danowskie - Tobołowo Sarnetki	12 563,53
suma		149 579,53
Pieszce łącznikowe		
1	czarny Na Dziewiętnasty kilometr	2 185,53
2	czarny W dolinę Cz. Hańczy od południa	1 550,30
3	czarny W dolinę Cz. Hańczy od północy	1 479,81
4	Czarny Nad Jezioro Staw	2 600,00
suma		7 815,64
Spacerowe		
1	Ścieżka spacerowa żółta Dąbek	1 574,39
Rowerowe		
1	Tajemnice Światła (JPiI)	16 370,11
2	żółty Krzywe - St. Folwark	9 420,39
3	czerwony Podlaski Bociani	40 051,17
4	zielony Międzynarodowy R11	40 713,41
5	niebieski M.Huta - Leszczewwo - St. Folwark	10278,332
suma		116 833,42
Szlaki dojścia		
1	do wapienników	251,26
2	od księdza - do trasa narciarskich Krzywe	517,20
3	do krzyża powstańców Sarnetki	127,11
4	do krzyża prawosławnego Wiatrołuża	81,74
5	do modrzewi Leszczewek	242,75
suma		1 220,05
Trasy Narciarskie		
1	Trasa Słupie	7 087,79
2	Trasa Krzywe	8 232,97
suma		15 320,76
Ścieżki edukacyjne		
1	Ścieżka Suchary	2 068,55
2	Ścieżka Płazy	4 297,51
3	Ścieżka Puszcza	3 649,25
4	Ścieżka Las	1 521,32
5	Ścieżka Jeziora	5 247,52
6	Ścieżka Samle	4 784,83
suma		21 568,99
Łączna suma długości oznakowanych dróg udostępnionych do turystyki na terenie parku i otuliny wynosi 273		

Sporządził Adam Januszewicz

Załącznik 15 Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	2011	2012
			budżet	budżet
1.	Zatrudnienie ogółem stan na 31.XII.	osób	82	83
	w tym:			
	stanowiska robotnicze	osób	13	12
	w biurze dyrekcji	osób	42	43
	prac. inż.techn.:	osób	27	28
	w tym w terenie	osób	24	24
	pozostałe stanowiska nierobotnicze	osób	-	-
	pracownicy sezonowi	osób	-	-
2.	średnia płaca ogółem:	tys. zł.	3,4	3,7
	w tym:			
	robotnicy	tys. zł.	-	
	nierobotnicy	tys. zł.		
3.	Wykształcenie stan na 31.XII.			
	wyższe	osób	39	43
	średnie	osób	31	32
	zawodowe	osób	8	5
	podstawowe	osób	4	3

Sporządziła: Anna Narkiewicz

Tabela 15a Wykaz pracowników i pełnionych funkcji w 2012 r.

Stan na 31.XII.2012 r.

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko
1.	ADAMCZEWSKA JOANNA	KIER. DZ. EDUKACJI
2.	ADAMCZEWSKI JACEK	SPECJ. DS. EDUKACJI
3.	ALEKSANDROWICZ WALDEMAR	PODLEŚNICZY
4.	AMBROSIEWICZ MACIEJ	P.O KIEROWNIKA MUZEUM
5.	BARSZCZEWSKI MAREK	ST. STRAŻNIK
6.	BEDNAREK JERZY	LEŚNICZY
7.	BEDNAREK JOANNA	PODLEŚNICZY
8.	BIELAWSKI ZBIGNIEW	NADLEŚNICZY
9.	BOGUSŁAWSKI ZBIGNIEW	Z-CA DYREKTORA
10.	BOREJSZO JAROSŁAW	KIER. DZ. OCHRONY PRZYR.
11.	BUDROWSKA BARBARA	REF.DS. ADMINISTRACYJNYCH
12.	BULKOWSKI KRZYSZTOF	ST. STRAŻNIK
13.	BUTKIEWICZ ANDRZEJ	PODLEŚNICZY

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2012 ROKU

14.	CHILIŃSKI SŁAWOMIR	OPERATOR CIĄGNIKA
15.	CICHOCKA HALINA	ST. KSIĘGOWA
16.	DANIŁOWICZ ANDRZEJ	ROBOTNIK GOSP.
17.	DOBREŃCZYK MARTA	SPECJ. DS. EDUKACJI
18.	GÓRECKA JOANNA	SPECJ. DS. EDUKACJI
19.	GWAJ ANDRZEJ	LEŚNICZY
20.	GWAJ PIOTR	STRAZNIK STRAŻY PARKU
21.	GWIAZDOWSKI PAWEŁ	STRAZNIK STRAŻY PARKU
22.	HOLUBOWICZ ANTONI	ROBOTNIK GOSP.
23.	HUSZCZA TOMASZ	LEŚNICZY
24.	IGNATOWICZ ELŻBIETA	REF. DS. ADMINISTRACYJNO-GOSP.
25.	JANECKI TOMASZ	SPECJ. DS. OCHRONY PRZYRODY
26.	JANUSZEWICZ ADAM	SPECJ. DS. UDOSTĘP. PARKU
27.	JANUSZEWICZ MAŁGORZATA	SPECJ. DS. EDUKACJI
28.	JEROMIN MAREK	LEŚNICZY
29.	JUSZKIEWICZ MAREK	LEŚNICZY
30.	KAMIŃSKA JANINA	ST. SPECJ. DS. OCHRONY PRZYRODY
31.	KAMIŃSKI MACIEJ	Z-CA DYREKTORA
32.	KAMIŃSKI WOJCIECH	SPECJ. DS. OCHRONY PRZYRODY
33.	KARAŚ MAŁGORZATA	ST.SPECJ. DS. OCHRONY PRZYRODY
34.	KISŁOWSKI RADOSŁAW	PODLEŚNICZY
35.	KOLENKIEWICZ MIECZYŚLAW	PODLEŚNICZY
36.	KOŁODZIEJSKI SŁAWOMIR	PODLEŚNICZY
37.	KONCEWICZ BEATA	ST. KSIĘGOWY
38.	KONCEWICZ JÓZEF	LEŚNICZY
39.	KOPICZKO MARTA	GŁ. KSIĘGOWY
40.	KORSAKOWSKI KAROL	KOMENDANT STRAŻY PARKU
41.	KOWALEWSKA MAŁGORZATA	REF. DS. ADMINISTR.-GOSPOD.
42.	KRZYSZTOFIAK ANNA	ADIUNKT PRAC. NAUK. EDUKAC.
43.	KRZYSZTOFIAK LECH	KIER.PRAC. NAUK.EDUKACYJNEJ.
44.	KUCZKOWSKI KRZYSZTOF	KONSERWATOR
45.	ŁAPIŃSKI MACIEJ	SPECJ. INFORATYK
46.	ŁOZIŃSKI JACEK	DYREKTOR
47.	ŁUKOWSKA KATARZYNA	SPECJ. DS. EDUKACJI
48.	MACKIEWICZ ALEKSANDRA	SPECJALISTA DS.OCHRONY PRZYRODY
49.	MACKIEWICZ STEFAN	KIER. ZESPOŁU ADMINISTR.GOSP.
50.	MAKOWSKA DANUTA	SEKRETARKA
51.	MALINOWSKA WIESŁAWA	SPECJ. DS. EDUKACJI
52.	MALISZEWSKI ANDRZEJ	KONSERWATOR
53.	MISIUKIEWICZ WOJCIECH	SPECJ. DS. EDUKACJI
54.	MYSZKOWSKI JAN	PODLEŚNICZY
55.	NARKIEWICZ ANNA	ST. ASYSTENT DS. KADROWYCH
56.	NIEDŹWIECKI ŁUKASZ	PODLEŚNICZY
57.	OPANOWSKI ANTONI	ROBOTNIK GOSP.
58.	OSEWSKI MICHAŁ	KONSERWATOR W.O.O.
59.	PAJER GIEŁAŻYS PAULINA	SPECJALISTA
60.	PERKOWSKA BARBARA	KIER. ZESPOŁU DS. UDOSTĘPNIANIA
61.	PERKOWSKA ELŻBIETA	SPECJ. DS. EDUKACJI
62.	PIECZYŃSKI PIOTR	SPECJ. DS. OCHRONY PRZYRODY
63.	PIĘTKA SŁAWOMIR	PODLEŚNICZY

64.	POLAKOWSKI PAWEŁ	PODLESNICZY
65.	ROGAŁA PIOTR	LEŚNICZY
66.	ROMAŃSKI MACIEJ	ASYSTENT PRAC.NAUKOWY
67.	SKIENDZIUL ŁUKASZ	ADIUNKT PARKU
68.	SOBOTA ALICJA	SPECJ. DS. FINANSOWO-KSIĘGOWYCH
69.	STECZKOWSKI KRZYSZTOF	SPECJ. DS. UDOSTĘP.PARKU
70.	SZCZĘSNY MARIUSZ	ST. LABORANT
71.	SZNEJDER ROMUALD	STRAŻNIK STRAŻY PARKU
72.	SZUSZKO WIESŁAW	RYBAK JEZIOROWY
73.	ŚWIACKI LESZEK	LEŚNICZY
74.	TARLECKI ZBIGNIEW	LEŚNICZY
75.	TOPOLSKA ANNA	SPRZĄTACZKA
76.	WARAKOMSKI MICHAŁ	RYBAK JEZIOROWY
77.	WASILEWSKA BOŻENA	ROBOTNIK GOSP.
78.	WASILEWSKI JANUSZ	ROBOTNIK GOSP.
79.	WĄSOWICZ DOROTA	SPRZĄTACZKA
80.	WĄSOWICZ WOJCIECH	PODLEŚNICZY
81.	WRONA MAREK	ST. INSPEKTOR DS. REMONT.BUDOWL.
82.	ZABOROWSKA DOROTA	REF. TECH.LEŚNY
83.	ZABOROWSKI ZDZISŁAW	LEŚNICZY

Sporządziła: Anna Narkiewicz

Załącznik 16 Wypadki przy pracy w 2012 r.

Rok	Ogółem	w tym zwolnienia lekarskie				
		13 dni	428 dni	ponad 28 dni	Ciężkie uszkodzenie ciała	śmiertelny
2011	1	0	1	0	0	0
2012	2	0	1	1	0	0

Sporządził Wojciech Kamiński

Załącznik 17 Majątek parku w 2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie		Stan na 31.12.2011 r. [szt.]	Stan na 31.12.2012 r.				Szacunkowa wartość w tys. zł	Uwagi (zakup., budowa w 2012)
				ogółem	dobry	do remontu	do kasacji		
1.	Budynki w tym:	ogółem ^x	94	94	89	5		16 200	
		mieszkalne	31	31	26	5		2836	
		gospodarcze	57	57	57			1046	
		administracyjne	1	1		1		1545	

	muzeum	1	1	1			8630	
	warsztaty	x	x					
	magazyny	1	1		1		93	
	inne	3	3	3			3096	
2.	Osady leśne teren. ^{xx}	23	23	18	5		1793	
3.	Pokoje gościnne	18	18					
4.	Ważniejsze maszyny i urządzenia:							
	sam. osobowe	4	2				182	
	sam. ciężarowe	1	1				112	
	sam. terenowe	11	9				377	
	ciągniki	2	2				176	
	pilarki	16	16	16			24	
	kserografy	6	6				104	
5.	Wartość środków trwałych [zł]	27 286	28 527					

Sporządzili Małgorzata Kowalewska i Stefan Mackiewicz

Załącznik 18 Członkostwo w organizacjach międzynarodowych w 2012 r.

Lp.	Organizacja	Rok przystap.	Zasady przynależności (bierna / czynna)	Przedstawiciel Parku w organizacji
1	Federacja Europarc	1999	czynna	brak
2	Konwencja Ramsarska	2002	czynna	brak

Sporządził Jarosław Borejszo

Załącznik 19 Informatyka w 2012 roku

1.	Komputery ogółem (szt.)	98
	a) panele dotykowe	17
	b) komputery InfoBox	6
	c) komputery stacjonarne	66
	d) laptopy	14
	Liczby zakupionych komputerów w 2012 r.	2
2.	Sieci komputerowe	
	WPN	
	a) sieciowy system operacyjny Win 2003 serwer	1
	b) liczba stałych, czynnych stacji roboczych	42
	Muzeum Wigier	
	a) serwer	1
	b) liczba czynnych stacji roboczych	8
3.	GIS	
	Programy GIS (szt. licencji)	

	ArcView	7
	Arc Gis ArcInfo	2
	MapInfo	5
	GeoMedia	1
	ArcPAD	1
	ArcEditor	1
	MS Acces (w ramach MS Office Prof.)	51
	mLas Inżynier	14
	aplikacja serwer	1
	aplikacja klient	18
4.	Własne strony WWW	
	wersje obcojęzyczne	Tak
	Liczba wejść na stronę w 2012 r.	
5.	Kadry	
	Specjalista Informatyk – Maciej Łapiński	1 etat
	Asystent (pracownik naukowy) Maciej Romański	1 etat
	Specjalista do spraw edukacji – Joanna Górecka	1 etat

Sporządził Maciej Łapiński

Załącznik 20 Współpraca z organizacjami samorządowymi, ekologicznymi i innymi w 2012 r.

Lp.	Partner	Zakres współpracy	Efekt
1.	Służby (Policja, Straż Pożarna, WOPR, Państwowa z powiatów: suwalskiego, sejneńskiego i augustowskiego, Straż Rybacka, Starostwo Powiatowe Suwałki)	Zapewnienie bezpieczeństwa przebywających na wodach WPN	Opracowanie analizy zagrożeń
2.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku	Promocja, przewodnictwo, turystyka	Wspólne działania promocyjne (targi turystyczne, wydawnictwa, legitymacje przewodnickie),
3.	Polska Organizacja Turystyczna w Warszawie	Promocja	Infokiosk, sprzęt komputerowy dla centrum it
4.	Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna w Białymstoku	Promocja	Certyfikacja, oznakowanie centrum it, targi turystyczne, forum turystyki, współpraca przy przygotowaniu wydawnictw i Biuletynu it
5.	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna w Suwałkach	Promocja, informacja turystyczna	Udział w projekcie „Komunikacja bez granic – tworzenie sieci transgranicznej”, konferencje, przekazanie platformy pływającej, sprzedaż materiałów informacyjnych i gazetów, organizacja stażu dla 4 przyszłych pracowników it na Białorusi
6.	Suwalska Organizacja Turystyczna w Suwałkach	Promocja, informacja turystyczna	Przystąpienie WPN do SOT, wspólny udział w targach turystycznych w Białymstoku
7.	Stowarzyszenie Ziemia Sejneńska	Promocja	Targi Turystyczne
8.	Wigierskie Stowarzyszenie Turystyczne w Starym Folwarku	Turystyka	Wymiana informacji, obsługa grup turystycznych, ulotka, rowery

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2012 ROKU

9.	Centrum Międzynarodowej Informacji Kulturalno-Turystycznej w Suwałkach	Turystyka i promocja	Informacja turystyczna, targi turystyczne
10.	Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy w Gawrych Rudzie	Turystyka i edukacja	Obsługa grup wycieczkowych.
11.	Urząd Gminy w Suwałkach	Turystyka	Działania promocyjne - impreza „Święto Wsi”, „Za pan brat z turystyką wodną”
12.	Starostwo Powiatowe Suwałki	Turystyka	Udział w szkoleniach i konferencjach
13.	PTTK Oddział Suwałki	Turystyka	Organizacja wspólnych wycieczek narciarskich i rowerowych, regaty.
14.	PTTK Oddział Białystok	Turystyka	Kurs przewodnicki
15.	Suwałskie Stowarzyszenie Morsów „Boby” Suwałki	Turystyka	Wynajęcie plaży i sanitariatów dla morsów
16.	Zespół Szkół nr 8 SP nr 2 Suwałki	Edukacja	Cykl zajęć edukacyjnych „Z przyrodą za pan brat”,
17.	Zespół Szkół nr 6 im. K. Brzostowskiego w Suwałkach	Turystyka	Współpraca z praktykami odbywającymi w parku praktyki dot. obsługi ruchu turystycznego
18.	Suwałskie Stowarzyszenie Miłośników Historii „Penetrator”	Turystyka	Współpraca przy tworzeniu ścieżki Samle

Sporządziła: Barbara Perkowska